

Taiteen ja kulttuurin barometri 2025

Taiteilijoiden kansainvälinen toiminta

Cuporen verkkojulkaisuja 86

Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore

© Tekijät ja Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö 2026

Ulkoasu ja taitto

Jutta Sutinen, Pastry Agency

Ruotsinkielinen käännös

Petri Knuutila

Englanninkielinen käännös

Edward Crockford

Kansikuva

Alim, Unsplash

ISBN 978-952-7200-96-4

ISSN 1796-9263

Sisällys

TIIVISTELMÄ	9
SAMMANDRAG	10
OVERVIEW	11
JOHDANTO	12
BAROMETRIN AINEISTO	14
Kyselyn vastaajat	14
Tulosten analyysi ja raportointi	18
TAITEILIJOIDEN KANSAINVÄLINEN TOIMINTA	19
Kansainvälinen toiminta on yleistä taiteilijoiden keskuudessa	19
Joka kolmas taiteilija työskenteli vuoden 2024 aikana Suomen rajojen ulkopuolella, useimmiten Pohjoismaissa ja Keski-Euroopassa	21
Moni toimii kansainvälisesti Suomessa tai Suomesta käsin	24
Kansainvälinen toiminta liittyy useimmiten taiteen julkiseen esittämiseen	26
Taiteilijoista yli puolet on työskennellyt taiteilijaresidenssissä, haasteita tuottavat perhetilanne ja residenssien kalleus	29
Residenssityöskentely on lisännyt taiteilijoiden kansainvälisiä kontakteja, vaikutus ansainnan mahdollisuuksiin on ollut vähäisempää	31
Taiteilijoiden kansainvälinen toiminta käynnistyy usein residenssityöskentelyllä tai opiskelulla ulkomailla	34

KANSAINVÄLISEN TOIMINNAN KANNUSTIMET JA ESTEET	38
Nuoria houkuttelee työskentely Suomen ulkopuolella, osa taiteilijoista kokee painetta ja pakkoa kansainvälistyä	38
Uuden oppiminen ja kehittyminen taiteilijana ovat keskeisiä motivaatiotekijöitä kansainväliseen toimintaan	40
Kolmasosa sai tuloja taiteilijan työstä ulkomailta	44
Moni näkee kansainvälisen näkyvyyden tavoittelun tärkeänä, eniten medianäkyvyyttä oli musiikin alalla	46
Taloudelliset seikat sekä välittäjäportaana ja kontaktien puute ovat suurimpia esteitä kansainväliselle toiminnalle	48
Suomi nähdään vetovoimaisena ympäristönä kansainväliselle toiminnalle, samalla syrjäisenä paikkana, jossa on vaikea saada arvostusta	51
OSAAMINEN JA TUKI KANSAINVÄLISESSÄ TOIMINNASSA	55
Taidealan tutkinnon antamiin valmiuksiin kansainvälisessä toiminnassa suhtauduttiin kaksijakoisesti – hyötyjen saamisen koettiin riippuvan pitkälti omasta aktiivisuudesta	55
Taiteilijat kaipaavat laajasti lisää osaamista kansainvälisestä toiminnasta	57
Säätiöt ja rahastot merkittävimpiä taiteilijoiden kansainvälisen toiminnan edistämisessä – Taike toiseksi merkittävin	59
Rahallinen tuki sekä verkostojen, välittäjäportaana ja osaamisen vahvistaminen keskeisiä kansainvälisen toiminnan edistämisessä	61
YHTEENVETO	65
Taiteilijoiden kansainvälinen toiminta on yleistä ja monimuotoista	65
Kansainvälinen toiminta kiinnostaa laajasti, toimintaa motivoivat sekä taiteellinen kehittyminen että taloudelliset seikat	66
Kansainvälistä toimintaa estävät rakenteelliset seikat sekä osaamisen ja tuen puute	67
Kansainvälisen toiminnan potentiaalin hyödyntäminen edellyttää nykyistä vahvempia ja pitkäjänteisempiä tukirakenteita, jotka huomioivat moninaisen toiminnan ja toimijakentän	68

SAMMANFATTNING	70
Konstnärernas internationella verksamhet är vanlig och mångskiftande	70
Internationell verksamhet intresserar många och motiveras av både konstnärlig utveckling och ekonomiska faktorer.....	71
Strukturella faktorer och brist på kompetens och stöd hindrar internationell verksamhet.....	71
För att kunna utnyttja potentialen i internationell verksamhet krävs starkare och mer långsiktiga stödstrukturer som beaktar verksamhetens och aktörsfältets mångfald.....	73
SUMMARY	74
International activities of artists are widespread and diverse	74
Broad interest in international activities motivated by both artistic development and financial factors.....	75
International activities hindered by structural factors and lack of expertise and support.....	75
Utilising the potential of international activities requires stronger and more long-term support structures that take into account the diversity of activities and the arts sector.....	77
LÄHTEET	78
LIITE 1.	
BAROMETRIN KYSELYLOMAKE	81

Kuviot

KUVIO 1. Taiteilijoiden kansainvälinen toiminta uran aikana ja vuonna 2024, (%).....	20
KUVIO 2. Taiteilijat, jotka toimivat tai työskentelivät vuoden 2024 aikana Suomen ulkopuolella, (%).....	21
KUVIO 3. Taiteilijoiden työskentelymaat Suomen ulkopuolella vuonna 2024, (n=431).....	22
KUVIO 4. Taiteilijoiden työskentelymaat Euroopassa vuonna 2024, (n=431).....	23
KUVIO 5. Maat, joissa taiteilijat työskentelivät useimmin vuonna 2024, osuus Suomen rajojen ulkopuolella työskennelleistä (n=431).....	23
KUVIO 6. Taiteilijat, joilla oli kansainvälistä toimintaa Suomessa tai Suomesta käsin vuonna 2024, (%).....	24
KUVIO 7. Taiteilijoiden vastaukset taiteenaloittain väittämään "Kansainvälinen ura taiteilijana ei edellytä läsnäoloa Suomen ulkopuolella".....	25
KUVIO 8. Kansainvälisen toiminnan muodot, Suomen ulkopuolella sekä Suomessa tai Suomesta käsin vuonna 2024 kansainvälisesti toimineet, (%).....	27
KUVIO 9. Kansainvälisen toiminnan muodot taiteenaloittain, Suomen ulkopuolella sekä Suomessa tai Suomesta käsin vuonna 2024 kansainvälisesti toimineet, (%).....	28
KUVIO 10. Taiteilijaresidensseissä työskentely taiteenaloittain, (%).....	31
KUVIO 11. Taiteilijoiden vastaukset väittämiin residenssityöskentelyn vaikutuksista taiteenaloittain (täysin tai jokseenkin samaa mieltä olevat, %).....	32
KUVIO 12. Taiteilijoiden vastaukset väittämiin kansainvälisestä toiminnasta, (n=1 274–1 286).....	38
KUVIO 13. Kansainvälistä toimintaa motivoivat tekijät, (n=1 282).....	41
KUVIO 14. Taiteilijoiden vastaukset väittämiin kansainvälisen toiminnan hyödyistä, (n=1 286).....	43
KUVIO 15. Tuloja Suomen ulkopuolelta vuonna 2024 saaneet taiteilijat sekä saadut tulomuodot, (%).....	45

KUVIO 16. Kansainvälisestä toiminnasta saatujen tulojen tulolajit taiteenaloittain, (%).	45
KUVIO 17. Taiteilijoiden vastaukset väittämään ”Kansainvälisen näkyvyyden tavoittelemisen on minulle tärkeää”, (n=1 286).	47
KUVIO 18. Kansainvälisen toiminnan esteet, (%).	48
KUVIO 19. Vuonna 2024 kansainvälisesti toimineet taiteilijat, joilla oli kansainvälistä toimintaa edistävä taho, (%).	50
KUVIO 20. Taidealan tutkinnon suorittaneet taiteenaloittain, (%).	55
KUVIO 21. Taiteilijoiden vastaukset väittämään ”Koen, että Suomessa on vaikea hyödyntää kansainvälistä osaamista”, (n=1 286).	57
KUVIO 22. Taiteilijoiden osaamistarpeet kansainvälisessä toiminnassa, (n=1 276).	58
KUVIO 23. Vastaajien arviot eri tahojen merkityksestä heidän kansainväliselle toiminnalleen, (n=968).	59
KUVIO 24. Taiteilijoiden näkemykset tärkeimmistä taloudellisen tuen kohteista kansainvälisen toiminnan edistämiseksi, (n=1 264).	62

Taulukot

TAULUKKO 1. Vastaajien taiteenalat.....	15
TAULUKKO 2. Vastaajien sukupuoli.....	16
TAULUKKO 3. Vastaajien ikä.....	16
TAULUKKO 4. Vastaajien äidinkieli.....	16
TAULUKKO 5. Vastaajien työmarkkina-asetat vuoden 2024 aikana.....	17
TAULUKKO 6. Vastaajat suuralueittain.....	17
TAULUKKO 7. Vastaajien synnyinpaikka.....	17
TAULUKKO 8. Taiteilijoiden näkemyksiä Suomen heikkouksista ja vahvuuksista kansainvälisen toiminnan ympäristönä.....	52

Tiivistelmä

Vuoden 2025 Taiteen ja kulttuurin barometrin teemana on taiteilijoiden kansainvälinen toiminta. Barometrin aineiston muodostaa taiteilijoille syksyllä 2025 toteutettu kysely, johon vastasi 1 286 eri taiteenaloja edustavaa taiteilijaa. Taiteen ja kulttuurin barometria tuottavat yhteistyössä Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore ja Taide- ja kulttuurivirasto (Kuvi). Kansainvälinen toiminta käsittää barometriraportissa sekä Suomen rajojen ulkopuolella tapahtuvan että Suomessa tai Suomesta käsin tehtävän toiminnan.

Taiteilijoiden kansainvälinen toiminta on yleistä ja monimuotoista. Valtaosa on uransa aikana toiminut kansainvälisesti, ja lähes puolet myös tarkasteltuna yksittäisenä vuonna 2024. Kansainvälinen toiminta oli yleistä kaikilla taiteenaloilla, joskin kirjallisuuden alan edustajista hieman muita aloja harvempi ilmoitti toimineensa kansainvälisesti. Keskimääräistä useammin kansainvälisesti toimivat nuorimmat taiteilijat sekä muun kuin suomen- tai ruotsinkieliset taiteilijat. Taiteilijoiden liikkuvuus suuntautui vuonna 2024 pääosin Eurooppaan, erityisesti Pohjoismaihin ja Keski-Eurooppaan. Residenssit ovat keskeinen kansainvälistymisen muoto: ne tukevat etenkin kansainvälisten kontaktien ja verkostojen muodostumista ja ovat monelle taiteilijalle tärkeä lähtöpiste kansainvälisessä toiminnassa.

Taiteilijoilla kansainvälistä toimintaa motivoivat erityisesti mahdollisuudet taiteilijana kehittymiseen, uuden oppimiseen ja yleisöjen laajentamiseen, mutta myös taloudelliset ja urakehitykseen liittyvät tekijät. Noin kolmannes barometrikyselyyn vastanneista taiteilijoista oli saanut tuloja ulkomailta. Suurimmat kansainvälisen toiminnan esteet olivat heikko toimeentulo, rahoituksen niukkuus sekä välittäjätoimijoiden, kuten agenttien ja galleristien, puute. Myös verkostojen, tiedon ja osaamisen puute sekä elämäntilanteet rajoittavat taiteilijoiden kansainvälistä toimintaa.

Kansainvälinen toiminta nähdään taiteilijoiden keskuudessa sekä mahdollisuutena että osin välttämättömyytenä toimeentulon ja taiteellisen työn jatkuvuuden turvaamiseksi. Kansainvälisen toiminnan mahdollisuuksien hyödyntäminen vaatii nykyistä vahvempia ja pitkäjänteisempiä rahoitus- ja tukirakenteita, joissa huomioidaan erilaiset toimijat ja toimintarakenteet sekä taiteenalojen ja kansainvälisen toiminnan erityispiirteet.

Sammandrag

Temat för Konst- och kulturbarometern 2025 är konstnärers internationella verksamhet. Uppgifterna i barometern baseras på en enkät som genomfördes bland konstnärer hösten 2025, där 1 286 konstnärer som representerar olika konstarter svarade. Konst- och kulturbarometern är ett samarbete mellan Kulturpolitiska forskningscentret Cupore och Konst- och kulturmyndigheten (Kuvi). I barometerrapporten omfattade internationell verksamhet både verksamhet utanför Finlands gränser och verksamhet som bedrevs i eller från Finland.

Konstnärernas internationella verksamhet är vanlig och mångskiftande. Majoriteten har arbetat internationellt under sin karriär, och nästan hälften gjorde det även under 2024, året som undersöktes i barometern. Internationell verksamhet var vanlig inom alla konstarter, även om något färre av litteraturbranschens representanter uppgav att de arbetat internationellt. De yngsta konstnärerna och konstnärer som inte är finsk- eller svenskspråkiga är oftare internationellt verksamma än genomsnittet. Konstnärernas mobilitet riktade sig 2024 främst till Europa, särskilt till de nordiska länderna och Centraleuropa. Residensen är en central form av internationalisering: de stöder framför allt bildandet av internationella kontakter och nätverk och är en viktig utgångspunkt för många konstnärer i deras internationella verksamhet.

Konstnärernas internationella verksamhet motiveras särskilt av möjligheterna att utvecklas som konstnär, lära sig nytt och bredda publiken, men också av ekonomiska och karriärmässiga faktorer. Ungefär en tredjedel av de konstnärer som svarade på barometerenkäten hade fått inkomster från utlandet. De största hindren för internationell verksamhet var låga inkomster, brist på finansiering samt brist på mellanhänder såsom agenter och gallerister. Bristen på nätverk, kunskap och kompetens samt livssituationer begränsar också konstnärernas internationella verksamhet.

Konstnärerna ser internationell verksamhet både som en möjlighet och i viss mån som en nödvändighet för att säkra försörjningen och kontinuiteten i det konstnärliga arbetet. För att kunna utnyttja möjligheterna i internationell verksamhet krävs starkare och mer långsiktiga finansierings- och stödstrukturer som beaktar olika aktörer och verksamhetsstrukturer samt konstarnas och den internationella verksamhetens särdrag.

Overview

The theme of the Arts and Culture Barometer 2025 is the international activities of artists. The material for the barometer was compiled from a survey conducted in 2025. A total of 1 286 artists representing different fields of the arts responded to the survey. The Arts and Culture Barometer is conducted by the Finnish Arts and Culture Agency (Kuvi) together with the Center for Cultural Policy Research (Cupore). International activities refer in the report to both activities outside Finland and activities in which the artist is active or works internationally in or from Finland without travelling outside Finland.

The international activities of artists are widespread and diverse. The majority of artists have worked internationally during their careers, and nearly half did so in 2024, according to the survey. International activities were common in all fields of the arts, although slightly fewer representatives of literature reported having worked internationally than in other fields. Younger artists and artists whose mother tongue is not Finnish or Swedish worked internationally more often than average. In 2024, the mobility of artists was mainly directed towards Europe, especially the Nordic countries and Central Europe. Residencies are a key form of internationalisation: they support the formation of international contacts and networks in particular and are an important starting point for many artists in international activities.

Artists are motivated to work internationally by opportunities to develop as artists, learn new things and expand their audiences, but also by financial and career-related factors. About a third of the artists who responded to the survey had received income from abroad. The biggest obstacles to international work were poor livelihoods, lack of funding and a lack of intermediaries, such as agents and gallerists. A lack of networks, knowledge and expertise, as well as individual life situations, also limit the international activities of artists.

International activities are seen among artists as both an opportunity and, to some extent, a necessity for securing livelihoods and the continuity of their artistic work. Utilising the opportunities presented by international activities requires stronger and more long-term funding and support structures than currently available, taking into account different actors and operational structures, as well as the specific characteristics of different fields of the arts and international activities.

Johdanto

Taiteen ja kulttuurin barometri on vuodesta 2015 lähtien seurannut vaihtuvien teemojen taiteilijoiden toimintaedellytyksiä ja ammattitaiteilijoiden näkemyksiä ajankohtaisista ilmiöistä. Barometria ovat alusta asti toteuttaneet yhteistyössä Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore ja Taide- ja kulttuurivirasto Kuvi (vuoteen 2025 saakka Taiteen edistämiskeskus Taike). Vuoden 2025 barometrin teemana on taiteilijoiden kansainvälinen toiminta.

Taiteilijoiden kansainvälinen toiminta on pitkään ollut keskeinen osa suomalaisen taide- ja kulttuurielämän kehitystä sekä kulttuuripolitiikan tavoitteenasettelua. Kansainvälisyys ei kuitenkaan ole yksiselitteinen tai rajattavissa oleva ilmiö, vaan moniulotteinen kokonaisuus, joka kytkeytyy taiteilijoiden liikkuvuuteen, verkostoihin, yhteistyöhankkeisiin, rahoitukseen, näkyvyyteen, taiteen vientiin ja tuontiin sekä kulttuuriseen vuorovaikutukseen yli kansallisten rajojen. Se ilmenee yhtä lailla taiteilijoiden ulkomailla tapahtuvana toimintana kuin Suomessa toteutuvina kansainvälisinä kohtaamisina ja yhteistyömuotoina. Kansainvälisyys voi olla pysyvä ja kiinteä osa taiteellista työtä ja sen tavoitteita tai liittyä yksittäisiin projekteihin, rakenteisiin ja käytännön toimenpiteisiin. Kansainvälisen toiminnan edellytykset ja mahdollisuudet myös vaihtelevat eri taiteenaloilla. (Virolainen & Karttunen, 2016.)

Taiteilijoiden kansainvälistä toimintaa ja liikkuvuutta on tarkasteltu suomalaisessa tutkimuksessa muun muassa maastamuuton, matkustamisen motiivien, koulutuksen ja urakehityksen kautta (esim. Herranen ym., 2013; Hirvi, 2015; Karttunen, 2005, 2006, 2009; Waenerberg, 2005). Tutkimuksissa ja selvityksissä on tarkasteltu myös eri taiteenalojen sekä luovien alojen vientiin ja kansainvälistymiseen liittyviä kysymyksiä, vientiä edistäviä instituutioita sekä taidehallinnon kansainväliseen toimintaan kohdistuneita tukimuotoja, määrärahojen kehitystä ja niiden jakautumista eri taiteenalojen kesken (Karttunen, 2005; Karttunen ym., 2019; Kontkanen ym., 2012; Manninen, 2025; Muikku, 2012; Ojanperä, 2014; Oksanen-Särelä, 2013; Raatikainen, 2013; Rajakari, 2012; Vihinen, 2014). Kansainvälisyyttä voidaan tarkastella myös vastaanoton näkökulmasta eli muista maista tulevien taiteilijoiden toimintana ja mahdollisuuksina Suomessa. Samaan aikaan kasvava maahanmuutto moninaistaa ja kansainvälistää entistä enemmän myös suomalaista yhteiskuntaa ja taidekenttää. (Karhunen, 2013; Karttunen ym., 2023; OKM, 2021.)

Taiteilijoiden näkemyksiä kansainvälisyyteen on tarkasteltu myös aiemmissa Taiteen ja kulttuurin barometreissa. Kansainvälistymiseen liittyvät kysymykset olivat keskeinen osa vuoden 2018 liikkuvuuteen keskittyneitä barometria. Barometrin mukaan kansainvälinen liikkuvuus on monille taiteilijoille luonnollinen osa taiteellista työtä ja ammatillista kehittymistä. Liikkuvuuden tavoitteina ovat taiteellinen kasvu, vuorovaikutus, näkyvyys ja toimeentulo, mutta siihen liittyy myös ekologisia, poliittisia ja kulttuurisia haasteita. (Hirvi-Ijäs ym., 2019.) Muissa barometreissa kansainvälisyyttä koskevat teemat ovat olleet esillä yksittäisissä kysymyksissä. Esimerkiksi vuoden 2021 taiteen tekemisen tulevaisuutta kartoittaneessa barometrissa taiteilijat pitivät sekä hyvin toivottavana että todennäköisenä, että taiteilijoiden kansainväliset verkostot ja vuorovaikutussuhteet lisääntyvät vuoteen 2030 mennessä. (Ruusuvirta ym., 2022.)

Kansainvälisyyden luonne on muuttunut merkittävästi viime vuosikymmeninä. Aiemmin valtioiden väliseen kulttuurivaihtoon painottunut toiminta on laajentunut monimuotoi-

siksi verkostoiksi, joissa henkilökohtaiset kontaktit, monisuuntaisuus ja rajat ylittävä yhteistyö korostuvat. Digitaalisen teknologian kehitys on osaltaan muokannut kansainvälisen toiminnan edellytyksiä helpottamalla yhteydenpitoa ja mahdollistamalla teosten ja sisältöjen liikkumisen digitaalisessa muodossa. Samalla kansainvälisyys kytkeytyy yhä vahvemmin globalisaatiokehitykseen, mutta myös lokaalisuuden merkityksen uudelleen arviointiin. (Hirvi-Ijäs ym., 2019; Virolainen ym., 2016.)

Suomessa kansainvälistä taidetoimintaa rahoittavat ja tukevat ennen muuta opetus- ja kulttuuriministeriö sekä sen alaiset toimijat, kuten Taide- ja kulttuurivirasto sekä taidetta tukevat säätiöt, ulkoasiainhallinnon edustustot ulkomailla, Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituutit ja taiteen tiedotuskeskukset. Kansainvälistymisen edistäminen on kuulunut valtion taidehallinnon tehtäviin sen alkuvaiheista lähtien, mutta se nousi keskeiseksi kulttuuripoliittiseksi tavoitteeksi erityisesti 1990-luvulla. Tällöin muotoutuivat myös monet nykyiset tukirakenteet ja kansainvälisen toiminnan keskeiset toimijat. (Karttunen, 2005; Virolainen ym., 2016.) Kulttuuripoliitikassa kansainvälisen toiminnan tavoitteita ovat alusta alkaen olleet taiteen ja luovien alojen kasvun, kilpailukyvyn, työmahdollisuuksien ja osaamisen edistäminen sekä sisältöjen ja kulttuurielämän kehittymisen vahvistaminen kansainvälisessä vuorovaikutuksessa. 2000-luvulla keskustelussa ovat olleet muun muassa kulttuuriviennin edistäminen sekä tarve huomioida entistä paremmin etninen ja kulttuurinen moninaisuus ja eritaustaisten taiteilijoiden toimintamahdollisuudet. (Koivunen, 2004; Kupoli, 1992; Lummpuro, 2023; opetusministeriö, 2002.)

Viime vuosina taiteen ja kulttuurin kansainvälinen toiminta on korostunut useissa keskeisissä kansallisissa linjauksissa ja strategioissa, kuten Petteri Orpon hallitusohjelmassa (VN, 2023a), valtioneuvoston julkaisemissa kulttuuripoliittisessa selonteossa (VN, 2024), luovan talouden kasvustrategiassa (VN, 2025) ja suurtaapahtumastrategiassa (VN, 2023b), VTT:n ja Business Finlandin luovien alojen ja tapahtuma-alan tilannekuvaa käsittelevässä raportissa (Naumanen ym., 2023) sekä Taiteen edistämiskeskuksen kansainvälisessä kehittämistyössä laaditussa strategisessa tilannekuvassa (2025).

Samalla on tunnistettu rakenteellisia puutteita ja haasteita: tukijärjestelmien kyky vastata kansainvälisen toiminnan muuttuviin tarpeisiin on osoittautunut riittämättömäksi ja esimerkiksi Suomen asema kulttuurituotteiden viennissä on jäänyt jälkeen monista verrokkimaista (Kulturanalys Norden, 2023). Geopoliittiset jännitteet, ilmastonmuutos sekä taloudelliset, sosiaaliset ja teknologiset murrokset muovaavat kansainvälisen toiminnan toimintaympäristöä ja asettavat uusia vaatimuksia sekä taiteilijoille että tukirakenteille (esim. Hirvi-Ijäs ym., 2019).

Tämä raportti tarjoaa ajankohtaista tietoa taiteilijoiden kansainväliseen toimintaan liittyvistä kokemuksista, tarpeista ja toimintamahdollisuuksista. Johdannon jälkeen esitellään tiiviisti barometriin vastanneet taiteilijat sekä barometrin toteutus. Ensimmäisessä varsinaisessa tulosluvussa tarkastellaan taiteilijoiden kansainvälisen toimintaa ja kansainvälisen toiminnan lähtökohtia ja sisältöjä. Seuraavassa luvussa käsitellään kansainvälisen toiminnan taustalla vaikuttavia motivaatiotekijöitä ja esteitä sekä taiteilijoiden näkemyksiä Suomesta kansainvälisen toiminnan ympäristönä. Tämän jälkeen tuodaan esiin taiteilijoiden kokemuksia omasta osaamisestaan kansainvälisessä toiminnassa sekä sitä, miten taiteilijat näkevät kansainvälisen toiminnan tukemisen ja kehittämistarpeet. Raportin lopussa on yhteenvedo suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Barometrin aineisto

Barometrin tiedonkeruu toteutettiin syksyllä 2025 taiteilijoille suunnatulla kyselyllä. Kysely lähetettiin sähköpostitse kaikille Taikesta vuonna 2024 apurahaa hakeneille taiteilijoille. Lisäksi kyselyä levitettiin avoimesti Cuporen ja Taiken verkkosivuilla ja sosiaalisen median kanavissa sekä eri taidealan organisaatioiden kuten taiteilijajärjestöjen kautta. Kysely oli avoin kaikille itsensä ammattitaiteilijaksi identifioiville. Kyselylomake oli saatavana suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi, ja siitä tiedotettiin kaikilla kolmella kielellä. Barometrin suomenkielinen kyselylomake on raportin liitteenä ([liite 1](#)).

Kyselyn vastaajat

Barometrikyselyyn vastasi syksyllä 2025 yhteensä 1 286 vastaajaa. Merkittävä osa vastaajista (42 %) ilmoitti toimivansa visuaalisten taiteiden aloilla. Seuraavaksi eniten vastauksia saatiin esittävien taiteiden (27 %), kirjallisuuden (24 %), musiikin (20 %) ja audiovisuaalisten taiteiden aloilta (17 %). Arkkitehtuurin ja muotoilun alan vastaajia oli seitsemän prosenttia, heistä valtaosa muotoilijoita.¹ ([Taulukko 1.](#))

Noin kaksi kolmasosaa vastaajista oli naisia ja kolmasosa miehiä. Kuusi prosenttia ilmoitti sukupuolekseen muun. ([Taulukko 2.](#)) Alle 35-vuotiaita vastaajia oli 13 prosenttia, 35–49-vuotiaita vastaajia 46 prosenttia, 50–64-vuotiaita 33 prosenttia ja kahdeksan prosenttia 65-vuotta täyttäneitä ([taulukko 3](#)). Vastaajista 86 prosenttia puhui äidinkielenään suomea, viisi prosenttia ruotsia ja muita äidinkieliä puhuvia oli kahdeksan prosenttia ([taulukko 4](#)). Vastaajista 10 prosenttia oli syntynyt muualla kuin Suomessa ([taulukko 7](#)). Vastaajat keskittyivät etenkin Uudellemaalle, jossa asui puolet (51 %) kyselyyn vastanneista taiteilijoista ([taulukko 6](#)).

Vastaajista 45 prosenttia oli työskennellyt vuoden 2024 aikana palkansaajana. Hieman yli kolmannes (35 %) oli työskennellyt apurahansaajana ja niin ikään noin kolmasosa (34 %) yrittäjinä. ([Taulukko 5.](#)) Kysymys on barometrilomakkeella toteutettu monivalintakysymyksenä, jolloin vastaaja on voinut valita kaikki vuoden aikaiset työmarkkina-asemansa. Osuuksia ei voi tällöin verrata esimerkiksi työllisyyttä kuvaaviin tilastoihin pääasiallisesta toiminnasta. Taiteilijoille on tyypillistä työskennellä useissa työmarkkina-asemissa, alle puolet vastaajista (46 %) ilmoitti vuodelle 2024 ainoastaan yhden työmarkkina-aseman.

1 Taiteenalat on tarkastelussa jaettu seitsemään kategoriaan: arkkitehtuuri ja muotoilu, audiovisuaaliset taiteet, esittävät taiteet, kirjallisuus, monitaiteet, musiikki ja visuaaliset taiteet. Kyselyssä listattiin 17 taiteenala, joista taiteilijoita pyydettiin valitsemaan yksi tai useampi. Näiden lisäksi vastaajan oli mahdollisuus mainita joku muu taiteenala. Lomakkeessa listatut taiteenalat luokiteltiin seitsemän kategorian alle, joista tässä barometriraportissa puhutaan taiteenaloina. Taiteenalalistauksessa sovellettiin opetus- ja kulttuuriministeriön tilastoluokitusosuudesta: https://koodistot.suomi.fi/codescheme;registryCode=kulttuuri;schemeCode=culture_domain_taike (Haettu 11.2.2026).

TAULUKKO 1. Vastaajien taiteenalat.

TIETEENALA	n	%
VISUAALISET TAITEET	540	42
Kuvataide	457	36
Valokuvataide	111	9
Kuvitus ja sarjakuva	72	6
ESITTÄVÄT TAITEET	347	27
Teatteritaide	197	15
Esiytystaide	127	10
Tanssitaide	96	8
Performanssitaide	72	6
Sirkustaide	37	3
KIRJALLISUUS	306	24
Kirjallisuus	285	22
Taidejournalismi	39	3
MUSIIKKI	254	20
Musiikki	254	20
AUDIOVISUAALISET TAITEET	223	17
Mediataide	127	10
Elokuvataide	93	7
Valo- ja äänitaide	67	5
Pelitaide	13	1
ARKKITEHTUURI JA MUOTOILU	92	7
Arkkitehtuuri	9	1
Muotoilu	87	7
MONITAIDE	61	5
Monitaide	61	5
MUU	44	3
Muu	44	3

Lomakkeessa oli mahdollisuus valita useita vaihtoehtoja. Noin joka kolmas vastaaja toimi useamman kuin yhden ylätasoin taiteenalakategorian alla.

TAULUKKO 2. Vastaajien sukupuoli.

SUKUPUOLI	n	%
Nainen	771	61
Mies	423	33
Muu	73	6
YHTEENSÄ	1 267	100

TAULUKKO 3. Vastaajien ikä.

IKÄ	n	%
34 vuotta tai nuorempi	158	13
35–49 vuotta	562	46
50–64 vuotta	403	33
65 vuotta tai vanhempi	95	8
YHTEENSÄ	1 218	100

TAULUKKO 4. Vastaajien äidinkieli.

KIELI	n	%
Suomi	1 086	86
Ruotsi	68	5
Muu	107	8
YHTEENSÄ	1 261	100

Vastaajien joukossa oli kaksi saamen kielen äidinkielekseen merkinnyttä vastaajaa, heitä ei käsitellä erikseen raportoinnissa.

TAULUKKO 5. Vastaajien työmarkkina-asetat vuoden 2024 aikana.

TYÖMARKKINA-ASEMA	n	%
Palkansaaja	579	45
Työskentelyyn tarkoitetun apurahan saaja (ml. kohdeapuraha työskentelyyn)	449	35
Yrittäjä	436	34
Työtön työnhakija	333	26
Työkorvauksen saaja, verokortilla (ei palkansaaja eikä yrittäjä)	259	20
Muu*	135	11
Eläkeläinen	81	6
Päätoiminen opiskelija	67	5

Lomakkeella oli mahdollista valita useita vaihtoehtoja.

*Kohdan muu alla on esim. vanhempainvapaalla tai hoitovapaalla, työvoimapolitiisessa koulutuksessa sekä varusmies- tai siviilipalveluksessa olleita vastaajia.

TAULUKKO 6. Vastaajat suuralueittain.

SUURALUE	n	%
Etelä-Suomi	153	13
Helsinki-Uusimaa	649	57
Länsi-Suomi	180	16
Pohjois- ja Itä-Suomi	145	13
YHTEENSÄ	1 127	100

Ahvenanmaalta saatiin yhteensä kolme vastausta, aluetta ei käsitellä erikseen raportoinnissa.

TAULUKKO 7. Vastaajien synnyinpaikka.

SYNNYINPAIKKA	n	%
Syntynyt Suomessa	1 143	90
Syntynyt Suomen ulkopuolella	131	10
YHTEENSÄ	1 274	100

Tulosten analyysi ja raportointi

Raportissa kyselyvastauksia tarkastellaan sekä yleisinä jakaumina että suhteessa taustamuuttujiin, kuten ikään, sukupuoleen, äidinkielen ja taiteenalaan. Taustamuuttujien osalta raportissa on pyritty ensi sijassa tuomaan esiin ne tulokset, joissa nousi esiin selkeitä eroja eri ryhmien välillä. Tuloksia tulkittaessa on tärkeä huomioida, että esimerkiksi taiteenalaa tai työmarkkina-asemaa kysyttäessä lomakkeella on ollut mahdollista valita useita vaihtoehtoja, jolloin yksittäisen taiteilijan vastaukset näkyvät tuloksissa kaikkien hänen valitsemiensa kohtien alla.

Osa barometrin kysymyksistä tarkastelee taiteilijoiden näkemystä tilanteestaan kyselyn toteuttamishetkellä syksyllä 2025. Osassa kysymyksistä taiteilijoiden tilannetta on kysytty edellisen kokonaisen vuoden, vuoden 2024, osalta. Tällaisia kysymyksiä ovat esimerkiksi tuloja tarkastelevat kysymykset. Taiteilijoiden toimimista kansainvälisesti on kysytty sekä vuoden 2024 osalta että vuotta 2024 edeltävältä ajalta. Raportoinnissa tuodaan esiin se, millaiseen ajankohtaan tai aikaväliin kysymyksen tarkastelu kohdistuu.

Barometrikysely sisälsi myös avoimia kysymyksiä. Näistä vastauksista poimittuja sitaatteja käytetään tuomaan esiin taiteilijoiden ääntä sekä avaamaan tutkijoiden tulkintoja vastauksista. Sitaattien kirjoitusvirheitä on korjattu lukemisen ja ymmärtämisen helpottamiseksi, minkä lisäksi sitaateista on poistettu tunnistettavuutta. Yksittäisiä taiteilijoita ei tuoda raportissa esiin siten, että heitä olisi mahdollista tunnistaa. Tietosuojasyistä taulukoissa ja kuvioissa ei raportoida lukumääriä, jotka ovat alle kolmen. Tulosten raportoinnissa on lisäksi kiinnitetty huomiota eri ryhmien ja taiteenalojen väliseen vertailtavuuteen, sillä tarkasteltavien ryhmien koot vaihtelevat paitsi kokonaisuutena myös kysymyskohtaisesti.

Generatiivista tekoälyä on käytetty rajatusti aineiston analyysin tukena yksittäisten kysymysten osalta. Tekoälyä ei ole käytetty itsenäisenä tiedonlähteenä. Raportin tekijät ovat tarkistaneet ja hyväksyneet kaikki analyysit, tulkinnat ja johtopäätökset. Tekoälylle ei ole syötetty vastaajien taustamuuttujiin yhdistettyä aineistoa.

Taiteilijoiden kansainvälinen toiminta

Tässä luvussa esitellään taiteilijoiden kansainvälistä toimintaa ja sen yleisyyttä sekä toiminnan luonnetta ja tarkoitusta. Lisäksi luodaan katsaus siihen, missä päin maailmaa taiteilijat yleisimmin toimivat ja työskentelevät. Luvun loppuun tarkastellaan taiteilijoiden näkemyksiä residenssityöskentelystä sekä kansainvälisen toiminnan lähtökohdista.

Kansainvälistä toimintaa tarkastellaan sekä Suomen rajojen ulkopuolella tapahtuvana työskentelynä että kansainvälisenä toimintana Suomessa ja Suomesta käsin. Kyselylomakkeella asia muotoiltiin seuraavasti: ”Kansainvälisellä toiminnalla tarkoitamme sekä a) toimintaa, jossa taiteilija **toimii tai työskentelee fyysisesti Suomen ulkopuolella** lyhytaikaisesti tai pysyvämminkin b) toimintaa, jossa **taiteilija toimii tai työskentelee kansainvälisesti Suomessa tai Suomesta käsin** ilman, että hän itse matkustaa Suomen rajojen ulkopuolelle”.

Suomessa ja Suomen rajojen ulkopuolella tapahtuvaa toimintaa tarkastellaan raportissa osin yhdessä ja osin erikseen. Käytännössä rajanveto näiden välillä ei ole aina selkeää ja eri paikoissa tehtävät työt myös usein lomittuvat ja liittyvät toisiinsa, eikä niiden erottaminen toisistaan ole kaikissa tapauksissa mielekäästä. Kansainvälistä näyttelyä, tapahtumaa tai esiintymistä voidaan esimerkiksi valmistella pitkään jo Suomessa, ja toisaalta taiteilijoiden Suomessa tekemä taiteellinen työ voi johtaa kansainväliseen toimintaan, vaikkei se olisi ollut alun perin työn tavoitteena.

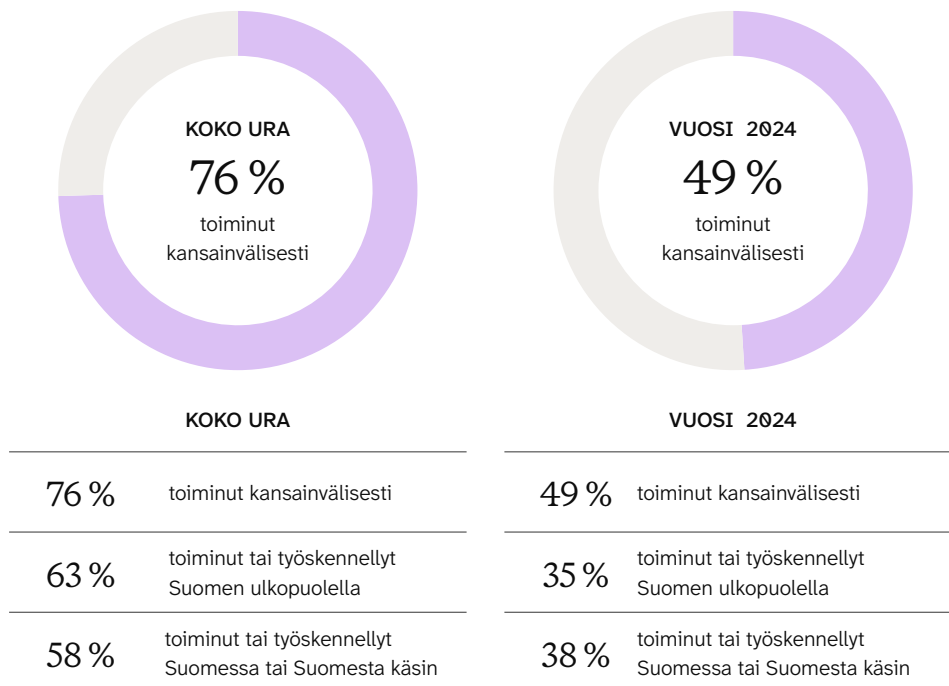
Taiteilijoiden kansainväliseen toimintaan luodaan näkymä sekä koko uran ajalta että poikkileikkauksena vuoteen 2024. Tämän jälkeen seuraavissa alaluvuissa katsotaan tarkemmin kansainvälistä toimintaa ja sen sisältöjä Suomessa ja Suomen ulkopuolella vuonna 2024.

Kansainvälinen toiminta on yleistä taiteilijoiden keskuudessa

Barometrikyselyyn vastanneista taiteilijoista valtaosa (76 %) on uransa aikana toiminut kansainvälisesti. Tämä pitää sisällään kansainvälisen toiminnan ja työskentelyn niin Suomen ulkopuolella kuin Suomessa tai Suomesta käsin. Suomen ulkopuolella tapahtunutta kansainvälistä toimintaa, missä taiteilija on itse matkustanut Suomesta katsottuna ulkomaille, on taiteilijauransa aikana ollut 63 prosentilla vastaajista. Suomessa tai Suomesta käsin kansainvälisesti uransa aikana toimineiden tai työskennelleiden taiteilijoiden osuus on hieman pienempi, yhteensä 58 prosenttia. (Kuvio 1.) Ylipäätään kansainvälinen toiminta kiinnostaa taiteilijoita ja vain kuusi prosenttia barometrikyselyyn vastanneista taiteilijoista ei ollut kiinnostunut kansainvälisestä toiminnasta.

Barometrilomakkeella taiteilijoilta kysyttiin erikseen myös kansainvälisestä toiminnasta yhden vuoden, vuoden 2024 aikana. Vuonna 2024 kansainvälistä toimintaa oli kokonaisuudessaan liki joka toisella (49 %) taiteilijalla: 35 prosenttia oli toiminut Suomen ulkopuolella ja 38 prosentilla vastaajista oli ollut Suomessa tapahtunutta kansainvälistä toimintaa. (Kuvio 1.) Taiteilijoista hieman alle kolmanneksella (31 %) ei ollut vuonna 2024 kansainvälistä toimintaa lainkaan, olipa kyse Suomen ulkopuolella tai Suomessa tapahtuneesta toiminnasta.

KUVIO 1. Taiteilijoiden kansainvälinen toiminta uran aikana ja vuonna 2024, (%).

Kansainvälinen toiminta on yleistä kaikilla taiteenaloilla. Jossakin vaiheessa uraansa kansainvälisesti toimineiden taiteilijoiden osuudet vaihtelivat 77–87 prosentin välillä kaikilla muilla taiteenaloilla paitsi kirjallisuudessa, missä kansainvälistä toimintaa on ollut taiteilijauran aikana 63 prosentilla vastaajista. Kirjallisuuden ala näyttyy hienoisena poikkeuksena läpi tämän vuotisen barometrin. Kirjailijoiden osuus kansainvälisestä toiminnasta on muita taiteenaloja alhaisempaa ja myös heidän kiinnostuksensa kansainvälistä toimintaa kohtaa on muita jonkin verran vähäisempää. Kirjallisuuden alalla toimivien taiteilijoiden osittain erilainen suhtautuminen kansainväliseen toimintaan näkyy vastauksissa kautta linjan, mutta asiaa on tarkasteltava suhteessa taiteenalan ominaispiirteisiin ja muun muassa kielisidonnaisuuksiin.

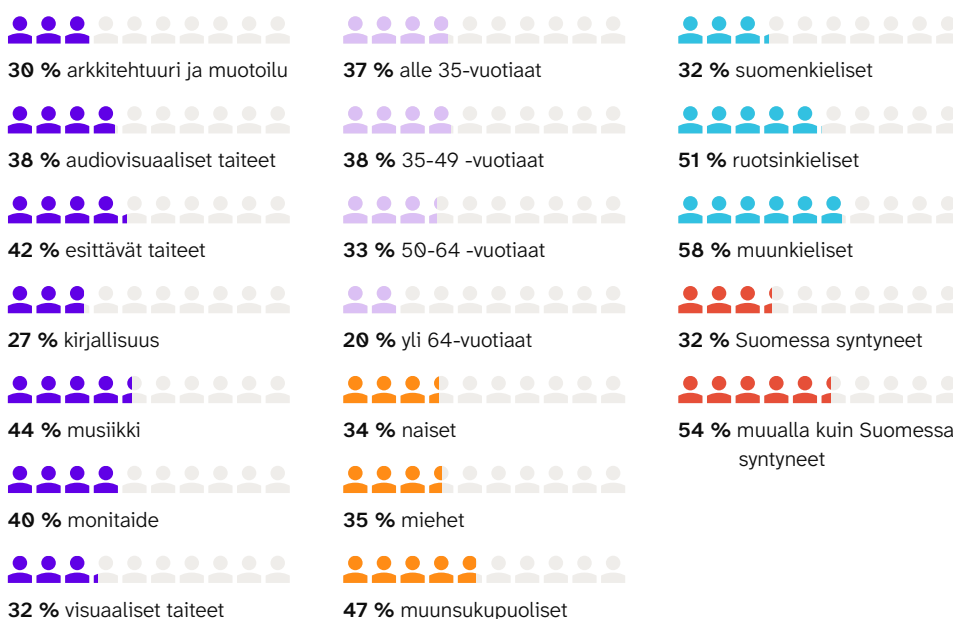
Toinen aineistossa näkyvä trendi on muualla kuin Suomessa syntyneiden sekä muita kieliä kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien taiteilijoiden suurempi osuus kansainvälisessä toiminnassa: heidän osuutensa korostuu niin Suomen ulkopuolella kuin Suomessa tai Suomesta käsin toteutetussa kansainvälisessä toiminnassa.

Seuraavissa luvuissa tarkastellaan tarkemmin taiteilijoiden vuonna 2024 toteuttamaa kansainvälistä toimintaa ja sen luonnetta erottaen Suomessa ja ulkomailla tapahtunut toiminta.

Joka kolmas taiteilija työskenteli vuoden 2024 aikana Suomen rajojen ulkopuolella, useimmiten Pohjoismaissa ja Keski-Euroopassa

Runsas kolmannes (35 %) taiteilijoista toimi tai työskenteli ainakin jossain vaiheessa vuotta 2024 Suomen rajojen ulkopuolella. Aktiivisimmin ulkomailla toimivat tai työskentelivät musii-kin (44 %) ja esittävien taiteiden aloilla toimivat taiteilijat (42 %). Muita yleisempää toiminta Suomen ulkopuolella oli suhteellisesti myös muunsukupuolisten (47 %), ruotsinkielisten (51 %) ja muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien (58 %), muualla kuin Suomes-sa syntyneiden (54 %), iältään alle 50-vuotiaiden (37–38 %) sekä Helsingissä ja Uudellamaalla asuvien (41 %) taiteilijoiden parissa.² Myös taidealan yliopistotasoisien korkeakoulutuksen suorittaneilla (42–48 %) kansainvälinen toiminta oli yleisempää kuin taidealan ammattikor-keakoulu- tai opistotason tutkinnon (28–32 %) tai muun alan tutkinnon suorittaneilla (27 %). (Kuvio 2.)

KUVIO 2. Taiteilijat, jotka toimivat tai työskentelivät vuoden 2024 aikana Suomen ulkopuolella, (%).

2 Tuloksia tarkasteltaessa ja tulkittaessa on huomioitava, että vastaajaryhmien koko vaihtelee ja osa vastaajaryhmistä on aineistossa suhteellisen pieniä lukumäärältään: esimerkiksi muunsukupuoliset (n=72) ja ruotsinkieliset (n=68).

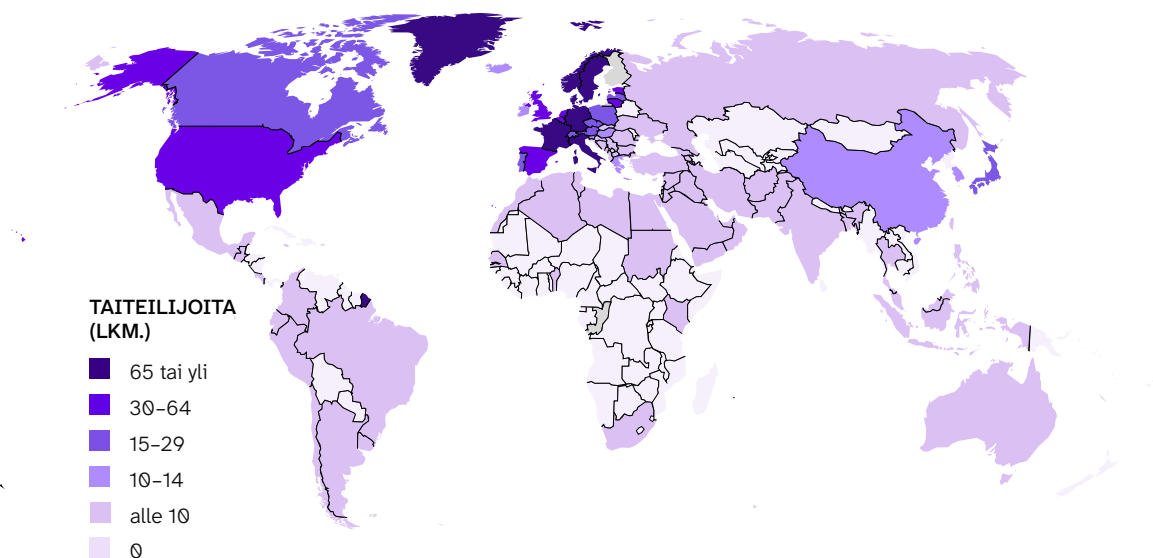
Taiteilijat suuntaavat Suomesta erityisesti Eurooppaan. Suomen rajojen ulkopuolella työskennelleistä taiteilijoista peräti 94 prosenttia oli vuonna 2024 toiminut jossain Euroopan maassa³. Eurooppaan verrattuna muut maanosat tulevat kaukana perässä. Taiteilijoista 15 prosenttia oli toiminut tai työskennellyt vuonna 2024 Pohjois-Amerikassa (sis. Väli-Amerikan) ja 12 prosenttia Aasiassa (sis. Lähi-Idän). Etelä-Amerikan maihin oli matkustanut viisi prosenttia ja Afrikan maihin kolme prosenttia barometrikyselyyn vastanneista taiteilijoista. (Kuvio 3; Kuvio 4.)

Taiteilijoiden yleisin kohdemaana Suomen ulkopuolella vuonna 2024 oli Ruotsi. Siellä oli toiminut tai työskennellyt vajaa kolmannes (30 %) Suomen rajojen ulkopuolelle matkustaneista taiteilijoista. Euroopan maista taiteilijat suuntasivat usein myös Saksaan, Ranskaan, Italiaan ja Isoon-Britanniaan sekä muista Pohjoismaista etenkin Tanskaan ja Norjaan. Euroopan ulkopuolisista maista taiteilijoiden suosiossa oli etenkin Yhdysvallat, missä vuonna 2024 toimi tai työskenteli joka kymmenes (10 %) Suomen ulkopuolelle matkustanut taiteilija. (Kuvio 5.)

Taiteenaloittain tarkasteltuna Ruotsi, Saksa ja Ranska olivat vuonna 2024 yleisimmät kohdemaat audiovisuaalisten taiteiden, esittävien taiteiden, kirjallisuuden ja visuaalisten taiteiden aloilla. Musiikin alalla toimivat olivat työskennelleet Ruotsin ja Saksan jälkeen kolmanneksi useimmin Isossa-Britanniassa.⁴

Kaiken kaikkiaan barometrikyselyn vastaajat työskentelivät 92 maassa vuonna 2024. Hieman useampi kuin joka kolmas ulkomailla toimineista taiteilijoista (36 %) oli vuoden 2024 aikana työskennellyt yhdessä Suomen rajojen ulkopuolella sijainneessa maassa, noin viidesosa (22 %) kahdessa ja neljäsosa (25 %) 3–4 eri maassa. Kuudesosa taiteilijoista ilmoitti työskennelleensä useammassa kuin neljässä maassa.

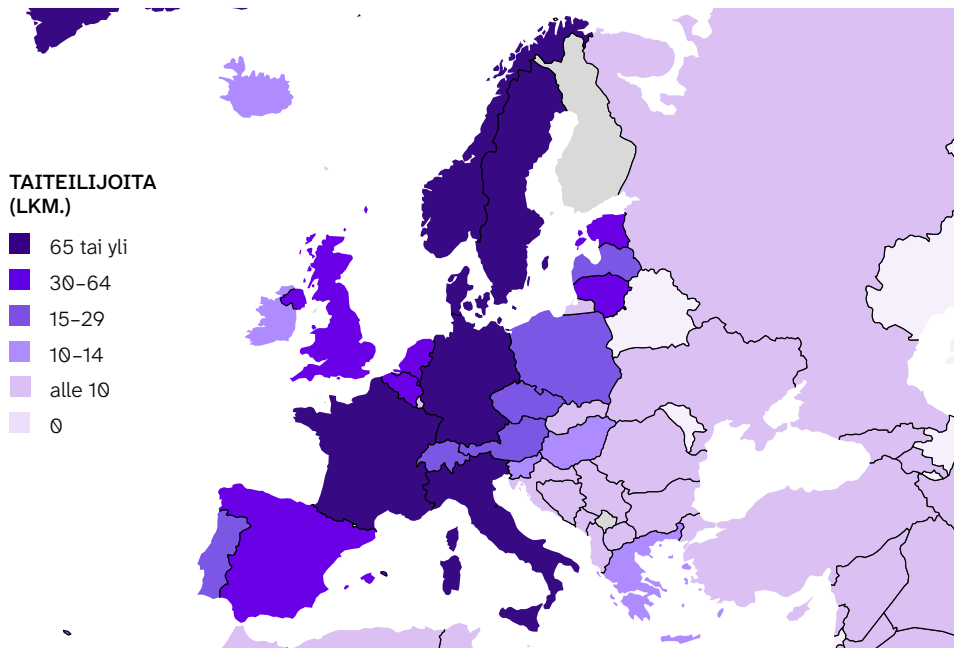
KUVIO 3. Taiteilijoiden työskentelymaat Suomen ulkopuolella vuonna 2024, (n=431).

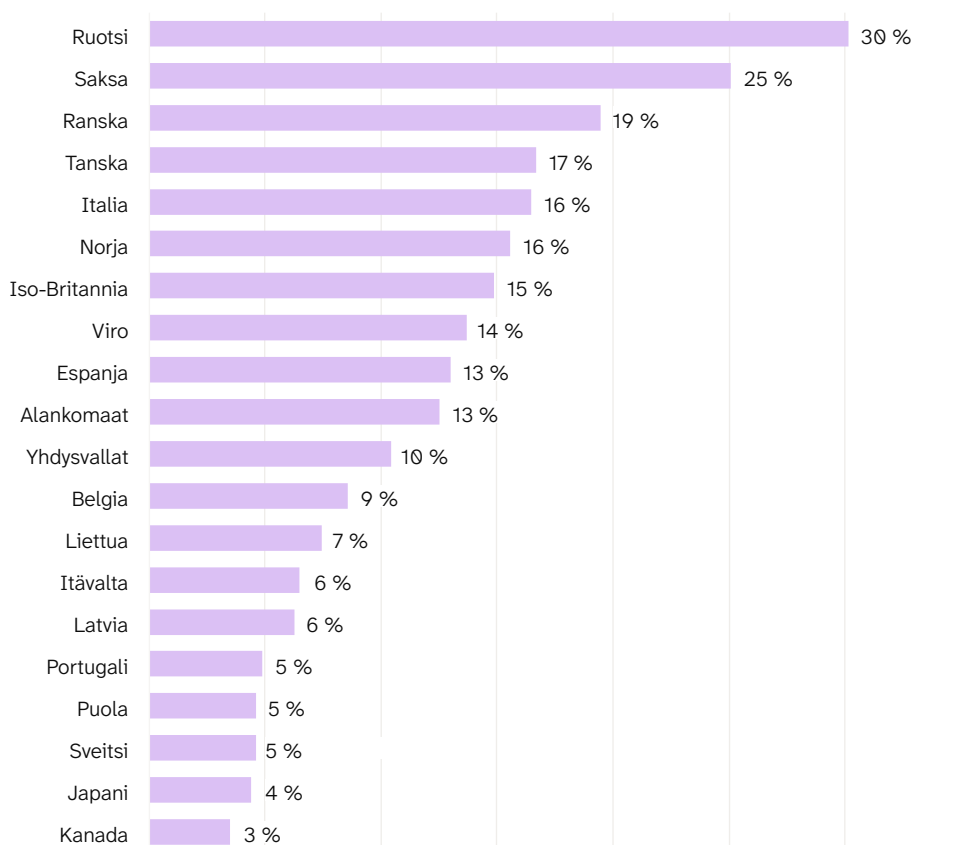
³ Teknisen virheen vuoksi Kongo ja Kosovo puuttuivat kyselylomakkeen listauksesta.

⁴ Arkkitehtuurin ja muotoilun sekä monitaiteen osalta vastausmäärät jäivät kysymyksessä pieniksi, mikä ei mahdollista maakohtaista vertailua.

KUVIO 4. Taiteilijoiden työskentelymaat Euroopassa vuonna 2024, (n=431).

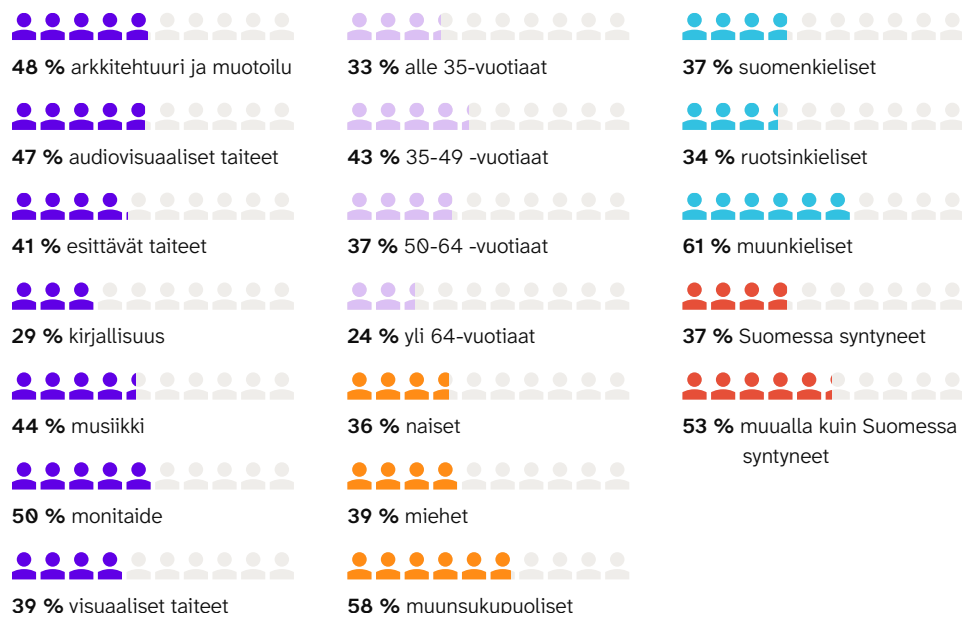
KUVIO 5. Maat, joissa taiteilijat työskentelivät useimmin vuonna 2024, osuus Suomen rajojen ulkopuolella työskennelleistä (n=431).

Moni toimii kansainvälisesti Suomessa tai Suomesta käsin

Kansainvälistä toimintaa, joka tapahtui Suomessa tai Suomesta käsin, oli vuonna 2024 yhteensä runsaalla kolmanneksella kaikista taiteilijoista (38 %). Eniten Suomesta käsin tapahtuvaa kansainvälistä toimintaa oli monitaiteiden (50 %), arkkitehtuurin ja muotoilun (48 %) sekä audiovisuaalisten alojen (47 %) taiteilijoilla. Tämä poikkeaa edellä käsitellystä Suomen rajojen ulkopuolella tapahtuneesta kansainvälisestä toiminnasta, mitä oli useimmiten musiikin ja esittävien taiteiden aloja edustavilla taiteilijoilla. (Kuvio 6.)

KUVIO 6. Taiteilijat, joilla oli kansainvälistä toimintaa Suomessa tai Suomesta käsin vuonna 2024, (%).

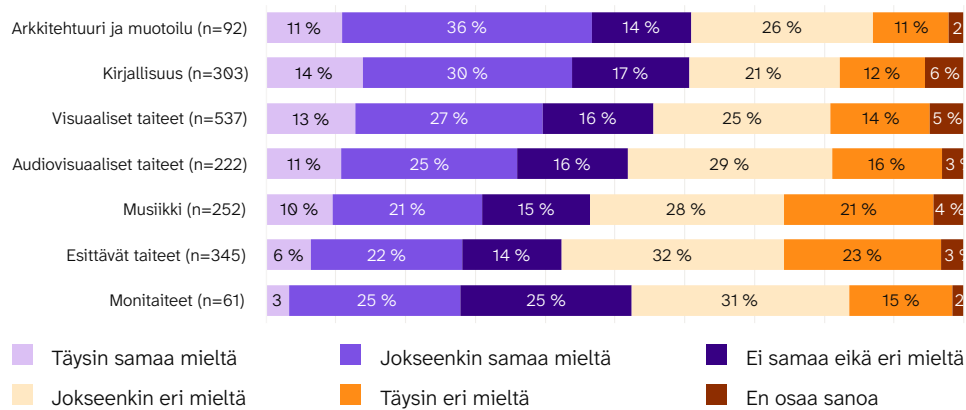

Muuten tilanne näyttää monin tavoin samankaltaiselta kuin Suomen ulkopuolella tapahtuneen toiminnan osalta: vuonna 2024 Suomessa tapahtunutta kansainvälistä toimintaa oli suhteellisesti eniten muunsukupuolisilla henkilöillä (58 %), muita äidinkieliä kuin suomea tai ruotsia puhuvilla (51 %) sekä Suomen ulkopuolella syntyneillä taiteilijoilla (53 %). Ruotsinkielisistä taiteilijoista selkeästi useampi ilmoitti vuoden 2024 aikana toimineensa kansainvälisesti Suomen rajojen ulkopuolella (51 %) kuin Suomesta käsin (34 %). Kun Suomen ulkopuolella tapahtunut kansainvälinen toiminta oli yleisintä alle 50-vuotiaiden taiteilijoiden parissa, oli Suomessa tai Suomesta käsin tapahtunutta toimintaa puolestaan useimmiten kahden keskimmäisen ikäryhmän 35–64-vuotiailla taiteilijoilla. (Kuvio 6.) Myös tulotason merkitys näkyi asiassa ja Suomessa tapahtunut kansainvälinen toiminta oli vähäisintä taiteilijoilla, jotka olivat arvioineet koko vuoden kokonaistuloikseen alle 20 000 euroa.

Suhtautuminen siihen, edellyttääkö kansainvälinen ura matkustamista Suomen rajojen ulkopuolelle, jakoi taiteilijoita. Näkemyksiin vaikuttavat toisaalta taiteenalojen erilaiset rakenteet ja ominaispiirteet, toisaalta taiteilijoiden omat toimintatavat ja -logiikat sekä

suhtautuminen esimerkiksi matkustamista kohtaan. Toiset kokevat läsnäolon ja fyysiset kohtaamiset ulkomailla tärkeinä, toisille esimerkiksi sosiaalinen media mahdollistaa työskentelyn kansainvälisesti myös Suomesta käsin. Kun taiteilijoille esitettiin väittämä ”Kansainvälinen ura taiteilijana ei edellytä läsnäoloa Suomen ulkopuolella”, oli vastaajista 36 prosenttia vähintään jokseenkin asiasta samaa mieltä, kun taas hieman useampi, 44 prosenttia, oli asiasta vastakkaista mieltä. Arkkitehtuurin ja muotoilun aloilla toimivista taiteilijoista lähes puolet (47 %) ja kirjailijoista 44 prosenttia koki vähintään jossain määrin, ettei läsnäolo ulkomailla ole edellytys kansainvälisen uransa näkökulmasta, samoin ajatteli esittävien taiteiden ja monitaiteiden aloilla työskentelevistä 28 prosenttia (kuvio 7).

KUVIO 7. Taiteilijoiden vastaukset taiteenaloittain väittämään ”Kansainvälinen ura taiteilijana ei edellytä läsnäoloa Suomen ulkopuolella”.

Kansainvälinen ura edellyttää läsnäoloa ulkomailla taiteenalasta riippuen. Kuvataiteilija tai kirjailija voi selvitä vähemmällä matkustamisella kuin muusikko tai sirkustaiteilija, mutta on mielestäni kiistatonta, että läsnäolo parantaa taiteilijan mahdollisuuksia luoda uraa ja kontakteja, jotka ovat rakentuneet moninaisemmalle sosiaaliselle pohjalle pelkän uranedistyslogiikan sijaan.

Kirjojani on käännetty [yli kymmenelle] kielelle, eikä se ole edellyttänyt minulta matkustamista. Hyvä agentti on tehnyt työnsä taitavasti.

Always being present at the exhibitions outside Finland has been great opportunity for furthering my network such as attending [international biennial] meeting over 40 curators also the main curator of the biennial keeps working with me and I receive almost on regular basis invitation from them to participate at the new exhibitions and festivals. Our in person encounter was great and helped further collaboration and further income.

Myös ikä vaikuttaa näkemykseen ja vanhemmat vastaajat kokivat nuorempia jonkin verran useammin, ettei kansainvälinen ura taiteilijana edellytä läsnäoloa Suomen ulkopuolella. Yli 64-vuotiaista taiteilijoista läsnäoloa Suomen rajojen ulkopuolella kansainvälisen uran kannalta piti ainakin jokseenkin tärkeänä 27 prosenttia, 50–64-vuotiaista 43 prosenttia, 35–49-vuotiaista 46 prosenttia ja nuorimmista alle 35-vuotiaista taiteilijoista joka toinen, eli 50 prosenttia. Tulosta voi tulkita monin tavoin, esimerkiksi siten, että mikäli nuorempana on luonut kontaktit ja yhteydet ulkomaille, on kansainvälisen uran toteuttaminen helpompaa Suomesta käsin myöhemmin.

Minulla ei ole suurta mielenkiintoa matkustamiseen, mutta kansainväliseen toimintaan voi osallistua myös Suomesta käsin. Toisaalta nykyään taiteilijana olo vaatii myös henkilökohtaista esittäytymistä ja brändäystä, jonka vuoksi läsnäoloa tavallaan vaadittaisiin. Kansainvälisten kontaktien luominen kuitenkin avaa mahdollisuuksia.

Koen että kansainvälinen ura ei ole mahdollista ilman läsnäoloa ja tosielämän tapaamisia. Pelkkä “internet-ura” ei esittävässä taiteessa ole mielestäni mahdollista. Internet ja etätapaamiset totta kai ovat hyvä työkalu. Mutta mikään ei korvaa kasvokkain tapaamista ja live-esiintymistä.

Omalla kohdallani olen kokenut, että kansainvälistä verkostoitumista voi hyvin edistää etänä. Olen aikaisemmin asunut ulkomailla, toistaiseksi se ei ole suunnitelmisaa uudestaan.

Kansainvälinen toiminta liittyy useimmiten taiteen julkiseen esittämiseen

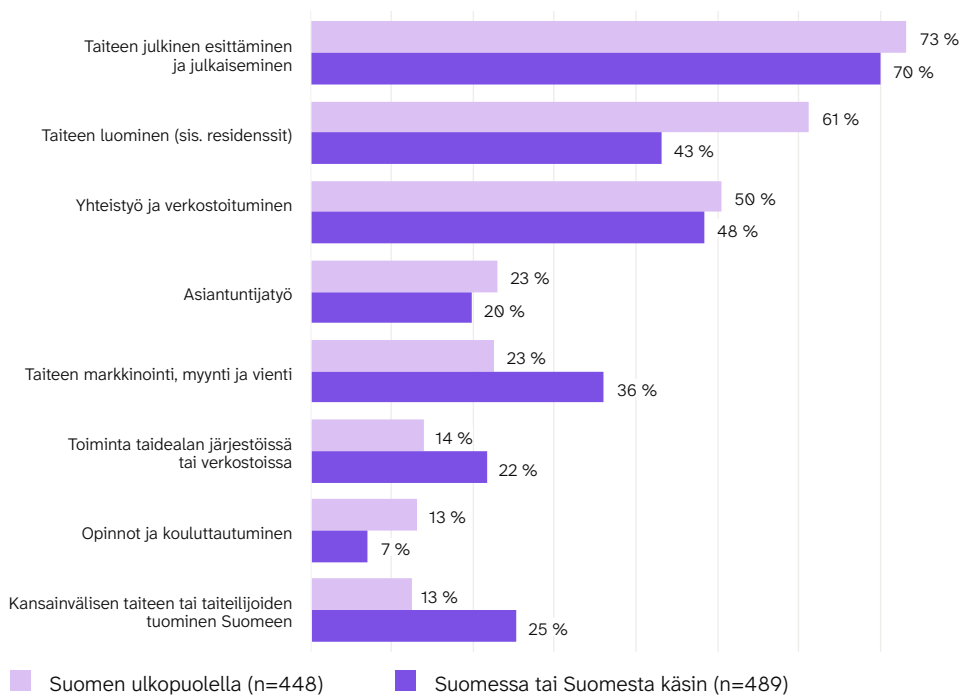
Niitä barometriin vastanneita taiteilijoita, jotka olivat vuonna 2024 toimineet kansainvälisesti, pyydettiin tarkentamaan toimintansa sisältöjä. Vastaajille esitettiin valmis listaus erilaisista kansainvälisen toiminnan muodoista, joista pyydettiin valitsemaan heitä koskevat. Lisäksi oli mahdollista antaa tietoja jostain muusta toiminnasta.

Taiteilijoilla, jotka vuonna 2024 toimivat tai työskentelivät **Suomen rajojen ulkopuolella** (n=448), 73 prosentilla kyse oli taiteen julkisesta esittämisestä tai julkaisemisesta ja niihin liittyvästä toiminnasta, kuten näyttelyistä, esityksistä, konserteista, festivaaleista, messuista, kilpailuista tai muusta sellaisesta. Toiseksi yleisintä oli taiteen luominen ja siihen liittyvä taiteellinen työskentely ulkomailla (sis. residenssit). Tällaista toimintaa oli vuonna 2024 liki kahdella kolmesta taiteilijasta (61 %). Joka toisella taiteilijalla (50 %) kyse oli kansainvälisestä yhteistyöstä ja verkostoitumisesta. Ulkomailla työskentely koski taiteen markkinointia, myyntiä ja vientiä sekä asiantuntijatyötä liki joka neljännellä (23 %) kyselyyn vastanneella taiteilijalla. **(Kuvio 8.)**

Mikäli vastaajalla oli vuonna 2024 **Suomessa tai Suomesta käsin** tapahtuvaa kansainvälistä toimintaa (n=489), liittyi sekin yleisimmin taiteen julkiseen esittämiseen tai jul-

kaisemiseen. Taiteilijoilta kysyttiin erikseen, esittivätkö tai julkaisivatko he taidetta Suomen ulkopuolella ilman, että matkustivat itse paikalle, tai esittivätkö tai julkaisivatko he taidetta Suomessa kansainvälisissä yhteyksissä.⁵ Kaiken kaikkiaan 70 prosenttia taiteilijoista oli esittänyt tai julkaissut taidettaan kansainvälisesti Suomessa tai Suomesta käsin: noin joka toinen Suomen rajojen ulkopuolella (49 %) ja liki puolet Suomessa (48 %). Kansainvälistä yhteistyötä ja verkostoitumista oli vastausten perusteella tehnyt Suomessa tai Suomesta käsin noin puolet (48 %) taiteilijoista. Liki puolella (43 %) toiminta liittyi taiteen luomiseen ja siihen liittyvään kansainväliseen taiteelliseen työskentelyyn Suomessa. Taiteen markkinointia, myyntiä ja vientiä Suomesta käsin ulkomaille oli hieman useammalla kuin joka kolmannella taiteilijalla (36 %). (Kuvio 8.)

KUVIO 8. Kansainvälisen toiminnan muodot, Suomen ulkopuolella sekä Suomessa tai Suomesta käsin vuonna 2024 kansainvälisesti toimineet, (%).

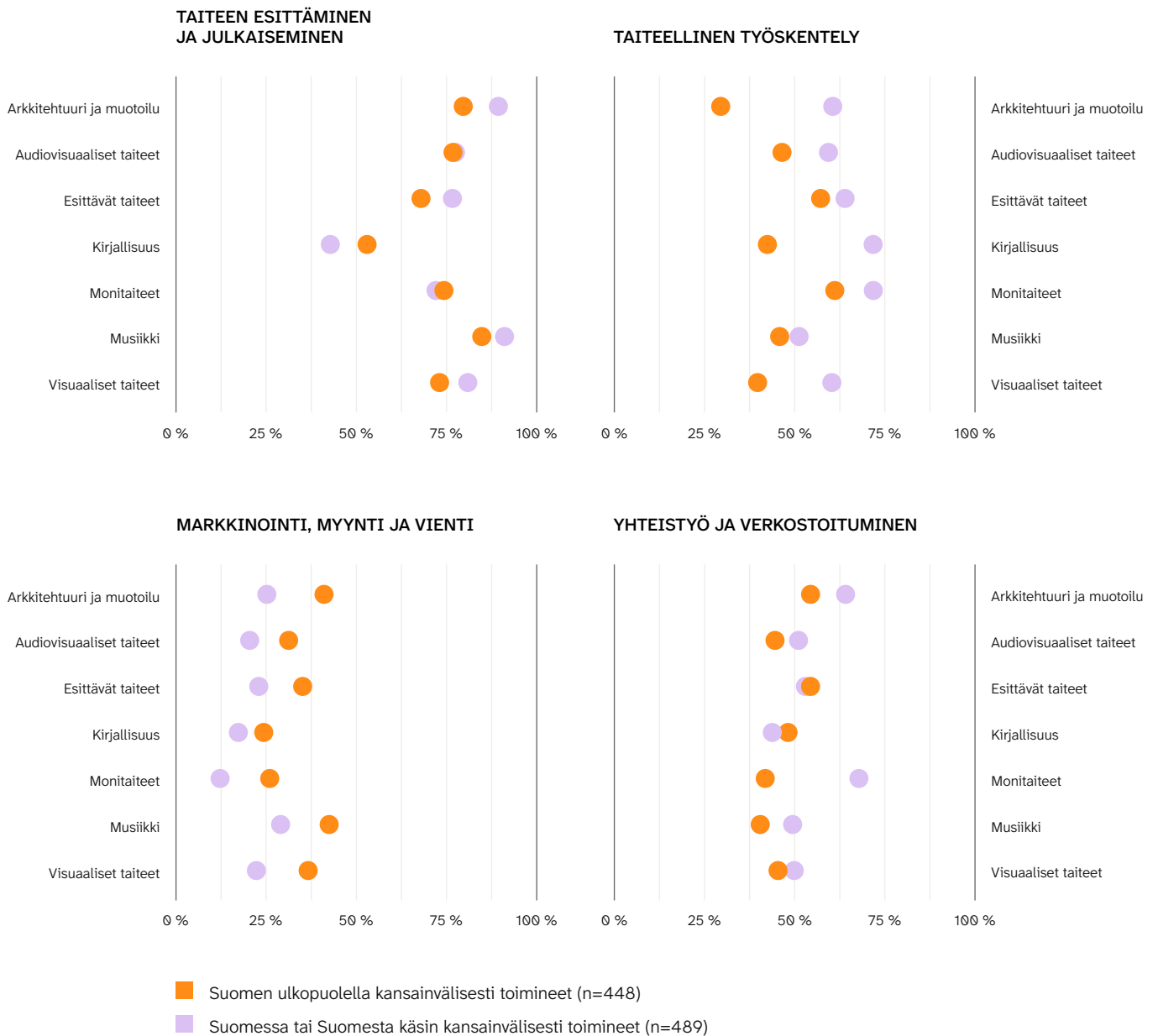
Vastausvaihtoehtoja on yhdenmukaistettu esitystavan vuoksi. Lomakkeella käytetyt vastausvaihtoehdot löytyvät [liitteestä 1](#).

Taiteenaloittainen tarkastelu paljastaa joitain eroja siinä, millaista kansainvälistä toimintaa eri taiteenaloja edustavissa taiteilijoilla oli vuonna 2024 ja toteutettiin Suomessa vai Suomen rajojen ulkopuolella. Taiteen julkinen esittäminen tai julkaiseminen ja niihin liittyvä toiminta oli yleisin kansainvälisen toiminnan muoto Suomen rajojen ulkopuolella kaikilla muilla taiteenaloilla paitsi kirjallisuudessa, missä ulkomailta tapahtuva toiminta keskittyi eniten tai-

⁵ Kansainvälisissä näyttelyissä, esityksissä, konserteissa, festivaaleilla, messuilla, kilpailuissa jne.

teen luomiseen ja siihen liittyvään taiteelliseen työskentelyyn. Suomessa tai Suomesta käsin tapahtuvassa kansainvälisessä toiminnassa oli hieman enemmän hajontaa eri toimintojen välillä taiteenaloittain. Markkinointiin, myyntiin ja viestintään liittyvää kansainvälistä toimintaa oli eniten musiikin sekä arkkitehtuurin ja muotoilun aloilla ja sitä toteutettiin kaikilla taiteenaloilla enemmän Suomesta käsin kuin matkustamalla ulkomaille. (Kuvio 9.)

KUVIO 9. Kansainvälisen toiminnan muodot taiteenaloittain, Suomen ulkopuolella sekä Suomessa tai Suomesta käsin vuonna 2024 kansainvälisesti toimineet, (%).

Taiteilijoista yli puolet on työskennellyt taiteilijaresidenssissä, haasteita tuottavat perhetilanne ja residenssien kalleus

Barometrikyselyyn vastanneista taiteilijoista useampi kuin joka toinen (58 %) oli vähintään kerran uransa aikana ollut taiteilijaresidenssissä, joko Suomessa tai Suomen rajojen ulkopuolella. Yleisempää on suunnata residenssiin Suomen ulkopuolelle kuin työskennellä Suomessa sijaitsevassa residenssissä. Hieman harvempi kuin joka toinen vastaaja (47 %) oli ollut taiteilijaresidenssissä Suomen ulkopuolella ja joka kolmas taiteilija (33 %) oli viettänyt ainakin yhden residenssijaksen taiteilijauransa aikana Suomessa.

Taiteilijoilta pyydettiin näkemyksiä residenssien merkityksestä väitelauseiden muodossa, minkä lisäksi heillä oli mahdollisuus antaa vapaamuotoisesti lisätietoja residenssityöskentelystä ja residenssien merkityksestä. Residenssityöskentely on ollut taiteilijoille tärkeää erityisesti taiteilijuuden ja oman osaamisen kehittämisen näkökulmista. Väittämän ”Residenssityöskentely on ollut minulle tärkeää taiteilijana kehittymisen kannalta” kanssa vähintäänkin jokseenkin samaa mieltä oli 87 prosenttia vastaajista. Avovastausten perusteella taiteilijoille tärkeitä asioita residenssityöskentelyssä ovat etenkin työrauha, irtautuminen arjesta, taiteen tekemiseen keskittyminen, uusien ihmisten ja paikkojen kohtaaminen ja niistä inspiroituminen sekä muiden taiteilijoiden ja alan toimijoiden tapaaminen ja verkostoituminen.

Residenssityöskentely on ollut avartavaa, innostavaa ja opettavaista. Sen vaikutukset ja merkityksellisyys ovat näkyneet työskentelyssä, ajatuksissa ja elämässä vuosia ja suunnanneet ideointia sekä saaneet toteuttamaan mielenkiintoisia suunnitelmia.

Irtautuminen arjesta sekä toisen paikan vaikutteet ovat olleet erittäin tärkeitä ja hedelmällisiä taiteellisessa toiminnassa. Työskentely ja kohtaamisia muiden taiteilijoiden kanssa on ollut enemmän kuin arvokasta taiteilijuuden kehittämiseen.

Residenssityöskentelyltä olen hakenut ensisijaisesti mahdollisuutta irrottautua arjesta ja keskittyä työhöni kirjailijana, en niinkään kontakteja.

Olen ollut residenssissä kaksi kertaa Suomessa enkä koe niiden hyödyttäneen minua juuri millään tapaa, paitsi että oleskelu on ollut henkilökohtaisella tasolla miellyttävää, ja tauko tavanomaisesta taiteellisesta työstä.

Vastaajilta ei kysytty suoraan, miksi he ovat hakeutuneet juuri niihin residensseihin kuin ovat tai miksi he ovat valinneet residenssipaikan Suomesta tai Suomen ulkopuolelta. Vastauksissa tuotiin esiin, että mikäli residenssiltä hakee ensisijaisesti työrauhaa, ei asia edellytä Suomen ulkopuolelle matkustamista. Uusi ympäristö koetaan kuitenkin inspiroivana ja Suomen rajojen ulkopuolella sijaitsevat suuret kaupungit tärkeiksi verkostoitumisen ja taidetarjonnan näkökulmasta. Tietyt residenssit ja kaupungit ovat myös tärkeitä kohtauspaikkoja juuri tietyillä taiteenaloilla, mikä voi korostaa niiden merkitystä ja suosiota.

Taiteilijat listasivat vastauksissaan myös syitä, miksi he eivät ole pystyneet tai halunneet lähteä taiteilijaresidensseihin. Vastauksissa mainitut merkittävimmät syyt olivat oma taloudellinen tilanne ja residenssien kalleus, mikä tarkoittaa matkustuskustannuksia, residenssivuokraa ja rahoituksen puutetta residenssityöskentelyyn, sekä perhetilanne ja perheenhuoltovelvollisuus. Lisäksi muutama vastaaja mainitsi matkustamiseen liittyvät ekologiset syyt. Useat taiteilijat kertoivat mahdottomuudesta lähteä residensseihin alaikäisten lasten kanssa toisaalta siksi, ettei useimpiin residensseihin voi tuoda perhettä ja toisaalta siksi, että perhearki ei mahdollista pitkäaikaista residenssityöskentelyä ja lyhytaikaisia, muutaman viikon kestäviä residenssejä on vaikea löytää. Perheen kanssa matkustaminen on myös kallista, eikä sitä, ainakaan yleisesti, huomioida residensseihin myönnettävissä apurahoissa. Lastenhoidon järjestäminen residensseissä muodostuu myös usein haastavaksi.

Tällä hetkellä tuntuu, että toimeentulon suuresta niukkuudesta johtuen kansainvälisyys tuntuu entistäkin kaukaisemmalta. Miten rahoittaa matkat tai toiminta muualla, jos täälläkään ei meinaa millään tulla toimeen? Miten panostaa kansainvälistymiseen tai sen mahdollistavien apurahojen hakuun, jos muuhun kuin taiteeseen liittyvän työn osuutta on lisättävä, että selviät?

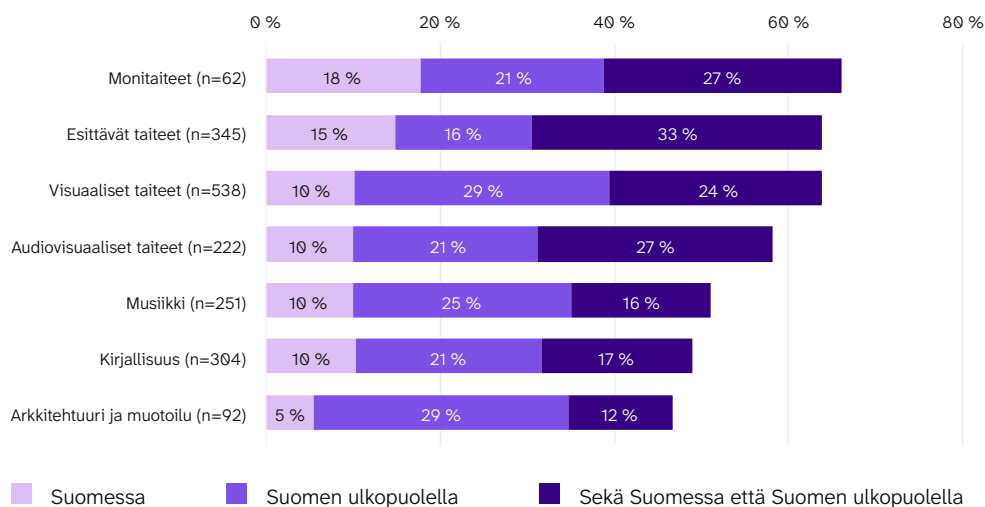
Ei ole ollut oikein aikaa lähteä residenssitaiteilijaksi, taidetta rahoittavan päivätyön, vähäisten vapaiden ja perhesyiden vuoksi. Hakemiseen menisi myös aikaa. Kiinnostaisi kyllä.

[...] Saatuaani lapsia oli residensseihin lähtö vaikeaa tai mahdotonta: residensseihin ei yleensä voi ottaa puolisoa tai lapsia mukaan. Tästä syystä residenssien tuoma mahdollisuus luoda kansainvälistä uraa on jäänyt minulla pitkälti hyödyntämättä.

On kivaa matkustaa ja nähdä uutta ja verkostoitua. Miksei kuitenkaan puhuta residenssitoiminnan ja muutenkin kansainvälisyyden hiilijalanjäljestä? Se on melko suuri, mutta siitä ei haluta puhua, koska matkustaminen on kivaa.

Residensseihin hakeudutaan kaikilta taiteenaloilta. Noin kaksi kolmesta monitaiteiden, esittävien taiteiden ja visuaalisten taiteiden edustajasta oli työskennellyt taiteilijaresidenssissä uransa aikana. Myös audiovisuaalisten alojen taiteilijoista selkeä enemmistö oli työskennellyt residenssissä. Musiikin alan taiteilijoista, kirjailijoista sekä arkkitehtuurin ja muotoilun aloilla toimivista taiteilijoista noin puolet oli ollut residenssissä uransa aikana. (Kuvio 10.)

Suomen rajojen ulkopuolella sijaitsevilla residensseillä olivat työskennelleet taiteenaloittain tarkasteltuna eniten visuaalisten taiteiden (53 %), esittävien taiteiden (49 %), audiovisuaalisten taiteiden (48 %) ja monitaiteiden aloilla (48 %) toimivat taiteilijat. Vähäisintä osuus oli kirjallisuuden alalla, kuitenkin heistäkin 39 prosenttia oli jossain vaiheessa elämäänsä ollut taiteilijaresidenssissä Suomen ulkopuolella. Suomessa sijaitsevia taiteilijaresidenssejä olivat käyttäneet aktiivisimmin esittävien taiteiden aloilla (48 %) ja monitaiteiden aloilla (45 %) toimivat taiteilijat. (Kuvio 10.)

KUVIO 10. Taiteilijaresidensseissä työskentely taiteenaloittain, (%).

Koska kysymys koski vastaajan koko uraa, olivat iältään vanhemmat taiteilijat oletetusti olleet nuorempia useammin taiteilijaresidenssissä. Tämä koski kuitenkin erityisesti vain Suomen ulkopuolella sijainneita residenssejä. Esimerkiksi yli 64-vuotiaista taiteilijoista residenssissä Suomen rajojen ulkopuolella oli jossain vaiheessa uraansa ollut 62 prosenttia vastaajista, kun alle 35-vuotiaiden osalta osuus oli 29 prosenttia. Suomessa sijaitsevilla residensseissä ei ollut havaittavissa vastaavaa eroa, vaan useimmin residensseissä olivat olleet 35–49-vuotiaat (40 %) ja alle 35-vuotiaat taiteilijat (31 %).

Naisten osuus taiteilijaresidenssivierailuista oli jonkin verran miehiä suurempi etenkin Suomessa sijaitsevien residenssien osalta. Naisista 36 prosenttia oli ollut residenssissä Suomessa, miehistä 28 prosenttia ja muunsukupuolisista 45 prosenttia. Ulkomailla sijaitsevien residenssien kohdalla vastaavia eroja ei esiintynyt, vaan osuudet sukupuolen mukaan vaihtelivat 45–48 prosentin välillä.

Residenssityöskentely on lisännyt taiteilijoiden kansainvälisiä kontakteja, vaikutus ansainnan mahdollisuuksiin on ollut vähäisempää

Residenssityöskentelyllä on ollut kansainvälistymisen näkökulmasta vaikutusta etenkin taiteilijoiden kontakteihin ja verkostoitumiseen. Valtaosa, 70 prosenttia niistä vastaajista, jotka olivat uransa aikana olleet taiteilijaresidenssissä, oli vähintään jokseenkin samaa mieltä siitä, että residenssityöskentely on lisännyt taiteilijan kansainvälisiä kontakteja ja verkostoja. Taiteenaloittaiset osuudet väittämään olivat: audiovisuaaliset taiteet 85 %, esittävät taiteet 77 %, visuaaliset taiteet 71 %, musiikki 63 % ja kirjallisuus 61 %⁶. (Kuvio 11.) Verkostojen ja kontaktien syntymiseen ei kuitenkaan vaikuta vain taiteenala, vaan merkitystä on muun muassa taiteilijan omalla motivaatiolla, residenssityöskentelyn tavoitteella sekä residenssin sijainnilla. Vaikutus

6 Arkkitehtuurin ja muotoilun sekä monitaiteiden osuuksia ei tarkasteltu pienen vastaajamäärän vuoksi.

on myös residenssitoimijalla ja sillä, sisältykö residenssijaksoon esimerkiksi ohjattua verkostoitumista tai välittäjäthojen tapaamisia.

Mitä pidempi residenssi, sitä suurempi merkitys sekä työskentelyn että verkostojen kannalta. Itselleni kuukauden pituiset residenssit ovat olleet työskentelyn kannalta melko lyhyitä, mutta verkostoitumismielessä niistä on ollut paljon iloa ja hyötyä, olen löytänyt pitkäaikaisia ystäviä, kollegoja ja yhteistyökumppaneita.

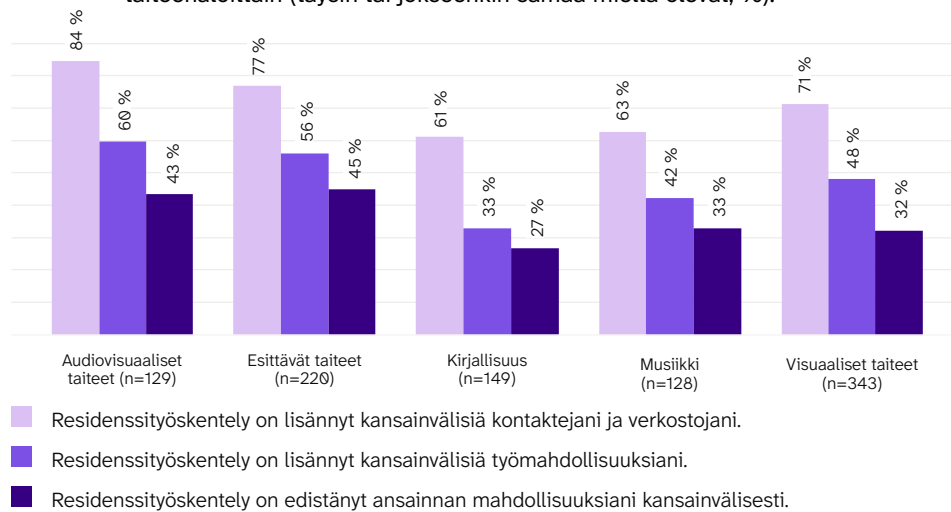
Voisin sanoa, että kaikki kv-näyttelyt ovat tulleet residenssikontaktieni kautta. Lisäksi se mitä teen nyt on paljonkin residensseissä saamieni uusien ideoiden, materiaalien, kontaktien ja ajattelun ansiota.

Myös kotimaisissa residensseissä saa kansainvälisiä kontakteja, jotka ovat hyödyllisiä verkostoitumisen kannalta, mutta lähellä nollaa ansainnan kannalta.

Suomen residenssit eivät edistä kansainvälisiä kontakteja. Residensseissä tehty työ tietenkin edistää uraa ja mahdollisesti vie ulkomaille.

Kansainvälisen verkostoitumisen ja kontaktien ohella taiteilijoilta tiedusteltiin residenssityöskentelyn vaikutusta kansainvälisiin työ- ja ansaintamahdollisuuksiin. Harvempi kuin joka toinen taiteilija (47 %) koki, että residenssityöskentely oli lisännyt omia kansainvälisiä työmahdollisuuksia ja enää noin joka kolmas (34 %) oli ainakin jokseenkin samaa mieltä siitä, että residenssityöskentely oli edistänyt omia ansainnan mahdollisuuksia kansainvälisesti. Asiassa on melko suuria eroja taiteenalojen välillä. Residenssityöskentelyn koettiin lisänneen kansainvälisiä työmahdollisuuksia ja ansainnan mahdollisuuksia useimmiten audiovisuaalisten taiteiden ja esittävien taiteiden aloilla. (Kuvio 11.)

KUVIO 11. Taiteilijoiden vastaukset väittämiin residenssityöskentelyn vaikutuksista taiteenaloittain (täysin tai jokseenkin samaa mieltä olevat, %).

Arkkitehtuurin ja muotoilun sekä monitaiteiden tietoja ei tarkastella kuviossa pienen vastaajamäärän vuoksi.

Kuten todettu, monilla taiteilijoilla residenssityöskentelyn ensisijainen tarkoitus on ollut työrauha ja keskittyminen taiteen tekemiseen, ei ansainta tai työtilaisuudet. Vaikka moni on residenssiaikana verkostoitunut, ei sekään monilla ole suoraan tai ainakaan heti johtanut kansainvälisten työtilaisuuksien ja ansainnan lisääntymiseen, vaan kyse on pitkäjänteisestä kokonaisuudesta, missä luodut kontaktit voivat edistää uraa myöhemmässä vaiheessa. Taiteilijat korostivat vastauksissaan, että ansainnan mahdollisuuksia syntyy, olivatpa ne sitten kotimaisia tai ulkomaisia, kun vain on ensin mahdollista keskittyä itse taiteen tekemiseen ja sen kehittämiseen.

Det har i ett fall varit en välkommen bieffekt att jag har fått internationella jobberbjudanden efter en vistelse på en konstnärsresidens. Det har dock varit en lång process av att lära känna en person och sedan flera år senare har den personen haft projekt dit jag bjudits in. Det har alltså aldrig varit en direkt konsekvens av arbetet på residenset utan snarare en fråga om personkemi, tid, tur och tillgång till finansieringsformer.

Toistaiseksi residenssityöskentely ei ole tuonut lainkaan rahaa vaan ainoastaan aiheuttanut kuluja. Pyrin kuitenkin edelleen rakentamaan kansainvälistä verkostoa, sillä ansaintamahdollisuuksia ei tällä hetkellä Suomessa ole ja kulttuurin tulevaisuus näyttää masentavalta. Edellisen kerran työskentelyni residenssissä kulminoitui näyttelyyn Suomessa, ja sen myötä kansainvälinen galleria otti minuun yhteyttä. Tällä ei kuitenkaan ollut merkittäviä seurauksia.

Olen kirjailija, ja kirjoitan suomeksi. Residenssien anti on minulle ollut ennen kaikkea mahdollisuus saada tehdä töitä keskittyneesti ja kehittyä - vaikka olenkin tutustunut ihmisiin, kirjojen siirtyminen kansainvälisesti riippuu enemmän muista tahoista kuin minusta.

Outside of any fee (typically small) paid for participation in the residency, arts residencies have not yet directly led to international employment or earnings beyond the residency itself. However, every residency in which I have participated, whether in Finland or abroad, has helped me to push my studio practice further and to expand my network. I stay in touch with people who I have met through residencies, including other artists, organizers and those who attend the events or visit studios. My works have at times been included in international group exhibitions through contacts at residencies, and these contacts may well be important in the future. However, while the potential is there for career development and future income, in my experience I would say that works of art are roughly as unlikely to sell in most other countries as they are here in Finland.

Taiteilijat toivat esille myös residenssejä koskevia kehitysehdotuksia. Tuettuihin residensseihin on kova kilpailu ja monet residenssit ovat taiteilijoille kalliita. Taiteilijat kaipaavatkin lisää tuettuja residenssejä sekä residenssejä, joihin sisältyisi paikallinen taho vastaanottajana ja välittäjänä verkostoitumiseen esimerkiksi paikallisten taidelaitosten kanssa. Residenssijaksot voisivat

sisältää sitä haluaville entistä enemmän verkostoitumista, mentorointia ja julkista ohjelmaa, millä voisi olla positiivinen vaikutus taiteilijan uraan, kehittymiseen ja työskentelymahdollisuuksiin. Ylipäätään residenssityöskentelyyn kaivataan lisää taloudellista tukea, jotta yhä useammilla ja erilaisissa elämäntilanteissa olevilla olisi siihen mahdollisuus. Lyhytaikaiset residenssit voisivat edistää perheellisten mahdollisuuksia hyödyntää taiteilijaresidenssejä paremmin.

Mielestäni Suomessa on kehitetty viime vuosien aikana kansainvälisiä residenssivaihtoto-ohjelmia yksityisten säätiöiden taholta, joka on hienoa. Tarvitsemme kuitenkin paljon enemmän panostusta kansainvälistymiseen erityisesti valtion taholta sekä ymmärrystä kuvataiteilijoiden työstä yleisesti.

Olisin erittäin kiinnostunut luomaan kansainvälistä uraa. Mutta toivoisin sen tapahtuvan enemmän ulkomaisen galleriayhteistyön, muiden ulkomaisten näyttelyiden tai kuraattoreiden ja muun museoväen verkostojen kautta. Residensseissä luot ensisijaisesti verkostoja muihin taiteilijoihin, löydät inspiraatiota ja koet erilaisen työskentely-ympäristön. Erilaista taiteilijavetoista yhteistyötä voi tuki syntyä taiteilijoiden kesken, mutta harvoin sitä kautta saa luotua galleriayhteistyötä tai museoyhteistyötä.

Taiteilijoiden kansainvälinen toiminta käynnistyy usein residenssityöskentelyllä tai opiskelulla ulkomailla

Kyselyyn vastanneita taiteilijoita pyydettiin kuvaamaan, miten heidän kansainvälinen toimintansa on saanut alkunsa. Vastausten perusteella kansainvälistymisen reitit ovat moninaisia, mutta niissä on tunnistettavissa toistuvia teemoja.

Kansainvälistymisen lähtökohtia taiteilijoilla:

1. Residenssityöskentely
2. Opiskelu ulkomailla
3. Henkilökohtaiset verkostot ja sattumat
4. Kuraattorien, galleristien ja instituutioiden kutsut
5. Avoimet haut (open calls)
6. Oma aktiivisuus ja itse tehdyt yhteydenotot
7. Festivaalit ja esityskiertueet
8. Julkaisutoiminta ja käännökset
9. Ulkomailla asuminen
10. Organisaatioiden tuki ja kansainväliseen toimintaan saatu rahoitus

Vastausten perusteella kansainvälinen toiminta käynnistyy harvoin yhden yksittäisen tapahtuman seurauksena. Tyypillisesti kyse on vaiheittaisesta prosessista, jossa residenssit, opinnot, verkostot, avoimet haut, kutsut ja oma aktiivisuus limittyvät toisiinsa. Kansainvälistyminen

näyttäytyy pitkäjänteisenä verkostojen rakentamisena, jossa henkilökohtaisilla suhteilla, ammatillisella kunnianhimmolla ja rakenteellisella tuella on keskeinen merkitys.

Yleisin lähtökohta kansainväliselle toiminnalle on tilapäinen oleskelu ulkomailla, erityisesti taiteilijaresidenssit ja taidealan opinnot. Näissä tilanteissa taiteilijat ovat luoneet ensimmäiset kontaktinsa ulkomaalaisiin taiteilijoihin ja muihin taiteenalan toimijoihin, mikä on johtanut tapahtuma- ja näyttelykutsuihin, yhteistyöverkostoihin, ja usein myös yhteisiin taidehankkeisiin. Useat vastaajat kuvasivat residenssijakson merkitystä uransa kannalta ratkaisevaksi.

Taiteilijaresidenssin kautta toiseksi kotimaaksi on tullut Suomen lisäksi toinen valtio.

Usean kuukauden residenssissä Saksassa. Sen kautta yhteyksiä saksalaisiin kirjallisuuden alan ihmisiin, ja sen myötä kutsuja muutamiin kirjallisuustapahtumiin.

Min internationella verksamhet kom igång genom ett konstnårsresidens i Paris 2019.

Residenssiaikana kohdekaupungissa, sen yhteisö ja ilmapiiri teki kipinän palata. Suomessa on aika passiivinen fiilis eikä kovin kannustava ilmapiiri luovan alan tekijöille.

Myös ulkomailla opiskelu on ollut merkittävä väylä kansainväliseen toimintaan. Opintojen aikana syntyneet kollegiaaliset suhteet ovat muodostaneet osalle taiteilijoista kansainvälisen uran perustan ja nykyiset yhteistyökumppanit ja kollegat voivat olla peräisin opiskeluajoilta. Osa vastaajista on jäänyt valmistumisensa jälkeen työskentelemään ulkomaille tai jatkanut yhteistyötä opintojen aikana syntyneiden verkostojen kanssa myös Suomeen palattuun.

Opiskelin ulkomailla ja valmistuttuani työskentelin opiskelun aikana saamieni kontaktien kanssa sekä ulkomailla että kutsuin heitä Suomeen työskentelemään.

Olin opintojen kandidivaiheessa vaihdossa ulkomailla. Kokemus oli niin positiivinen, että hakeuduin suorittamaan myös maisterinopinnot ulkomailla. Mielestäni alaa arvostettiin siellä enemmän ja opinnot tuntuivat ammattimaisemmilta ja monipuolisemmilta kuin Suomessa. Sitä kautta jäin aluksi ensin ulkomaille taidealan töihin. Palasin Suomeen, mutta työskentelin silloin tällöin freelancerina täältä käsin ja tein suunnittelutyötä myös ulkomaille.

Toimintani on ollut kansainvälistä erityisesti sen jälkeen, kun aloin opiskella sirkusta ulkomailla. Pyrin myös toimimaan mahdollisimman paljon ulkomailla, koska Suomessa ei ole sirkusartistille tarpeeksi töitä.

Useille taiteilijoille pidempikestoinen asuminen ulkomailla on luonnostaan toiminut lähtökohdana kansainväliselle työskentelylle ja toiminnalle. Ulkomailla asuminen on mahdollistanut

syvempien verkostojen rakentamisen ja paikalliseen taidekenttään kiinnittymisen. Suomeen palattuun taiteilijat ovat usein jatkaneet yhteistyötä aiemmin solmittujen kontaktien kanssa. Osa vastaajista on asunut useita vuosia tai vuosikymmeniä Suomen ulkopuolella ja toiminut samanaikaisesti sekä suomalaisella että kansainvälisellä kentällä. Joissakin tapauksissa ulkomailla asuminen on myös johtanut aktiiviseen rooliin kansainvälisten yhteistyöverkostojen rakentajana Suomen ja toisen maan välillä.

Henkilökohtaiset kontaktit, kollegoiden suositukset ja sattumanvaraiset kohtaamiset ovat keskeisiä kansainvälistymisen käynnistäjiä. Kansainvälinen toiminta rakentuu usein vähitellen: yksi projekti johtaa toiseen, ja verkostot laajenevat vuosien mittaan. Vastaajat mainitsivat kohtaamiset festivaaleilla, työpajoissa ja näyttelyissä sekä kollegoiden suositukset. Usein verkostot ovat syntyneet projektien yhteydessä, minkä jälkeen yhteistyö on jatkunut uusissa muodoissa ja eri maissa.

[...] Kerran sattumalta eräässä konsertissa tutustuin vieressäni istuvaan galleristiin, ja se poiki myöhemmin ryhmänäyttelyyn osallistumisen.

Yksi asia johtaa toiseen, joka johtaa kolmanteen – vuosikymmenten aikana.

Eri tahojen kanssa eri tavalla. Kohtaaminen sarjakuvafestivaaleilla Euroopassa, kohtaaminen kansainvälisen toimijan näyttelyssä Suomessa, sähköpostin välityksellä.

Työhuoneyhteisöstä yksi taiteilija, jolla oli pitkä ura takanaan, hoiti näyttelyhaun ja teosten toimitukset, kuljetukset ym. kaiken valmistelun museon kanssa. Itsellä ei olisi ollut taitoa tai tietoa.

Monen taiteilijan kansainvälinen toiminta on käynnistynyt ulkopuolisen tahon yhteydenotosta. Kuraattorit, galleristit, tuottajat, agentit ja taideinstituutiot ovat ottaneet yhteyttä nähtyään teoksia näyttelyissä, festivaaleilla tai verkossa. Kutsut kansainvälisille taidemessuille, festivaaleille ja yhteistuotantoihin ovat usein toimineet ratkaisevina askelina. Vastauksissa kuvattiin esimerkiksi tilanteita, joissa ulkomainen galleristi tai kuraattori on ottanut yhteyttä yksityisnäyttelyn perusteella, tai elokuva on kutsuttu kansainvälisille festivaaleille. Joskus mukana on ollut myös suomalainen välikäsi, joka on yhdistänyt taiteilijan ulkomaiseen toimijaan. Erityisesti kirjallisuuden ja kuvittamisen aloilla kansainvälistyminen on usein liittynyt kustantajien ja agentuurien toimintaan sekä käännösoikeuksien myyntiin. Teosten kääntäminen muille kielille on avannut ovia messuille, festivaaleille ja markkinointikiertueille. Myös esimerkiksi esittävien taiteiden ja musiikin aloilla kansainvälinen toiminta käynnistyy usein festivaalikutsujen, kiertueiden, showcase-esiintymisten ja kilpailumenestyksen kautta. Agentuurit ovat joissakin tapauksissa toimineet keskeisinä välittäjinä kansainvälisille markkinoille. Usein ensimmäinen ulkomaanvierailu on johtanut uusiin kontakteihin ja myöhempisiin esiintymisiin muissa maissa.

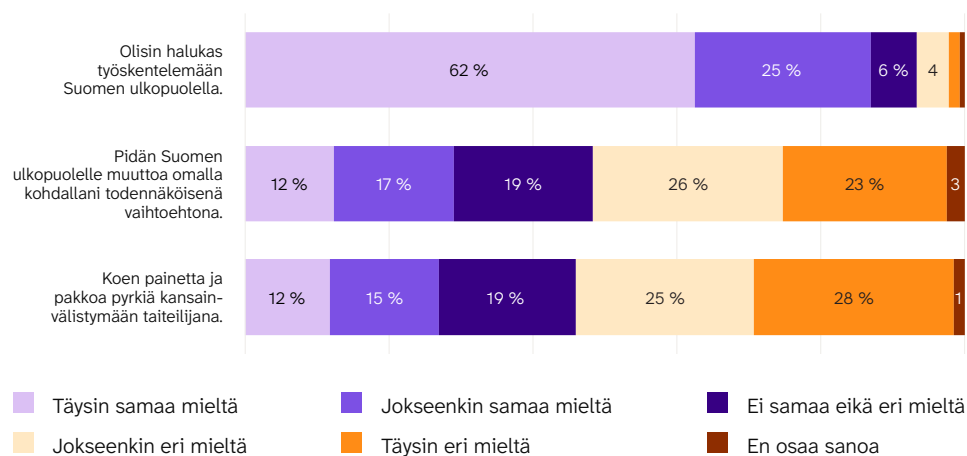
Kansainvälisen toiminnan kannustimet ja esteet

Tässä luvussa tarkastellaan taiteilijoiden kiinnostusta ja motivaatiota kansainvälistä toimintaa kohtaan sekä kansainvälistymisen esteitä. Ensinnäkin kuvataan taiteilijoiden kiinnostusta toimia kansainvälisesti, halukkuutta työskennellä ulkomailla sekä kokemuksia kansainvälistymiseen liittyvästä paineesta. Tämän jälkeen käsitellään kansainväliseen toimintaan kannustavia motivaatiotekijöitä. Luvussa tarkastellaan myös taiteilijoiden ulkomailta saatuja tuloja ja medianäkyvyyttä sekä taiteilijoiden suhtautumista kansainvälisen näkyvyyden tavoitteluun. Lopuksi tuodaan esiin keskeisimpiä kansainvälisen toiminnan esteitä.

Nuoria houkuttelee työskentely Suomen ulkopuolella, osa taiteilijoista kokee painetta ja pakkoa kansainvälistyä

Kansainvälinen toiminta kiinnostaa taiteilijoita laajasti. Selkeä enemmistö taiteilijoista (87 %) oli vähintään jokseenkin samaa mieltä väittämästä ”Olisin halukas työskentelemään Suomen ulkopuolella”. Samaan aikaan kuitenkin vain vajaa kolmannes taiteilijoista (29 %) pitää muuttoa Suomen ulkopuolelle omalla kohdallaan todennäköisenä vaihtoehtona. (Kuvio 12.)

KUVIO 12. Taiteilijoiden vastaukset väittämiin kansainvälisestä toiminnasta, (n=1 274–1 286).

Halukkuus työskennellä Suomen ulkopuolella oli korkealla tasolla kaikilla taiteenaloilla (78–93 %). Muuttoa ulkomaille pitivät useimmin todennäköisenä monitaiteiden (39 %) ja audiovisuaalisten taiteiden (36 %) aloilla toimivat taiteilijat. Vastaajan ikä oli selkeässä yhteydessä sekä halukkuuteen työskennellä Suomen rajojen ulkopuolella että etenkin ulkomaille

muuton todennäköisyyteen. 34-vuotiaista tai sitä nuoremmista taiteilijoista peräti 93 prosenttia olisi vähintään jokseenkin halukkaita työskentelemään Suomen ulkopuolella ja ulkomaille muutto heistä jossain määrin todennäköisenä piti lähes joka toinen (49 %), kun muissa ikäryhmissä osuus jäi 10 ja 30 prosentin välille.

Vaikka sukupuolella ei ole nähtävissä väittämien osalta selvää tai merkittävää eroa, nostivat barometrivastaajat täydentävissä avovastauksissaan esille perheellisten aseman suhteessa kansainväliseen työskentelyyn Suomen ulkopuolella. Etenkin pienten lasten vanhempien, vastausten mukaan usein naisten, voi olla hankala lähteä tai muuttaa ulkomaille töiden vuoksi, tai muuten toimia kansainvälisesti, mikäli se edellyttää matkustamista. Yhtälön on koettu olevan haastava ja hankaloittavat nuorten ja perheellisten taiteilijoiden kansainvälistymistä.

Nuorena lapsia saaneilla naisilla ei usein ole mahdollisuuksia lähteä ulkomaille yhtä nuorena kuin muilla. Olisi hyvä, jos hoivaan käytetyt vuodet eivät kosta tuisi naisille uran kansainvälisten mahdollisuuksien karkaamisena ulottumattomiin.

Often artists with families are deprived from international participation unless their partner stays with their kids, any support would be helpful. UK has similar programs for artists who had families providing financial and other forms of support for them. Without proper funding it is almost impossible to become internationally successful that is the key matter, [...].

Olen kiinnostunut kaikenlaisista mielenkiintoisista yhteistyöprojekteista, koti- tai ulkomaisista, jos niitä tulee kohdalle. Suuntautuminen kansainväliselle uralle ei kuitenkaan ole tärkeysjärjestyksessäni ollenkaan korkealla. Nykyisellä toimintakentälläni riittää tehtävää, joskin muiden maiden taidekentät voivat tarjota paljon sellaista arvostusta, yleisöä, infrastruktuuria, jota täällä ei ole. Taiteilijaresidenssi ulkomaille on ollut haaveena jo pitkään, mutta tuntuu vaikealta toteuttaa taloudellisen ja perhetilanteen vuoksi.

Osa taiteilijoista kokee myös painetta kansainvälistymiseen. Kun taiteilijoille esitettiin väite ”Koen painetta ja pakkoa pyrkiä kansainvälistymään taiteilijana”, oli hieman yli puolet (53 %) vastaajista väittämän kanssa vähintään jokseenkin eri mieltä, mutta reilu neljännes (27 %) koki jossain määrin painetta kansainvälistyä. (Kuvio 12.)

Ulkomailla työskentely on osittain myös pakko rahoituksen puutteen vuoksi. On tärkkä kaikkeen mihin voi ja olla valmis lähtemään minne tahansa milloin tahansa. Työskentely ja kontaktit kehittää, mutta hyödyn voisi saada myös Suomessa, mikäli ammattiamme rahoitettaisiin (ja arvostettaisiin). Toisaalta Suomessa taiteen esittämisen mahdollisuudet ovat kapeat: pieniä taiteilijavetoisia tiloja ja toisaalta museoita. Siksi voi olla hyvä työskennellä muita konteksteja varten.

Taiteenaloittain tarkasteltuna painetta kansainvälistymiseen kokivat useimmin visuaalisten taiteiden (34 %) ja monitaiteen (32 %) aloilla toimivat taiteilijat. Keskimääräistä harvemmin painetta koettiin kirjailijoiden (17 %) ja esittävän taiteen edustajien (21 %) keskuudessa. Ikäryhmittäin kokemus kansainvälistymisen paineesta oli voimakkainta nuorimmilla taiteilijoilla: alle 35-vuotiaista 36 prosenttia ja 35–49-vuotiaista 31 prosenttia koki painetta tai pakkoa kansainvälistyä. Sen sijaan 50–64-vuotiaista enää noin viidennes ja 65-vuotiaista tai sitä vanhemmista vain noin kymmenesosa ilmoitti kokevansa vastaavaa painetta. Kansainvälistymisen paine korostui myös taiteilijoilla, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi. Heistä enemmistö (59 %) koki painetta kansainvälistymiseen, mikä on selvästi enemmän kuin kyselyyn vastanneilla suomenkielisillä (23 %) tai ruotsinkielisillä (34 %) taiteilijoilla.

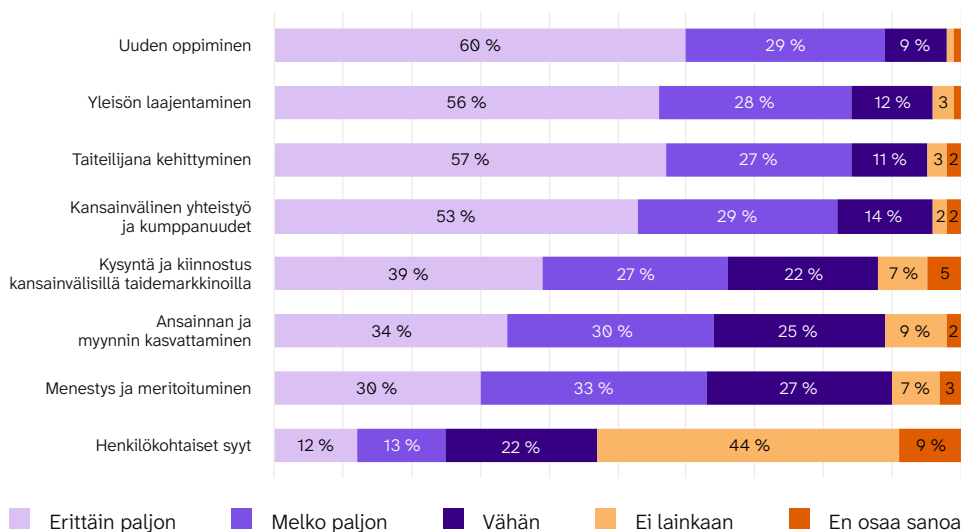
Uuden oppiminen ja kehittyminen taiteilijana ovat keskeisiä motivaatiotekijöitä kansainväliseen toimintaan

Vastaajille esitettiin valmis luettelo kansainvälistymistä motivoivista tekijöistä, ja heitä pyydettiin arvioimaan neliportaisella asteikolla (erittäin paljon – ei lainkaan), kuinka paljon kukin tekijä kannustaa heitä kansainväliseen toimintaan. Lisäksi vastaajilla oli mahdollisuus nimetä avoimessa vastauksessa muita motivoivia tekijöitä. Tulosten perusteella taiteilijoiden kansainvälistä toimintaa ohjaavat sekä sisäiset, taiteilijana kehittymiseen ja merkityksellisyyden kokeemukseen liittyvät tekijät että ulkoiset motivaattorit, kuten taloudellisen ja ammatillisen aseman vahvistaminen.

Keskeisimmät kansainvälistymistä motivoivat tekijät liittyvät taiteelliseen kehittymiseen ja toiminnan sisällölliseen laajentumiseen. Yli neljä viidestä vastaajasta arvioi uuden oppimisen (89 %), taiteilijana kehittymisen (84 %), yleisön laajentamisen (84 %) sekä kansainvälisen yhteistyön ja kumppanuudet (82 %) vähintään melko paljon kansainvälistymistä motivoiviksi tekijöiksi. (Kuvio 13.) Erityisesti muita äidinkieliä kuin suomea tai ruotsia puhuvat taiteilijat kokivat kansainvälisen yhteistyön ja kumppanuudet vahvasti motivoivina: heistä 93 prosenttia arvioi niiden motivoivan kansainvälistä toimintaa melko tai erittäin paljon.

Taloudelliseen tilanteeseen ja ammatilliseen asemaan liittyvät motiivit olivat niin ikään merkittäviä, mutta hieman harvemmalle taiteilijalle keskeisiä kannustimia. Noin kaksi kolmasosaa vastaajista koki kansainvälisillä taidemarkkinoilla olevan kysynnän ja kiinnostuksen (66 %), ansainnan ja myynnin kasvattamisen (64 %) sekä menestyksen ja meritoitumisen (63 %) motivoivan kansainvälistä toimintaa melko tai erittäin paljon. (Kuvio 13.) Henkilökohdalliset syyt, esimerkiksi perhesuhteet sekä syntyperään tai taustamaahan liittyvät tekijät, motivoivat kansainväliseen toimintaan selvästi harvempia: kaikista vastaajista noin neljännessä, mutta muita äidinkieliä kuin suomea tai ruotsia puhuvista taiteilijoista jopa kahta kolmasosaa.

CUVIO 13. Kansainvälistä toimintaa motivoivat tekijät, (n=1 282).

Yhteensä 130 vastaajaa avasi muita kansainväliseen toimintaan kannustavia syitä. Vastauksista nousi esiin kaksi keskeistä, toisiinsa kytkeytyvää kansainvälistymistä motivoivaa kokonaisuutta. Ensinnäkin taiteilijat kuvasivat kansainvälistä toimintaa keinona hakea uusia kokemuksia, näkökulmia ja inspiraatiota. Tämä linkittyy vahvasti uuden oppimisen ja taiteilijana kehittymisen teemoihin, jotka nousivat myös valmiissa listauksessa kaikkein keskeisimmiksi kansainvälistä toimintaa motivoiviksi tekijöiksi.

Toiseksi avoimissa vastauksissa korostui kokemus Suomen taidekentän rajallisuudesta ja sulkeutuneisuudesta. Taiteilijat kuvasivat suomalaisia taidepiirejä pieniksi ja sulkeutuneiksi sekä toivat esiin kulttuurialan heikon taloudellisen tilanteen ja omat rajalliset mahdollisuutensa työllistyä ja saada toimeentuloa Suomessa. Vastauksissa tuotiin esiin kokemusta, että taide ja taiteilijat saavat enemmän arvostusta ja paremmat toimintaedellytykset Suomen ulkopuolella. Kansainvälinen toiminta koettiin tällöin paitsi ammatillisesti myös henkisesti merkitykselliseksi: se vahvisti kokemusta omasta arvosta taiteilijana.

Jollen olisi työskennellyt kansainvälisissä projekteissa, en olisi saanut työmahdollisuuksia samalla tavalla ja myös minun oma taiteellinen näkemys on vahvistunut ja monipuolistunut.

[...] Finland för litet och trångsynt, bättre uppskattning i de andra nordiska länderna både konstnärligt och mätt i pengar och förståelse.

I feel I have very little support from the Finnish arts support networks. I try to exhibit abroad annually because it makes me feel valued as an artist.

Omasta työstä elämisen mahdollistaminen laajemmin, kun Suomessa kurjistetaan ammattitaiteilijoiden edellytyksiä pärjätä.

Lisäksi osa vastaajista toi esiin merkitykselliset suhteet ulkomaisiin kollegoihin, halun verkostoitua laajemmin sekä kansainvälisen solidaarisuuden esimerkiksi vähemmistöihin tai poliittisesti aktiivisiin taiteilijoihin liittyen.

Det internationella samarbetet är inte viktigt som sådant, utan det är de relationer man bygger över tid som baseras på konstnärliga intressen som är betydelsefulla, och det är de som gör det meningsfullt.

Kansainväliset yhteistyöt ovat syvempiä ja monitahoisempia sekä intensiivisiä ja pitkäjänteisiä.

Kilpailusta vapaa kollegiaalinen tuki.

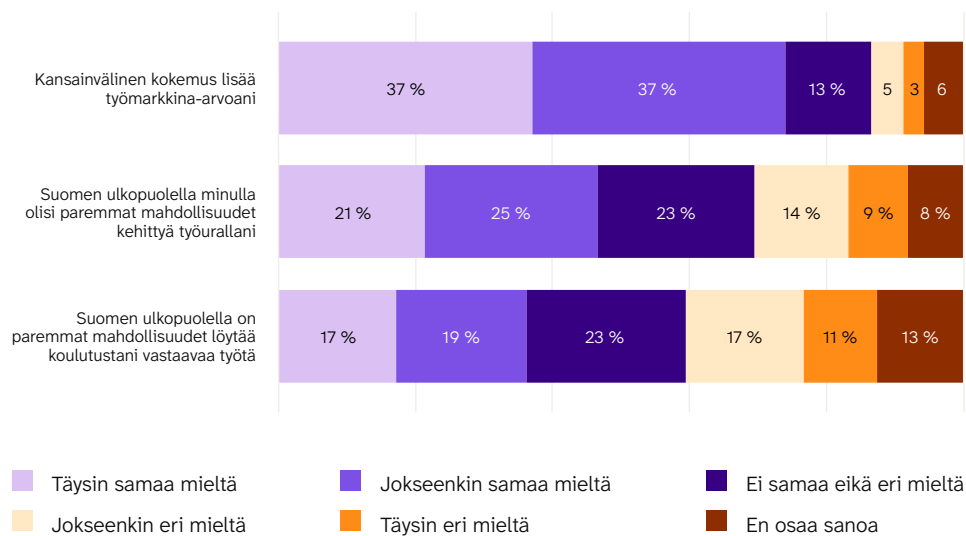
Kansainvälisen toiminnan motivaatiota tarkasteltiin myös kolmen väittämäkysymyksen avulla. Väittämään ”Kansainvälinen kokemus lisää työmarkkina-arvoani” suhtautui myönteisesti lähes kolme neljäsosaa vastaajista (74 %), ja vain kahdeksan prosenttia oli väittämän kanssa eri mieltä. (Kuvio 14.) Näkemys oli laajasti jaettu eri taiteenaloilla, mutta erityisesti arkkitehtuurin ja muotoilun edustajien keskuudessa (85 %). Myös esittävien taiteiden, musiikin ja monitaiteen aloilla noin neljä viidestä vastaajasta koki kansainvälisen kokemuksen lisäävän työmarkkina-arvoaan. Harvimmoin näin arvioivat kirjallisuuden edustajat, mutta heistäkin kaksi kolmasosaa piti kansainvälistä kokemusta työmarkkina-arvoa vahvistavana.

Ikäryhmittäinen tarkastelu osoittaa, että kansainvälisen kokemuksen merkitys korostuu nuoremmilla taiteilijoilla. Alle 35-vuotiaista taiteilijoista 85 prosenttia koki kansainvälisen kokemuksen lisäävän työmarkkina-arvoaan, kun samoin kokevien osuus pieneni iän myötä. Myös kieliryhmien välillä havaittiin eroja: ruotsia ja muita äidinkieliä puhuvat taiteilijat kokivat kansainvälisen kokemuksen hyödylliseksi työmarkkinoilla suomenkielisiä useammin.

Väittämän ”Suomen ulkopuolella minulla on paremmat mahdollisuudet kehittyä työurallani” kanssa samaa mieltä oli lähes puolet vastaajista (47 %) (kuvio 14). Taiteenaloittain tarkasteltuna näkemys oli yleisin jälleen arkkitehtuurin ja muotoilun edustajien keskuudessa (60 %). Lisäksi enemmistö audiovisuaalisten taiteiden, musiikin, monitaiteen ja visuaalisten taiteiden edustajista (51–53 %) arvioi työuran kehittymisen mahdollisuudet paremmiksi Suomen ulkopuolella. Ikäryhmittäin tarkasteltuna nuorimmat vastaajat erottuivat selvästi: alle 35-vuotiaista lähes kaksi kolmasosaa piti työuran kehittymisen mahdollisuuksia parempina Suomen rajojen ulkopuolella.

Kolmas väittämä, ”Suomen ulkopuolella on paremmat mahdollisuudet löytää koulutustani vastaavaa työtä”, jakoi vastaajien mielipiteitä selkeämmin. Reilu kolmannes vastaajista oli väittämän kanssa samaa mieltä, kun taas hieman yli neljännes oli eri mieltä. Neutraalin kannan (ei samaa eikä eri mieltä) valitsi neljännes vastaajista ja reilu kymmenesosa vastaajista ei osannut ottaa kantaa väittämään. (Kuvio 14.)

KUVIO 14. Taiteilijoiden vastaukset väittämiin kansainvälisen toiminnan hyödyistä, (n=1 286).

Taiteenaloittain tarkasteltaessa useimmin Suomen ulkopuolella parempia mahdollisuuksia löytää koulutusta vastaavaa työtä näkivät arkkitehtuurin ja muotoilun (46 %) ja audiovisuaalisten taiteiden (47 %) edustajat, selkeästi harvimmin puolestaan kirjallisuuden edustajat (25 %).⁷ Muilla taiteenaloilla osuudet vaihtelivat 37–40 prosenttien välillä. Ikäryhmittäinen tarkastelu osoitti jälleen selkeän sukupolvieron: nuorimmista vastaajista enemmistö (56 %) koki ulkomaiden tarjoavan paremmat mahdollisuudet koulutusta vastaavaan työhön, kun taas vanhemmissa ikäryhmissä näin ajatteli selkeästi harvempi (19–37 %). Myös äidinkieli ja koulutuksen suorittaminen Suomen ulkopuolella olivat yhteydessä näkemyksiin. Muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvat (59 %) sekä ulkomailla taidealan tutkinnon suorittaneet (54 %) taiteilijat arvioivat ulkomaiden tarjoamat mahdollisuudet selvästi paremmiksi kuin suomenkieliset (34 %), ruotsinkieliset (44 %) ja Suomessa tutkintonsa suorittaneet (37 %).

Taidealan tohtorin tutkinnon (41 %) sekä ylemmän tai alemman yliopistotutkinnon (42–43 %) suorittaneet näkivät hieman muita useammin ulkomailla parempia mahdollisuuksia saada koulutustaan vastaavaa työtä. Näiden ryhmien vastaajista kuitenkin myös melko suuri osuus (22–31 %) oli eri mieltä väittämän kanssa.

⁷ On huomattava, että kirjailijan ammattiin tähtäävää tutkintoon johtavaa koulutusta on Suomessa perinteisesti ollut suhteellisen vähän.

ALUEELLISIA EROJA TAITEILIJOIDEN KANSAINVÄLISESSÄ TOIMINNASSA

Helsinki-Uudenmaan alueella asuvat taiteilijat olivat johdonmukaisesti hieman enemmän kansainvälisesti toimivia ja myönteisemmin kansainväliseen toimintaan suhtautuvia. Esimerkiksi kansainvälistä toimintaa Suomen ulkopuolella vuonna 2024 raportoi noin 41 prosenttia Uudenmaan alueen taiteilijoista, kun muilla alueilla osuus oli 21–23 prosenttia. Vastaava, joskaan ei aivan niin selkeää, ero näkyi myös Suomessa tai Suomesta käsin tapahtuvassa kansainvälisessä toiminnassa.

Alueiden välisiä eroja nousi esiin myös esimerkiksi urakehitykseen ja näkyvyyteen liittyvissä näkemyksissä. Taiteilijat kaikilla alueilla katsoivat kansainvälisen kokemuksen lisäävän työmarkkina-arvoaan (67–78 %), mutta usko parempiin uramahdollisuuksiin Suomen ulkopuolella oli selvästi vahvinta Helsinki-Uudellamaalla (50 %) ja heikointa Pohjois- ja Itä-Suomessa (33 %). Samoin kansainvälisen näkyvyyden tavoittelu oli tärkeintä Uudellamaalla (65 %) ja vähäisintä Pohjois- ja Itä-Suomessa (46 %) asuvien taiteilijoiden keskuudessa.

Alueelliset erot selittyvät todennäköisesti osin toimintaympäristön eriytymisellä. Kansainväliset verkostot, mahdollisuudet ja infrastruktuuri keskittyvät pääkaupunkiseudulle, mikä heijastuu sekä asenteisiin että konkreettiseen toimintaan.

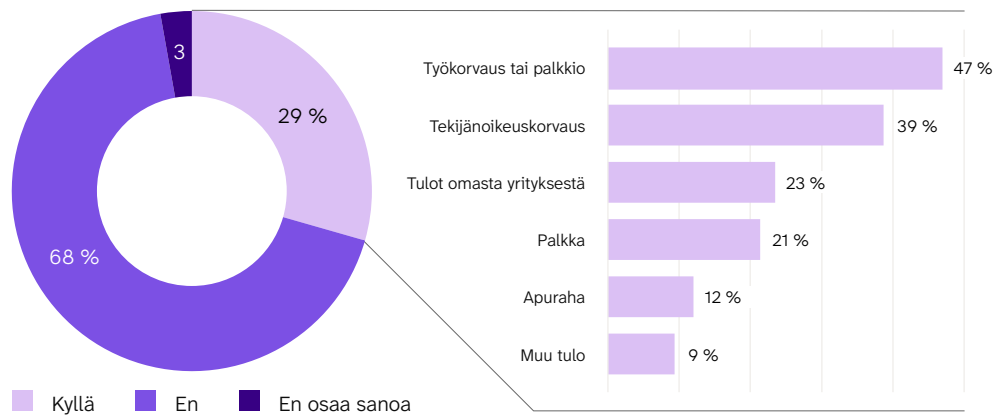
Kolmasosa sai tuloja taiteilijan työstä ulkomailta

Barometrikyselyyn vastanneista taiteilijoista 30 prosenttia ilmoitti saaneensa taiteilijan työstä tuloja ulkomailta vuonna 2024. Taiteenaloittain tarkasteltuna musiikin alan taiteilijat saivat tuloja ulkomailta selvästi useimmin, heistä jopa 51 prosentilla sai tuloja ulkomailta vuonna 2024. Harvimminkin ulkomailta saatuja tuloja ilmoittivat vuoden 2024 aikana saaneensa kirjailijat (20 %). Miehet olivat saaneet tuloja ulkomailta naisia ja muunsukupuolisia useammin, mikä voi olla yhteydessä musiikin alan miesvaltaisuuteen verrattuna muihin taiteenaloihin. (Kuvio 15.)

Useimmiten tuloja ulkomailta ilmoittivat saaneensa yrittäjätaustaiset taiteilijat (44 %). Työmarkkina-asemaltaan työkorvauksen saajat (37 %) ja apurahansaajat (34 %) saivat niin ikään tuloja ulkomailta keskimääräistä useammin. Myös esimerkiksi äidinkielellä ja syntymämaalla oli vaikutusta ulkomailta saatuihin tuloihin – suomea äidinkielenään puhuvista 28 prosenttia ilmoitti saaneensa tuloja ulkomailta, kun ruotsinkielisillä taiteilijoilla osuus oli 34 prosenttia ja muita äidinkieliä puhuvilla 39 prosenttia. Muualla kuin Suomessa syntyneillä osuus oli 38 prosenttia, mikä oli noin 10 prosenttiyksikköä Suomessa syntyneitä korkeampi (29 %).

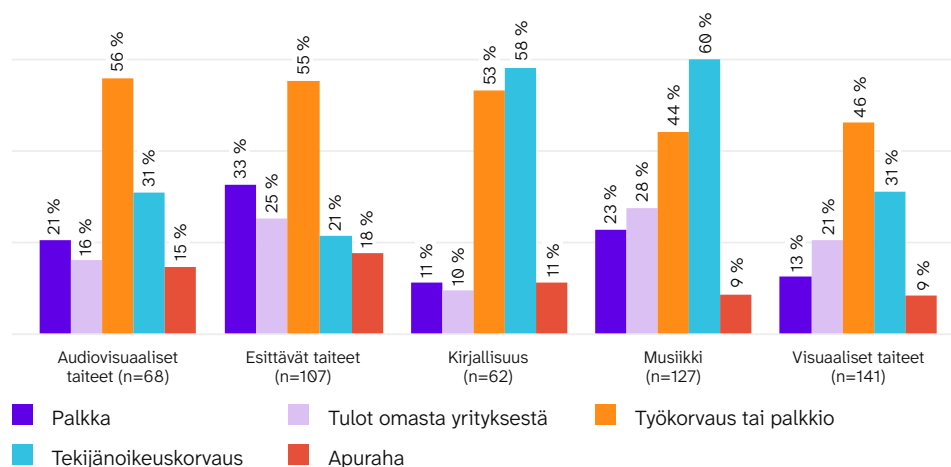
KUVIO 15. Tuloja Suomen ulkopuolelta vuonna 2024 saaneet taiteilijat sekä saadut tulomuodot, (%).

Saitko taiteilijan työstä tuloja ulkomailta vuonna 2024?

Yleisin taiteilijoiden ulkomailta saatu tulomuoto oli työkorvaus tai palkkio. Lähes puolet ulkomailta tuloja saaneista ilmoitti saaneensa tätä tulolajia (47 %). Myös tekijänoikeuskorvausten saaminen ulkomailta oli melko yleistä (39 %). Sitä sai vuonna 2024 yli puolet (60 %) kansainvälisestä toiminnasta tuloja saaneista musiikin ja kirjallisuuden (58 %) alan taiteilijoista. Tulolaji oli näillä taiteenaloilla myös yleisin ulkomailta saatu tulo. Työkorvauksen tai palkkion saaminen oli yleisin kansainvälisen toiminnan tulolaji audiovisuaalisten taiteiden (56 %), esittävien taiteiden (55 %) ja visuaalisten taiteiden (46 %) aloilla. Palkkaa saivat taiteenaloista useimmin esittävien taiteiden aloilla toimivat (33 %). Myös apurahaa ulkomailta saivat useimmin esittävien taiteiden aloilla toimivat vastaajat (18 %). (Kuvio 15; Kuvio 16.)

KUVIO 16. Kansainvälisestä toiminnasta saatujen tulojen tulolajit taiteenaloittain, (%).

Arkkitehtuurin ja muotoilun sekä monitaiteiden tietoja ei tarkastella kuviossa pienen vastaajamäärän vuoksi.

Taiteilijoilta pyydettiin myös arviota siitä, kuinka suuri osuus heidän vuoden 2024 kokonaistuloistaan tuli ulkomailta saadusta taiteilijan työn tuloista. Taiteilijoiden arvion keskiarvo oli 24 prosenttia ja mediaani 10 prosenttia. Yli puolella taiteilijoista ulkomailta saatujen tulojen osuus kokonaistuloista oli kymmenen prosenttia tai vähemmän. Kuitenkin 16 prosenttia vastaajista ilmoitti saavansa ulkomailta yli puolet kokonaistuloistaan. Osuus oli suurin esittävien taiteiden aloilla toimivilla taiteilijoilla, jotka arvioivat saaneensa ulkomailta keskimäärin reilun neljänneksen kaikista tuloistaan (mediaani 15 %).⁸ Kirjailijoilla osuus oli pienin, 15 prosenttia (mediaani 5 %).

Teen suurimman osan työstäni, josta saan taiteilijapalkkion, ulkomailla. Tähän yleensä liittyy lyhyt aika residenssissä kohdemaassa. Huomautuksena tähän: taiteilijapalkkiot ovat järjestään isompia ulkomailla kuin Suomessa, jopa maissa, joiden katsotaan olevan ei niin edistyksellisiä kuin Suomi. Mutta niillä ei vielä elä. Eläminen kattautuu yhteistyössä suomalaisella apurahajärjestelmällä ja ulkomaisella taiteilijapalkkiolla.

[...] 2024 oli minulla onneksi apurahavuosi, ilman sitä tulot olisivat olleet alle 10 000. Ja sitä ne myös olivat. Sota ja sitä ennen korona oli todella haastavaa aikaa. Sitä ennen tulot ilman apurahoja olivat 40–50000 luokkaa. Kaikki yksinomaan ulkomailta. Tilanne on se, että apurahojen varassa mennään vieläkin.

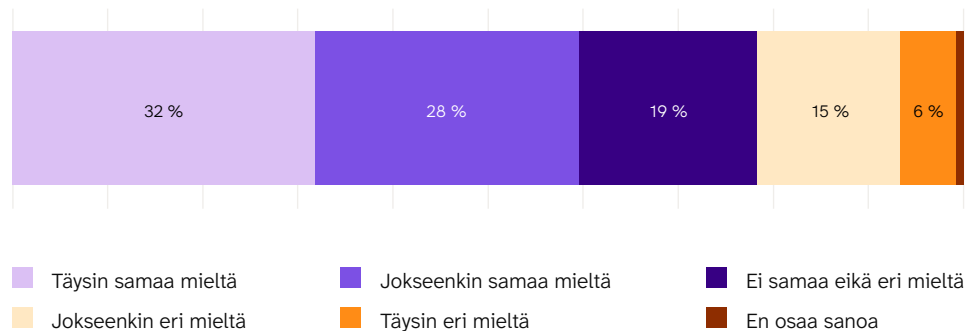
Moni näkee kansainvälisen näkyvyyden tavoittelun tärkeänä, eniten medianäkyvyyttä oli musiikin alalla

Taiteilijoilta kysyttiin väitelauseen muodossa, pitävätkö he kansainvälisen näkyvyyden tavoittelua tärkeänä. Enemmistö taiteilijoista (60 %) oli vähintäänkin jokseenkin samaa mieltä, että kansainvälisen näkyvyyden tavoittelu on tärkeää. (Kuvio 17.) Taiteenaloittain tarkasteltuna kansainvälisen näkyvyyden merkitys korostui erityisesti arkkitehtuurin ja muotoilun (77 %), audiovisuaalisten taiteiden (71 %), musiikin (66 %) sekä visuaalisten taiteiden (65 %) edustajien keskuudessa.

Ikäryhmittäin suhtautumisessa kansainvälisen näkyvyyden tavoitteluun ilmeni selkeitä eroja. Alle 35-vuotiaista taiteilijoista lähes kolme neljäsosaa (72 %) oli vähintäänkin jokseenkin samaa mieltä, että kansainvälisen näkyvyyden tavoittelua on tärkeää. Osuus pieneni ikäryhmän noustessa, ja 65-vuotiaista tai sitä vanhemmista taiteilijoista enää hieman alle puolet (48 %) koki samoin. Myös vastaajan äidinkielellä oli asiaan vaikutusta. Äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielisistä taiteilijoista (89 %) selkeästi useampi piti kansainvälisen näkyvyyden tavoittelua tärkeänä suomenkielisiin (56 %) ja ruotsinkielisiin (63 %) taiteilijoihin verrattuna.

⁸ Arkkitehtuurin ja muotoilun alalla arvion keskiarvo oli 29 prosenttia, mutta mediaani 10 prosenttia. Alalla toimivien vastaajamäärä kysymyksessä oli kuitenkin pieni.

KUVIO 17. Taiteilijoiden vastaukset väittämään ”Kansainvälisen näkyvyyden tavoitteleva on minulle tärkeää”, (n=1 286).

Taiteilijoilta kysyttiin lisäksi, oliko heillä vuonna 2024 ollut kansainvälistä medianäkyvyyttä. Vastaajista hieman alle joka kolmas (31 %) oli noteerattu kansainvälisessä mediassa. Huomattavan suuri osuus taiteilijoista, 17 prosenttia, ei kuitenkaan osannut sanoa, oliko heillä ollut kansainvälistä mediahuomiota, ja muutamat taiteilijat kertoivat avovastauksissaan, ettei heillä ole aina tietoa asiasta. Esimerkiksi kirja-arvioita tai näyttelyarvosteluja voi ilmestyä erilaisissa lehdissä ja verkkojulkaisuissa ilman, että tieto asiasta kantautuu taiteilijalle itselleen.

Eniten kansainvälinen media oli vastausten perusteella huomionut musiikin alalla toimivia taiteilijoita, heistä kansainvälistä medianäkyvyyttä vuonna 2024 oli vähän alle joka toisella (45 %). Myös arkkitehtuurin ja muotoilun (41 %) ja monitaiteiden aloilla (41 %) toimivilla henkilöillä kansainvälistä medianäkyvyyttä oli vuonna 2024 taiteilijoiden keskiarvoa useammin. Vähäisintä näkyvyys kansainvälisessä mediassa oli kirjallisuuden alalla, missä joka viides (20 %) taiteilija oli vastausten perusteella noteerattu kansainvälisessä mediassa.

Kansainvälinen medianäkyvyys oli keskimääräistä yleisempää taiteilijoilla, joiden vuositulot olivat muita korkeammat. Erityisesti 50 000–99 999 euroa ansaitsevista taiteilijoista lähes puolella (45 %, 41 henkilöä) oli kansainvälistä mediahuomiota vuonna 2024, ja myös 30 000–39 999 sekä 40 000–49 999 euroa ansaitsevilla kansainvälinen medianäkyvyys oli taiteilijoiden keskiarvoa yleisempää. Havainto viittaa siihen, että taloudellinen menestyminen ja kansainvälinen mediahuomio kietoutuvat toisiinsa, vaikka niiden välinen suhde ei ole yksiselitteinen.

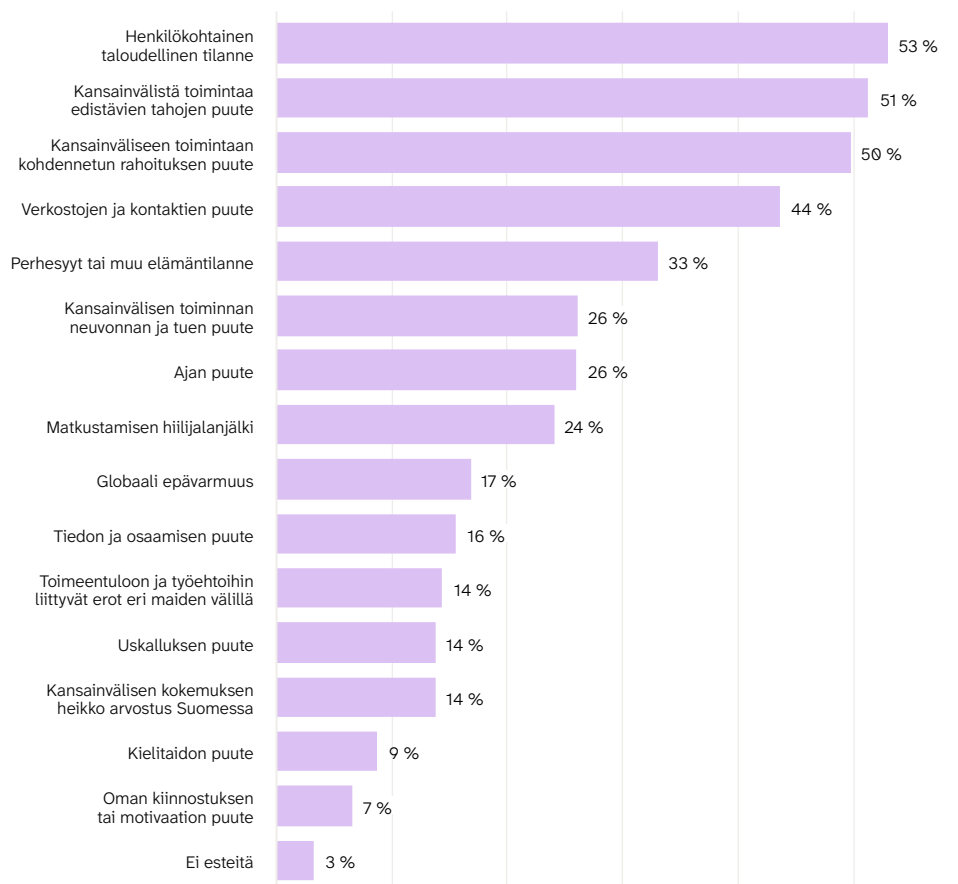
Taiteilijoita pyydettiin kertomaan omin sanoin, millaista kansainvälinen medianäkyvyys oli ollut. Yhteensä 337 henkilöä kuvasi saamaansa medianäkyvyyttä tarkemmin. Yleisimmin kyse oli ollut kansainvälisessä printti- tai verkkomediassa ilmestyneestä artikkelista tai muusta julkaisusta, kuten arvostelusta, kritiikistä tai haastattelusta. Tällaista mediahuomiota oli saanut noin joka toinen kysymykseen vastannut taiteilija. Liki yhtä yleistä oli näkyvyys sosiaalisessa mediassa. Tämä kattoi muun muassa erilaiset museoiden, gallerioiden, teattereiden, festivaalien, instituutioiden ja muiden vastaavien sosiaalisen median kanavat. Kolmanneksi yleisin kansainvälisen mediahuomion muoto olivat radio- ja TV-haastattelut, haastattelut erilaisissa tilaisuuksissa, tapahtumissa ja festivaaleilla sekä podcasteissa esiintyminen. Jonkin verran vastauksissa mainittiin myös taiteen julkinen esittäminen ja siihen liittyvä markkinointi, kuten festivaaliesiintyminen, keikat, radiosoitot, näyttelyihin osallistuminen sekä kirjojen käännökset ja julkaiseminen ulkomailla.

Taloudelliset seikat sekä välittäjäportaana ja kontaktien puute ovat suurimpia esteitä kansainväliselle toiminnalle

Barometrikyselyssä vastaajia pyydettiin valitsemaan enintään viisi merkittävintä estettä kansainväliselle toiminnalleen valmiista listauksesta. Selvästi yleisimmiksi esteiksi nousivat taiteilijoiden henkilökohtainen taloudellinen tilanne, kansainvälistä toimintaa edistävien tahojen (kuten managerien, agenttien, kustantajien tai galleristien) puute sekä kansainväliseen toimintaan kohdennetun rahoituksen riittämättömyys. Kukin näistä tekijöistä valittiin viiden keskeisimmän esteen joukkoon noin puolella kaikista vastaajista. (Kuvio 18.)

Taloudellisen tilanteen merkitys kansainväliselle toiminnalle nousi esiin myös tarkasteltaessa taiteilijoiden tulotasoa suhteessa kansainväliseen toimintaan. Kansainvälisesti toimineiden taiteilijoiden osuudet olivat pienimmät niissä ryhmissä, joissa kokonaistulot olivat pienimmät. Taloudellisten reunaehtojen lisäksi merkittäviksi esteiksi koettiin verkostojen ja kontaktien puute, joka rajoitti kansainvälistymistä 44 prosentilla vastaajista, sekä perhesyyt tai muu elämäntilanne, jotka nousivat esiin noin kolmanneksella vastaajista. Neljännes vastaajista nosti viiden tärkeimmän esteen joukkoon myös tuen ja neuvonnan puutteen kansainvälisestä toiminnasta, ajan puutteen sekä matkustamisen hiilijalanjälkeen liittyvät kysymykset. (Kuvio 18.)

KUVIO 18. Kansainvälisen toiminnan esteet, (%).

Avoimissa vastauksissa taloudellisten esteiden merkitys korostui entisestään. Useat vastaajat kuvasivat kansainvälisen toiminnan olevan käytännössä mahdotonta ilman riittävää toimeentuloa ja kokivat sekä taiteen määrärahoihin kohdistuneiden leikkausten että muiden nykyhallituksen tekemien sopeutustoimien kasaantuvan erityisesti niihin, joiden taloudellinen tilanne on jo valmiiksi heikko. Apurahojen nähtiin mahdollistavan taiteellisen työn tekemisen, mutta niiden riittämättömyys ja satunnaisuus rajoittavat pitkäjänteistä kansainvälistä työskentelyä. Kansainvälinen toiminta koettiin usein lisäriskinä tilanteessa, jossa jo kotimainen toiminta edellyttää omarahoitusta.

Kansainvälistyminen on utopiaa, jos ei tule toimeen muuten. Monet tämän hallituksen tekemät leikkaukset kasautuvat taiteilijoille. Toisaalta esim. omaa työskentelyäni on tutkenut tilastollisesti eniten Taiteen edistämiskeskus. Apurahakausilla olen voinut toteuttaa teoksia, joita olen myöhemmin vienyt myös ulkomaille. Taide täytyy joka tapauksessa ensin tehdä, ennen kuin voi edes harkita kansainvälistymistä.

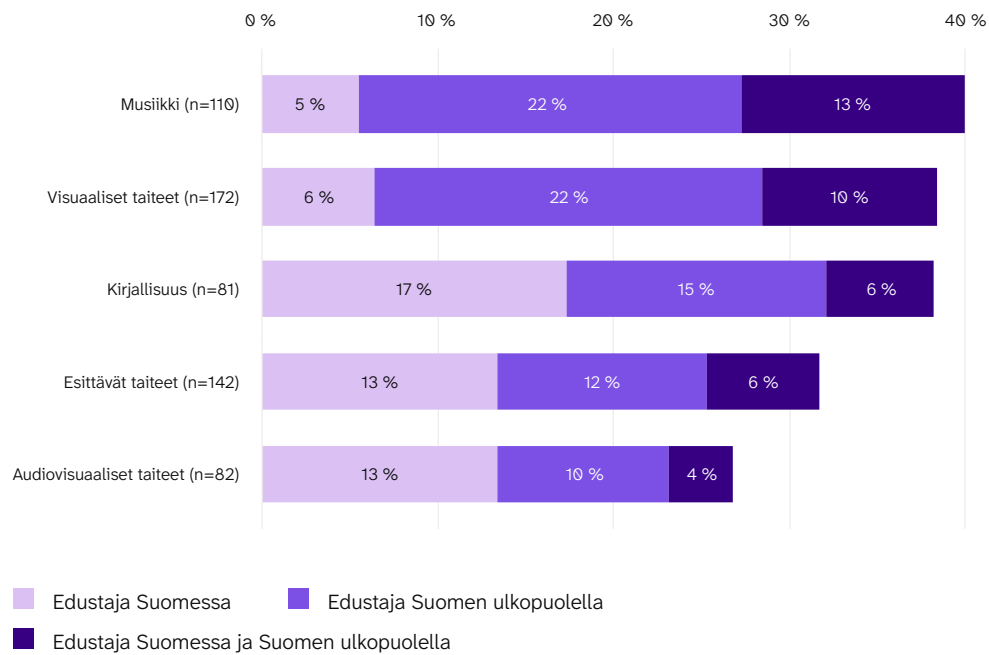
Suurin syy kansainvälistymisen puutteelleni on talous. Apurahoja voi aina hakea, mutta niin harva niitä kuitenkaan saa. Kansainvälistyminen tuntuu taakalta, kun jo nyt näyttelyiden kustannukset suomessakin joutuu kaivamaan omasta kukkarosta.

Jag skulle gärna veta mer om hur man arbetar med konst/litteratur över gränserna (Finland-Sverige) och hur det påverkar beskattning, arvoden, ens eget företag etc. Men jag vet inte hur jag ska hitta mer information/rådgivare, och eftersom jag inte fått ansöka om medlemskap i Författareföreningen (ännu) så kan jag inte heller få hjälp därifrån. Den ekonomiska och byråkratiska biten blir ett hinder för att våga satsa på mer verksamhet utanför Finland.

Niiltä taiteilijoilta, joilla oli ollut kansainvälistä toimintaa vuonna 2024 kysyttiin erikseen, oliko heillä ollut tuona vuonna kansainvälistä toimintaa edistävää edustajaa tai muuta tahoa. Tällaisia tahoja ovat esimerkiksi managerit, agentit, kustantajat tai galleristit. Suomen ulkopuolella sijaitseva edustaja tai taho oli ollut hieman useammalla kuin joka neljännellä taiteilijalla (27 %), ja Suomessa toimiva edustaja noin joka viidennellä (19 %). (Kuvio 19.)

Taiteenalojen väliset erot ovat huomattavia. Suomen ulkopuolella sijaitsevia edustajia oli keskimääräistä useammin musiikin (35 %) ja visuaalisten taiteiden (32 %) aloilla toimivilla taiteilijoilla. Kirjallisuuden, esittävien taiteiden ja audiovisuaalisten alojen edustajilla oli sen sijaan useammin Suomessa sijaitsevia edustajia. Nuoremmilla (alle 35-vuotiailla) sekä äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia puhuvilla taiteilijoilla edustaja oli harvemmin kuin vanhemmilla ikäluokilla tai suomen- tai ruotsinkielisillä taiteilijoilla. Miehillä kansainvälistä toimintaa edistäviä tahoja oli useammin kuin naisilla tai muunsukupuolisilla.

KUVIO 19. Vuonna 2024 kansainvälisesti toimineet taiteilijat, joilla oli kansainvälistä toimintaa edistävä taho, (%).

Arkkitehtuurin ja muotoilun sekä monitaiteiden tietoja ei tarkastella kuviossa pienen vastaajamäärän vuoksi.

Avoimissa vastauksissa välittäjäportaan puute konkretisoitui kokemuksina siitä, ettei kansainvälisiin toimijoihin ole realistista päästä käsiksi ilman välittäjätahoja. Vastaajat kuvasivat tilanteita, joissa he olisivat valmiita lähettämään teoksiaan tai laajentamaan toimintaansa kansainvälisesti, mutta omat resurssit eivät riitä matkustamiseen, markkinointiin tai pitkäjänteiseen yhteydenpitoon. Osa vastaajista koki myös, että olemassa oleva taiteen vienti kohdistuu vain hyvin rajattuun joukkoon taiteilijoita ja taiteenaloja.

Kiinnostaisi kovasti lähettää töitani kansainvälisiin gallerioihin, mutta omat olosuhteet eivät ole sellaisia, että itse vois matkustaa. Olisi kiva, jos löytyisi jokin suomalainen matalan kynnyksen galleria, joka hoitaisi välitystä ilman kohtuuttomia korvauksia.

Taiteen vienti, jos sitä on olemassa, kohdistuu hyvin kapeaan näkemykseen siitä, ketä sinne halutaan viedä. Muutama galleria vie omia taiteilijoitaan. Toivoisin, että vientiä hoidettaisiin muiltakin tahoilta.

Olen muotoilija ja koen, että Asun-lehden lisäksi ei ole olemassa mitään tapaa tiedottaa omista töistään. Töitämme ei nosteta kotimaassa eikä meitä markkinoida mitenkään. Tunnustukset, kuten vuoden nuori muotoilija, ovat hävinneet viime vuosina. Erilaisia tunnustuksia saaneet uudet nimet saivat töitä, nyt tuotakaan mahdollisuutta ei ole. Vain itse aktiivisesti lähestymällä kansainvälisiä yrityksiä ja mediaa voi saada huomiota tällä hetkellä.

Suomen kirjallisuusvientä on lapsenkengissä. Kustantajia se ei edes kiinnosta, vaikka käännössopimukset varmasti lisääisivät kiinnostusta myös Suomessa. Fili ei myönnä kirjailijalle tukea käännösnäytteen tekemiseen - miksi ihmeessä?

Suomi nähdään vetovoimaisena ympäristönä kansainväliselle toiminnalle, samalla syrjäisenä paikkana, jossa on vaikea saada arvostusta

Taiteilijoilta tiedusteltiin, millaisena ympäristönä he näkevät Suomen kansainväliselle toiminnalle. Vastauksista nousi esiin monen suuntaisia näkemyksiä kansainvälisestä toiminnasta sekä ristiriitaa kansainvälisen toiminnan mahdollisuuksien ja sitä tukevien rakenteiden välillä. [Taulukko 8](#) vetää yhteen taiteilijoiden näkemyksiä Suomesta kansainvälisen toiminnan ympäristönä.

Suomi näyttäytyy monille taiteilijoille vetovoimaisena, kannustavana ja potentiaalisena ympäristönä kansainväliselle toiminnalle, erityisesti taiteellisen työskentelyn edellytysten näkökulmasta. Vastauksissa korostui julkisen tuen ja apurahajärjestelmän merkitys kansainvälisen toiminnan mahdollistajana. Vaikka julkisen rahoituksen riittävyys ja jatkuvuus herättivät epäilyksiä, sen koettiin tuovan vakautta ja mahdollistavan kansainvälisen toiminnan laajemmalle joukolla toimijoita kuin markkinalähtöinen toiminta.

Suomea kuvattiin vastauksissa fyysisesti ja institutionaalisesti turvalliseksi ja vakaaksi yhteiskunnaksi, jossa ennakoitava toimintaympäristö, toimivat julkiset rakenteet ja kohtuullinen elinkustannustaso luovat edellytyksiä pitkäjänteiselle työskentelylle. Turvallisuus ja vakaus nähtiin tärkeinä sekä Suomessa toimiville taiteilijoille että Suomeen suuntautuvalla kansainväliselle liikkuvuudelle. Useissa vastauksissa tuotiin esiin, että Suomessa on hyvät mahdollisuudet keskittyä uuden luomiseen, tutkimiseen ja taiteelliseen riskinottoon ilman välitöntä kaupallista painetta.

Keskeisenä vahvuutena pidettiin myös Suomessa työskentelevien taiteilijoiden korkea osaamistasoa ja suomalaisen koulutuksen laatua. Suomalaisen taiteen koettiin olevan kansainvälisesti kiinnostavaa ja tunnistettavaa, ja monilla aloilla sillä on jo valmiiksi hyvä maine. Taiteellinen vapaus, vahva ammattitaito ja kyky toimia erilaisissa kulttuurisissa ja taiteellisissa konteksteissa nähtiin tekijöinä, jotka tukevat taiteilijoiden kansainvälistä liikkuvuutta ja yhteistyötä.

Lisäksi Suomen luonto, ympäristö, vuodenaajat ja omaleimainen kulttuurinen konteksti nousivat vastauksissa esiin merkittävinä vetovoimatekijöinä. Näiden nähtiin tarjoavan sekä sisällöllistä inspiraatiota että erottuvan lähtökohdan kansainväliselle kiinnostukselle.

Residenssiverkostot ja taiteilijavaihto nähtiin tärkeinä rakenteina, jotka tukevat sekä kansainvälisten taiteilijoiden saapumista Suomeen että Suomessa toimivien taiteilijoiden kansainvälisiä verkostoja.

Teknologian korkea taso ja digitaaliset valmiudet, mukaan lukien laajalle levinnyt englannin kielen osaaminen, nähtiin niin ikään vahvuuksina, jotka helpottavat kansainvälistä yhteistyötä, etäverkostoitumista ja uusien toimintamallien kehittämistä. Vaikka digitalisaation ei katsottu korvaavan fyysisiä kohtaamisia, sen koettiin täydentävän kansainvälistä toimintaa ja madaltavan kynnyksiä yhteyksien luomiseen. Kokonaisuutena vastaukset piirsivät kuvan Suomesta ympäristönä, jossa kansainväliselle taiteelliselle toiminnalle on vahva sisällöllinen ja osaamiseen perustuva potentiaali, vaikka tätä potentiaalia tukevat rakenteet eivät kaikilta osin vastaa taiteilijoiden tarpeita.

TAULUKKO 8. Taiteilijoiden näkemyksiä Suomen heikkouksista ja vahvuuksista kansainvälisen toiminnan ympäristönä.

TEEMA	VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
Talous ja rahoitus	Olemassa olevia tukirakenteita ja apurahamuotoja kansainväliseen toimintaan.	Rahoituksen niukkuus ja leikkaukset: tuki hajanaista, lyhytjänteistä ja varovaista.
Verkostot ja yhteistyö, välittäjäporras	Rakenteita ja perusvalmiuksia kansainväliseen toimintaan, residenssiverkostot, teknologian taso.	Heikko välittäjä- ja vientirakenne.
Taiteellinen toiminta	Taiteellinen vapaus.	Portinvartijuus ja sulkeutuneisuus.
Koulutus ja osaaminen	Korkea taiteellinen osaaminen, koulutustaso, teknologinen osaaminen ja kielitaito.	Kansainvälisen kokemuksen heikko arvostus, menestystä arvostetaan, mutta pitkäjänteistä ruohonjuuritason työtä ei.
Yhteiskunta, ilmapiiri	Turvallinen ja vakaa yhteiskunta.	Kulttuurivihamielinen ilmapiiri.
Sijainti ja paikka	Luonto, ympäristö ja omaleimaisuus.	Maantieteellinen syrjäisyys ja kallis liikkuminen, matkustamisen ekologinen kuorma.

Samaan aikaan kansainvälinen toiminta koettiin käytännön tasolla usein hyvin vaikeaksi. Suomen maantieteellinen sijainti ja pieni kielialue nousivat vastauksissa esiin kansainvälisyyttä rajoittavina tekijöinä. Pitkät etäisyydet, matkustamisen kustannukset sekä logistiset haasteet vaikeuttavat liikkumista ja verkostoitumista molempiin suuntiin. Vaikka digitalisaation mahdollisuudet tunnistettiin, ei niitä koettu riittäväksi korvaamaan fyysisiä kohtaamisia. Osa vastaajista myös kyseenalaisti jatkuvan matkustamisen mielekkyyden ja peräänkuulutti ekologisesti kestävämpiä ratkaisuja.

Olisin halukas työskentelemään taiteilijana Suomen ulkopuolella satunnaisesti, silloin kun se on sosiaalisesti ja ympäristön kannalta kestävä.

Kansainvälisyys ei välttämättä ole mikään itseisarvo, eikä siihen mielestäni tarvitse pyrkiä vain ollakseen sitten kansainvälinen. Pienempien ja paikallisten produktioiden tukeminen on myös tosi tärkeää!

Monissa vastauksissa korostui jo aikaisemmin esiin tuotu kansainvälistä toimintaa edistävän välittäjäportaana lähes täydellinen puuttuminen. Agenttien, managerien, tuottajien ja kansainvälisiin verkostoihin erikoistuneiden galleristien vähäisyys pakottaa taiteilijat hoitamaan itse markkinoinnin, sopimusneuvottelut, verkostoitumisen ja hallinnollisen työn. Tämä kuormittaa taiteilijoita ja kaventaa kansainvälisen toiminnan mahdollisuuksia erityisesti vapaalla kentällä, marginaaligenreissä ja uran alkuvaiheilla.

Koen, että rahoitettua residenssitoimintaa ja kansainvälistä vaihtoa on vähäisesti. Verkostoja voi lähteä luomaan, mutta niiden ylläpito on haastavaa eikä siihen ole tarjolla tukea - millaisia yhteistyön malleja edes on olemassa? [...] Tuntuu, että kansainvälistyäkseen on pideltävä hyppysissään myös markkinoinnin tutkintoa ja oikeastaan oltava kolme elämää, että nämä kaikki asiat on mahdollista hallita (koska yhdellä elämällä on tienattava myös jokin perustulo).

Suomesta on vaikea löytää tukea vapaan kentän toiminnan kansainväliseksi tekemiseksi. Täällä olisi kv-hommiin hyvin soveltuvia teoskonsepteja, mutta yksin niiden pakertaminen maailmalle tuntuu todella raskaalta.

There are not many galleries or institutions to bridge the artists to the international scene in Finland. Opportunities are usually needed to be found and applied by the artists themselves, and obviously artists are often lacking of money, time and resources to do all the tasks. No wonder why so difficult to find an active Finnish artist in the international market.

Mahdollisuuksia verkostoitua ja tavata kansainvälisiä kuraattoreita on erittäin vähän — niitä ei tarjota galleriat, ammattiliitot eivätkä taideakatemit. Yhteistyö jopa naapurimaiden kanssa on vähäistä!

Kansainvälisyys jää vastausten perusteella usein yksittäisten hankkeiden tasolle, ilman rakenteita, jotka tukisivat jatkuvaa, vastavuoroista ja eri uravaiheissa olevia taiteilijoita huomioivaa toimintaa. Ongelmana ei nähty niinkään yksittäisten instituutioiden puutetta, vaan niiden hajanaisuus, varovaisuus ja toiminnan lyhytjänteisyys. Joissakin vastauksissa kansainvälisyys näyttöytyi vahvasti portinvartijoiden vahtimana valikoivana etuoikeutena mahdollisuuksien ja resurssien keskittyessä harvoille, usein tunnetuille nimille ja kooltaan suurille tekijöille. Samalla valtaosa taiteilijoista jää ilman näkyvyyttä ja tukea ja monille kansainvälisyys ei näyttäydä mahdollisena urapolun osana.

Här räknas bara företagsformen AB, även om de flesta, 95% är små företag. I Finland är alla hjälperformer via Business Finland, handelskamrarna, Finnvera dimensionerade efter stora företag. Man ger blanka fan i oss små, vi räknas inte, det är diskriminering och alldeles otroligt kortsynt och dumt eftersom vi är i stark majoritet!

Monet apurahoja jakavat säätiöt kyllä kannustavat kansainvälisyyteen, mutta usein se koskee esim. Pohjoismaita tai apuraha liittyy esim. johonkin hankkeeseen, joka on keskittynyt johonkin spesifiin ennalta määrättyyn toimintaan tai teemaan. Ehdot siis rajavat toimintaa.

Useat vastaajat kuvasivat Suomea sisäänpäin kääntyneeksi, nurkkakuntaiseksi ja jopa kateeliseksi toimintaympäristöksi, jossa taiteen ja kulttuurin arvoa ei tunnusteta ja kansainvälisyys jää juhlapuheiden tasolle. Nykyinen poliittinen ilmapiiri, kulttuurileikkaukset ja taiteen julkinen kyseenalaistaminen koettiin suoraan kansainvälistä toimintaa rapauttavina tekijöinä. Toisaalta ne myös toimivat joillekin kannustimena pyrkiä pois Suomesta kohti kansainvälisempää uraa. Vastauksista nousi myös näkemys, että ulkomailla hankittua kokemusta ei arvosteta Suomessa, vaan se saattaa jopa heikentää mahdollisuuksia toimia kotimaisella taiteen kentällä. Osa vastaajista koki, että kansainvälisessä toiminnassa arvostetaan vasta onnistumista ja läpimurtoa, ei niinkään pitkäjänteistä tai pienempimuotoista ruohonjuuritason työtä.

Liikun sujuvasti ympäri maapalloa jo 30v. ajan muusikkona. Suomessa olen vähemmän tunnettu ja yritykseni muuttaa Suomeen ja päästä osaksi piirejä siellä ovat olleet valitettavan vaikeita.

En ole saanut paljoakaan apua omalle kansainvälistymiselle, ennen kuin olin itse hartiavoimin raivannut tietä ja saanut tunnustusta. Tuntuu, että Suomessa arvostetaan tekemistä vasta kun sen arvo on jo nähty muualla.

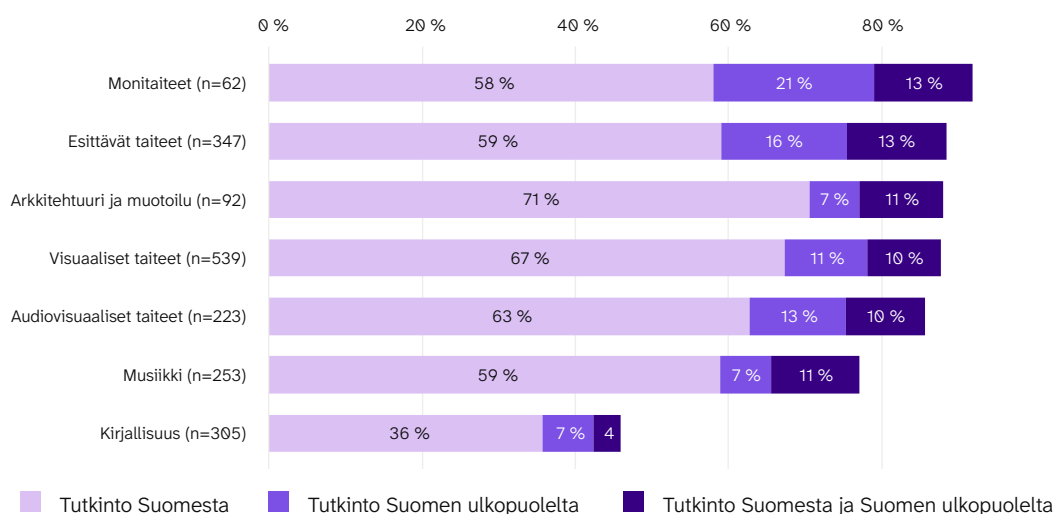
Osaaminen ja tuki kansainvälisessä toiminnassa

Tässä luvussa tarkastellaan taiteilijoiden näkemyksiä kansainvälisen toiminnan osaamis- tarpeista sekä siitä, millaisia valmiuksia taidealan tutkinnon suorittaneet taiteilijat kokevat koulutuksensa antaneen kansainväliseen toimintaan. Kahdessa viimeisessä alaluvussa tarkas- tellaan tarvetta taloudelliselle tuelle sekä kansainvälistä toimintaa tukevien tahojen merkitystä kansainvälisen toiminnan edistämisessä.

Taidealan tutkinnon antamiin valmiuksiin kansainvälisessä toiminnassa suhtauduttiin kaksijakoisesti – hyötyjen saamisen koettiin riippuvan pitkälti omasta aktiivisuudesta

Kaikista barometrikyselyn vastaajista 77 prosenttia ilmoitti suorittaneensa taidealan tutkin- non. Valtaosan (67 %) tutkinto oli saatu suomalaisesta oppilaitoksesta, viidenneksellä tutkin- to oli suoritettu muualla kuin Suomessa. Kymmenellä prosentilla oli taidealan tutkinto sekä Suomesta että ulkomailta. Yleisimmin taidealan tutkinnon muualla kuin Suomessa olivat suorittaneet monitaiteiden (34 %), esittävien taiteiden (29 %) ja audiovisuaalisten taiteiden (23 %) edustajat, harvimminkin kirjallisuuden edustajat (10 %) (kuvio 20). Muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvista taiteilijoista enemmistö (60 %) oli suorittanut tutkinnon jossain muualla kuin Suomessa, ruotsinkielisillä osuus oli 25 prosenttia ja suomenkielisillä 15 prosenttia.

KUVIO 20. Taidealan tutkinnon suorittaneet taiteenaloittain, (%).

9 Vuoden 2018 barometrissa taidealan tutkinnon ulkomailta suorittaneiden vastaajien osuus oli 17 prosenttia.

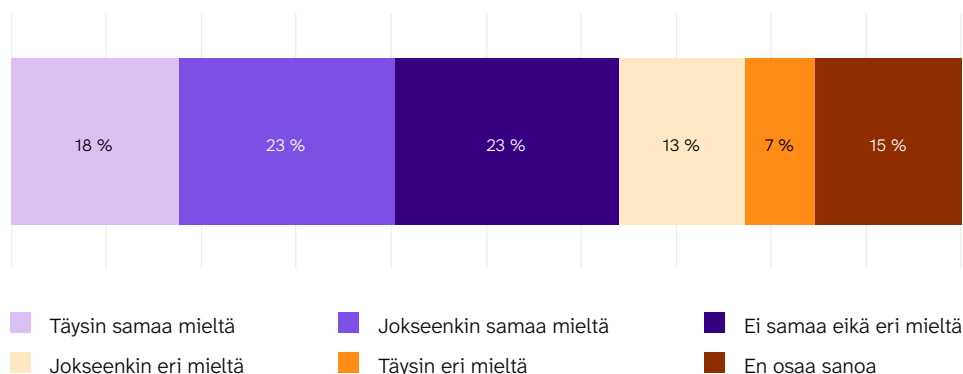
Taidealan tutkinnon suorittaneilta kysyttiin avoimella kysymyksellä, millaiset valmiudet he kokevat tutkintonsa antaneen kansainväliseen toimintaan taiteilijana. Yleisesti ottaen lähes puolet avoimeen kysymykseen vastanneista koki, että koulutus ei antanut erityisiä valmiuksia tai antoi vain heikot valmiudet kansainväliseen toimintaan. Toisaalta moni totesi vastauksessaan, että koulutuksen kautta saadut taidot ja valmiudet taiteen tekemiseen loivat vankan pohjan myös kansainväliseen toimintaan ja työskentelyyn. Vastaajia yhdisti kokemus siitä, että kansainvälisen uran rakentaminen on pitkäjänteinen prosessi, joka edellyttää jatkuvaa verkostoitumista sekä omaa aktiivisuutta ja oma-aloitteisuutta, ja myös koulutuksesta on mahdollista saada enemmän irti olemalla itse aktiivinen. Osa vastaajista myös kertoi opiskelujen tuoneen uskallusta ja kiinnostusta kansainvälistä toimintaa kohtaan.

627 Suomessa ja 190 muualla taidealan tutkinnon suorittanutta taiteilijaa avasi tarkemmin näkemyksiään siitä, millaisia valmiuksia tutkinto on antanut kansainväliseen toimintaan. Suomessa opiskelleiden vastauksissa kansainvälinen toiminta näyttäytyi useimmiten erillisenä ja ulkopuolisena tavoitteena, johon koulutus ei ole systemaattisesti valmistanut. Kansainvälisyys on voinut olla läsnä opinnoissa yksittäisten vierailijoiden, vaihtojen, opintomatkojen tai projektien kautta, mutta kokonaisuutena taiteilijat kuvaavat jääneensä pitkälti itse vastuuseen tiedon, kontaktien ja käytännön osaamisen hankkimisesta.

Ulkomailla tutkinnon suorittaneiden vastauksissa kansainvälinen toiminta puolestaan näyttäytyi useammin luontevampana osana opintoja. Kansainvälisyys on ollut osa arkea opetuskielen, monikansallisten opiskelijaryhmien, opettajien ja ammatillisten verkostojen kautta. Keskeisin konkreettinen hyöty on ollut kansainvälisten verkostojen syntyminen sekä kielitaidon, itsevarmuuden ja kulttuurienvälisen osaamisen kehittyminen. Samalla vastauksissa kuitenkin nousi esiin, että ulkomainen tutkintokaan ei automaattisesti opeta kansainvälisen toiminnan rakenteita, kuten rahoitusta, itsensä työllistämistä tai pitkäjänteistä urasuunnittelua, vaan näistä asioista selvän ottaminen jää usein taiteilijoiden omalle vastuulle.

Vastauksista nousi myös esiin, että ulkomailla hankittua osaamista ja tutkintoja ei aina tunnusteta tai arvosteta Suomessa, ja muualla suoritettun tutkinnon jälkeen Suomeen tuleminen voi katkaista kansainvälisen uran kehityksen. Vastaavanlainen tulos nousee esiin myös väittämässä ”Koen, että Suomessa on vaikea hyödyntää kansainvälistä osaamista”, jonka vastaukset jakautuivat melko vahvasti. Kaikista vastaajista 41 prosenttia oli väittämän kanssa vähintäänkin jokseenkin samaa mieltä, ja reilu viidennes (21 %) vähintäänkin jokseenkin eri mieltä. Lähes neljännes (23 %) valitsi kohdan ”ei samaa eikä eri mieltä” ja melko moni (15 %) ei osannut ottaa kantaa väittämään. (Kuvio 21.)

KUVIO 21. Taiteilijoiden vastaukset väittämään ”Koen, että Suomessa on vaikea hyödyntää kansainvälistä osaamista”, (n=1 286).

Muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvista taiteilijoista kolme neljästä (74 %) koki, että Suomessa on vaikea hyödyntää kansainvälistä osaamista. Ruotsinkielisillä vastaajilla osuus oli 46 prosenttia ja suomenkielisillä 36 prosenttia. Taidealan tohtorin tutkinnon suorittaneilla kokemus kansainvälisen osaamisen hyödyntämisen vaikeudesta oli selkeästi yleisempää (66 %) kuin muun koulutustaustan omaavilla taiteilijoilla (31–42 %).

Taiteilijat kaipaavat laajasti lisää osaamista kansainvälisestä toiminnasta

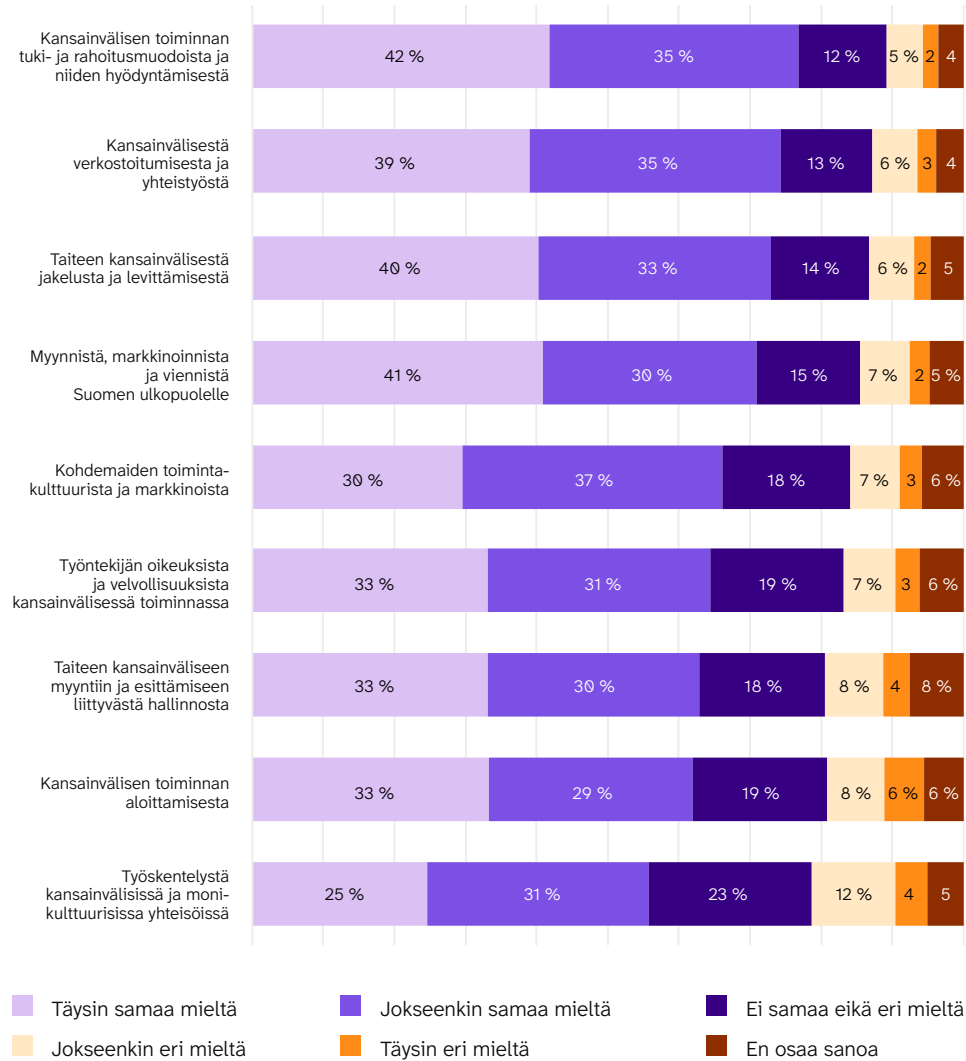
Taiteilijoille annettiin valmis listaus erilaisista kansainvälisessä toiminnassa tarvittavista osaamisalueista ja pyydettiin arvioimaan asteikolla täysin samaa mieltä – täysin eri mieltä sitä, kaipaavatko he lisää osaamista näillä alueilla (kuvio 22).

Vastaukset osoittavat, että taiteilijat kokevat tarvitsevansa laajasti lisää tietoa ja osaamista kansainvälisestä toiminnasta. Erityisen vahva osaamisvajae liittyi kansainvälisen toiminnan rahoitus- ja tukimuotoihin, verkostoitumiseen, taiteen myyntiin, markkinointiin ja vientiin sekä teosten jakeluun ja levittämiseen Suomen ulkopuolelle: näissä teemoissa yli 70 prosenttia vastaajista oli täysin tai jokseenkin samaa mieltä osaamisen lisätarpeesta.

Myös kohdemarkkinoiden ja toimintakulttuurien tuntemus sekä hallinnolliset ja juridiset kysymykset (kuten tullaus, sopimukset ja verotus) nousivat selvästi esiin osaamisalueina, joissa koetaan puutteita. Sen sijaan työskentely kansainvälisissä ja monikulttuurisissa yhteisöissä jakoi vastaajia jonkin verran enemmän kuin muut osa-alueet. Tämänkin osaamisalueen kohdalla kuitenkin yli puolet vastaajista oli vähintäänkin jokseenkin samaa mieltä siitä, että kaipaa asiasta lisää osaamista. Kokonaisuudessaan tulokset vahvistavat kuvaa kansainvälisen toiminnan vaatimasta monipuolisesta osaamisesta.

KUVIO 22. Taiteilijoiden osaamistarpeet kansainvälisessä toiminnassa, (n=1 276).

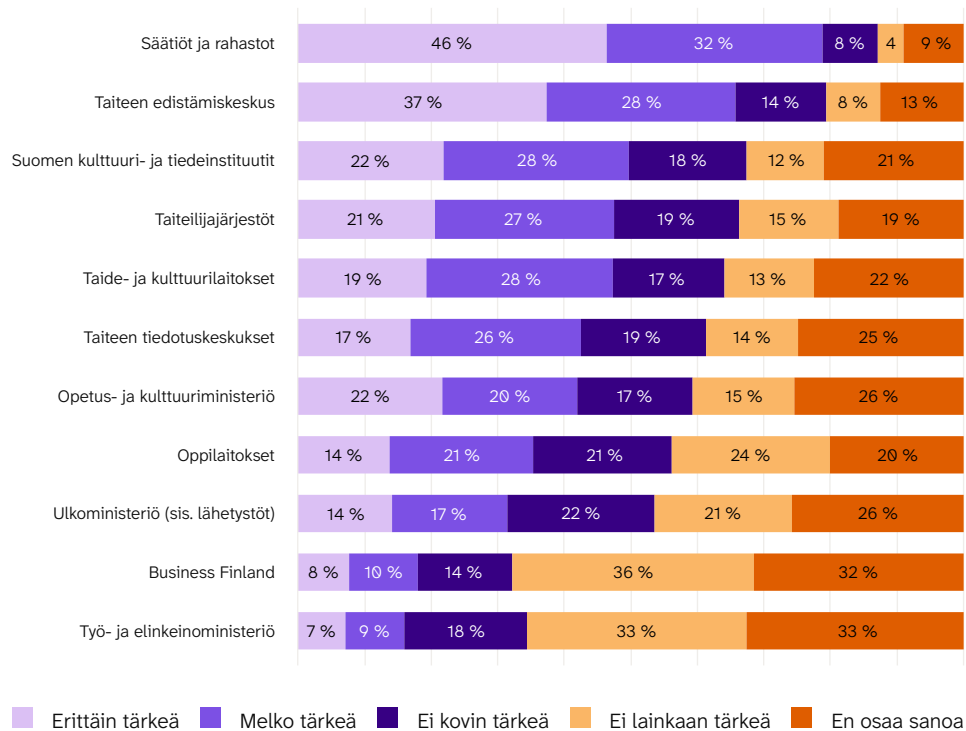
Kaipaen lisää osaamista...

Säätiöt ja rahastot merkittävimpiä taiteilijoiden kansainvälisen toiminnan edistämässä – Taike toiseksi merkittävin

Taiteilijoiden arvioissa säätiöt ja rahastot olivat tärkeimpiä toimijoita heidän kansainvälisen toimintansa edistämässä. Lähes puolet taiteilijoista (46 %) arvioi niiden merkityksen erittäin tärkeäksi ja yhteensä 78 prosenttia vähintään melko tärkeäksi. Taiteen edistämiskeskus sijoitui taiteilijoiden arvioissa toiseksi tärkeimmäksi. Vastaajista 37 prosenttia arvioi sen erittäin tärkeäksi ja 66 prosenttia vähintään melko tärkeäksi omalle kansainväliselle toiminnalleen. Melko suuri osuus vastaajista ei osannut ottaa kantaa eri organisaatioiden merkitykseen heidän kansainvälisessä toiminnassaan. (Kuvio 23.)

KUVIO 23. Vastaajien arviot eri tahojen merkityksestä heidän kansainväliselle toiminnalleen, (n=968).

Noin puolet vastaajista piti kansainvälisen toimintansa näkökulmasta tärkeinä Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituutteja¹⁰, taiteilijajärjestöjä sekä taide- ja kulttuurilaitoksia. Seuraavaksi tärkeimpinä pidettiin opetus- ja kulttuuriministeriötä (42 %) ja taiteen tiedotuskeskuksia (43 %).

¹⁰ Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituutit: Ateena, Beirut, Berliini, Bryssel, Budapest, Grand-Popo, Hanasaari, Kööpenhamina, Lontoo, Madrid, New York, Oslo, Pariisi, Rooma, Tallinna ja Tartto, Tokio, Tukholma. Taiteen tiedotuskeskukset: ArchInfo – Arkkitehtuurin tiedotuskeskus, Frame Contemporary Art Finland, Kirjallisuuden vientikeskus FILI, Music Finland, Neogames – Suomen pelialan keskus, SES Suomen elokuvasäätö, Sirkuksen ja tanssin tiedotuskeskus, Teatterin tiedotuskeskus TINFO.

oppilaitoksia (35 %) ja ulkoministeriötä (31 %). (Kuvio 23.) Taiteen tiedotuskeskusten merkitystä pidettiin yllättävän vähäisenä, vaikka monen tehtävänä on edistää ja tukea alan kansainvälistä toimintaa. Esimerkiksi kirjallisuuden vientikeskus FILI, Frame Contemporary Art Finland ja Music Finland, Suomen elokuvasäätiö (SES) ja teatterin tiedotuskeskus TINFO jakavat opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää rahoitusta omille toimialoilleen (Sokka ym., 2020). Kokemus merkityksen vähäisyydestä voi johtua esimerkiksi siitä, että määrärahat ovat liian pieniä vaikuttaakseen taiteilijoiden kansainväliseen toimintaan tai siitä, että taiteilijat eivät ole tietoisia tiedotuskeskusten kansainvälistymistä tukevista toimista.

Työ- ja elinkeinoministeriötä ja Business Finlandia piti tärkeänä harvempi kuin joka viides vastaaja (kuvio 23). Tulos ei sinänsä ole yllättävä, sillä ne rahoittavat taiteilijoiden ja muiden luovien alojen toimijoita hyvin rajallisesti ja esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriö tunnistaa viennin edistämisesään ainoastaan osan taiteenaloista (Sokka ym., 2020).

Yllä luetellut tahot ovat tavallaan kaikki tärkeitä, mutta samalla yksittäisen toiminnan osatukijoita tai mahdollistajia, joten en voi määrittellä yhtäkään tahoa kovinkaan tärkeäksi. Suunnitelmallinen ja pitkäkestoinen toiminta puuttuu.

Vaikeaa arvioida yksittäisten tahojen merkittävyyttä. Ne joilta on saanut tukea, tuntuivat merkityksellisiltä.

Olen arvioinut Taiken ja Business Finlandin merkityksen vähäiseksi koska en ole saanut viime aikoina tukea kummastakaan. Merkitys olisi suurempi, jos Business Finlandin / Music Finlandin tuet jollain tapaa olisi ehdoiltaan mahdollista saada omaan toimintaani. Ja Taike ei varsinaisesti myönnä enää matka-apurahoja [...]

Taiteenaloittain tarkasteltuna säätiöt ja rahastot olivat taiteilijoiden arvioiden mukaan kaikilla taiteenaloilla tärkeimpiä toimijoita kansainvälisen toiminnan edistämisesssä. Niiden aseman arvioivat merkittävimmäksi monitaiteiden alalla toimivat taiteilijat, joista valtaosa piti niiden merkitystä tärkeänä (erittäin tai melko tärkeä 85 %). Muilla taiteenaloilla osuus oli vain hieman pienempi (74–83 %). Taiken rooli oli vahvin arkkitehtuurin ja muotoilun alalla toimivien joukossa (erittäin tai melko tärkeä 77 %), muilla taiteenaloilla Taike arvioitiin erittäin tai melko tärkeäksi hieman pienemmällä osuudella (57–67 %).

Arkkitehtuurin ja muotoilun alalla toimivat taiteilijat (erittäin tai melko tärkeä 60 %) arvioivat Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituutit tärkeämmäksi toimijaksi kuin muilla taiteenaloilla toimivat (45–53 %). Esittäville taiteenaloilla (erittäin tai melko tärkeä 52 %) Taiteen tiedotuskeskusten asema kansainvälisen toiminnan edistämisesssä oli puolestaan muita taiteenaloja vahvempi (39–43 %).

Oppilaitosten merkitys taiteilijoiden kansainvälisen toiminnan edistämisesssä oli melko vahva. Arkkitehtuurin ja muotoilun, monitaiteiden, esittävien taiteiden ja audiovisuaalisten taiteiden edustajista lähes puolet (40–49 %) arvioi niiden olevan erittäin tai melko tärkeitä. Visuaalisten taiteiden ja musiikin edustajista näin koki reilu kolmannes ja kirjallisuuden alalla toimivista noin neljännes vastaajista.

Arvioissa taiteilijajärjestöjen merkityksestä kansainvälisen toiminnan edistämässä oli kaksi taiteenala, joissa taiteilijoiden näkemykset poikkesivat yleisestä linjasta. Arkkitehtuurin ja muotoilun alalla taiteilijoista 61 prosenttia arvioi taiteilijajärjestöjen merkityksen erittäin tai melko tärkeäksi, kun taas musiikin alalla toimivista näin arvioi 34 prosenttia. Muilla taiteenaloilla osuudet vaihtelivat 42 prosentista 52 prosenttiin.

Taide- ja kulttuurilaitosten osalta taiteilijoiden arviot olivat taiteenaloittain tarkasteltuna hyvin tasaisia. Opetus- ja kulttuuriministeriön merkityksen arvioivat harvimminkin tärkeäksi kirjallisuuden ja musiikin aloilla toimivat (erittäin tai melko tärkeä 37 %), kun muilla aloilla osuudet vaihtelivat 43 prosentista 46 prosenttiin.

Ulkoministeriön aseman arvioivat tärkeäksi harvimminkin musiikin alalla toimivat (26 %) ja useimmin monitaiteiden alalla toimivat (40 %), muilla osuudet olivat lähellä toisiaan (31–34 %). Työ- ja elinkeinoministeriön merkitys kansainvälisen toiminnan edistämässä oli vähimmillään kirjallisuuden (14 %) ja musiikin (15 %) aloilla toimivien vastauksissa, muilla taiteenaloilla osuudet olivat tasaisemmin jakaantuneet (18–24 %). Business Finlandin arvioivat harvimminkin merkitykselliseksi esittävien taiteiden alalla toimivat (14 %) ja useimmin arkkitehtuurin ja muotoilun alalla toimivat (31 %), muilla taiteenaloilla osuudet olivat 19–24 prosenttia.

Rahallinen tuki sekä verkostojen, välittäjäportaan ja osaamisen vahvistaminen keskeisiä kansainvälisen toiminnan edistämässä

Taiteilijoita pyydettiin listaamaan korkeintaan viisi asiaa, jotka parhaiten edistäisivät kansainvälistä toimintaa. Yhteensä 803 taiteilijaa vastasi kysymykseen. Yleisimmät esiin nostetut asiat liittyivät kansainvälisen toiminnan rahoitukseen (518 vastausta), yhteistyöhön, verkostoihin ja välittäjäportaaseen (470 vastausta) sekä osaamiseen, koulutukseen ja neuvontaan (207 vastausta). Teemat limittyivät toisiinsa ja esimerkiksi verkostoitumisen koettiin vaativan osallistumista erilaisiin kansainvälisiin tapahtumiin, mikä edellyttää myös taloudellista tukea. Residenssit mainittiin erikseen 123 vastauksessa. Näiden alla toivottiin esimerkiksi tuettujen residenssipaikkojen lisäämistä, taloudellisesti ja sosiaalisesti saavutettavamman residenssitoiminnan edistämistä ja residenssien kautta tapahtuvan verkostoitumisen kehittämistä. Markkinointiin ja viestintään (95 vastausta) linkittyvien vastausten alla toivottiin esimerkiksi kansainvälisesti toimivien organisaatioiden ja välittäjätahojen aktiivisuutta taiteilijoiden kansainvälisen näkyvyyden ja kansainvälistymisen edistämässä. Melko moni vastaaja (114 vastausta) nosti kansainvälistä toimintaa edistävinä asioina esiin myös taiteilijan motivaatioon, uskallukseen ja asenteisiin liittyviä tekijöitä. Näihin vastauksiin liittyi usein myös kokemus taiteen arvostuksen puutteesta. Arvostuksen puute nousi esiin kahdesta näkökulmasta: yhtäältä koettiin, että taiteen asema ja arvostus suomalaisella taidekentällä on riittämätön, ja toisaalta nähtiin, ettei taiteilijoiden kansainvälistä toimintaa aina tunnusteta tai arvosteta riittävästi. Vastaajien mukaan taiteen ja kansainvälisen toiminnan vahvempi arvostus lisäisi myös taiteilijoiden mahdollisuuksia, rohkeutta ja motivaatiota toimia kansainvälisesti.

Seuraavaksi kolmea useimmin esiin nousutta teemaa esitellään tarkemmin omina kokonaisuuksinaan.

TAITEILIJOIDEN TYÖN JA KANSAINVÄLINEN TOIMINNAN RAHOITUS

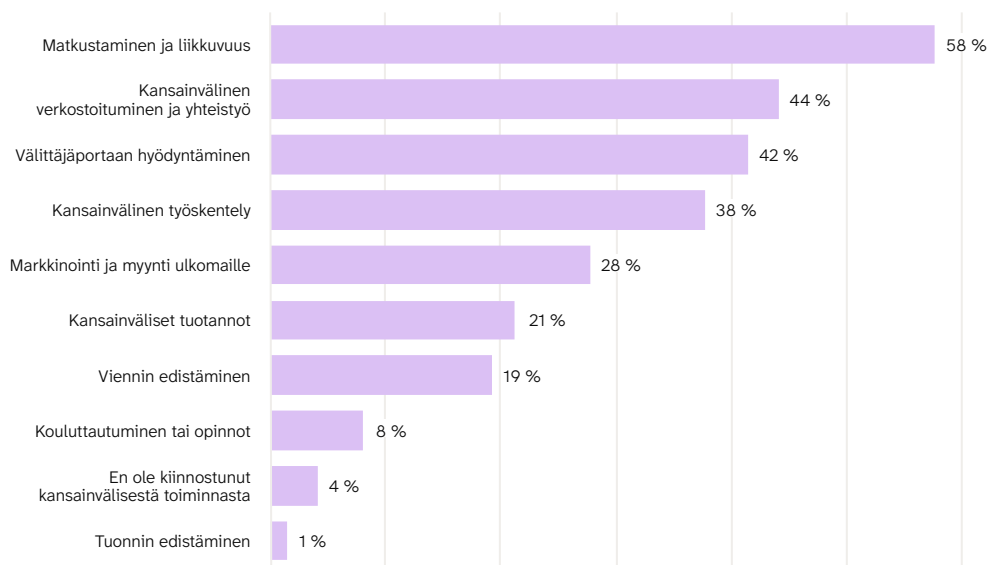
Taloudellisten edellytysten turvaaminen on taiteilijoille ensisijaista kansainvälisen toiminnan edistämiseksi: pitkäjänteinen ja riittävä rahoitus ja toimeentulo luovat pohjan myös kansainväliselle toiminnalle. Kansainvälisen toiminnan rahoituksessa taiteilijat kaipaavat erityisesti liikkuvuuteen ja ulkomailla asumiseen linkittyvien kustannusten kattamista.

Tukijärjestelmien ja -muotojen joustavuus, ennakoitavuus ja tarkoituksenmukaisuus koettiin tärkeiksi. Tämä tarkoittaa muun muassa jatkuvaa hakuaikaa, selkeää hakuprosessia sekä riittävän nopeita päätöksiä, jotka mahdollistavat kansainvälisiin tilaisuuksiin ja yhteistyömahdollisuuksiin tarttumisen lyhyelläkin aikataululla. Taiteilijat toivoivat myös eri kokoisia avustuksia erilaisiin käyttötarkoituksiin. Lisäksi rahoituksen tulisi kattaa koko taiteellisen prosessin eri vaiheet sekä tukea pitkäkestoista kansainvälistymistä ja yhteistyörakenteiden rakentamista.

Vastauksissa täsmennettiin rahoituksen tarpeita myös taiteenaloittain – audiovisuaalisella alalla toivottiin kehitysrahoitusta, tuotantotukea ja tukea kansainvälisiin yhteistutantoihin. Visuaalisten taiteiden aloilla korostuivat näyttelykuluihin sekä biennaali- ja messuosallistumisiin liittyvät tuet. Kirjallisuuden alalla esiin nousivat käännostuki sekä tuki koe- ja näyttekäännösten teettämiseen, kun taas esittävien taiteiden alalla painottuivat kiertuetuet sekä tuki showcase- ja koe-esiintymisiin matkustamiseen.

Taiteilijoilta kysyttiin myös erikseen valmiiseen listaukseen pohjaten, mihin asioihin he erityisesti kaipaavat taloudellista tukea edistämään kansainvälistä toimintaansa. Listauksesta pyydettiin valitsemaan korkeintaan kolme tärkeintä asiaa. Vastauksissa nousivat esiin hyvin samanlaiset asiat kuin avoimistakin vastauksista. Useimmiten kolmen tärkeimmän tukikohteen joukkoon taiteilijat valitsivat matkustamisen ja liikkuvuuden (58 %), kansainvälisen verkostoitumisen ja yhteistyön (44 %), välittäjäportaan hyödyntämiseen liittyvät tuet (42 %) sekä kansainväliseen työskentelyyn kohdistetut tuet (38 %). (Kuvio 24.)

KUVIO 24. Taiteilijoiden näkemykset tärkeimmistä taloudellisen tuen kohteista kansainvälisen toiminnan edistämiseksi, (n=1 264).

KANSAINVÄLISEN YHTEISTYÖN, VERKOSTOJEN JA VÄLITTÄJÄPORTAAN VAHVISTAMINEN

Kansainvälisen toiminnan edellytykset rakentuvat ennen kaikkea toimivien yhteistyösuhteiden ja verkostojen varaan. Taiteilijat pitivät ratkaisevana erityisesti henkilökohtaisten kontaktien syntymistä, pitkäjänteisten ammatillisten suhteiden rakentamista sekä toimivia yhteistyörakenteita ulkomaisten toimijoiden kanssa. Tärkeänä nähtiin myös omien lähiverkostojen ja kollegiaalisen tuen hyödyntäminen sekä mahdollisuus hyödyntää instituutioiden välisiä kansainvälisiä verkostoja. Verkostojen merkitys ei rajoitu pelkästään kontaktien luomiseen, vaan vastauksissa korostui konkreettisen yhteistyön lisääminen kansainvälisten kumppaneiden kanssa. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi yhteistuotantoja ja -hankkeita, vaihtoja tai muita pitkäjänteisiä yhteistyömuotoja. Verkostoitumista edistävät tarkoituksellisesti luodut kohtaamiset, verkostoitumista tukevat tilaisuudet, tapahtumat ja ohjelmat sekä resursoidut mahdollisuudet osallistua esimerkiksi messuille, showcasetapahtumiin, festivaaleille ja muihin ammatillisiin kohtaamisiin.

Keskeisenä tekijänä kansainvälisen toiminnan edistämässä nähtiin välittäjäportaan rooli. Vastauksissa painotettiin ammattimaisten, motivoituneiden ja riittävästi resursoitujen välittäjätahojen tarvetta sekä välittäjäportaan kehittämistä ja monipuolistamista kaikilla taiteenaloilla. Tärkeänä pidettiin myös välittäjäportaan kansainvälisen osaamisen vahvistamista sekä heidän kansainvälisten verkostojensa kehittämistä. Välittäjätahojen tarjoama käytännön tuki – kuten kontaktien ja kumppaneiden löytäminen sekä kansainvälisten yhteistyömahdollisuuksien tunnistaminen ja käynnistäminen – nähtiin monille taiteilijoille keskeisenä edellytyksenä kansainvälisen toiminnan käynnistämiseksi ja laajentamiseksi.

Lisäksi vastauksista nousi esiin tarve lisätä mahdollisuuksia kohdata kansainvälisiä toimijoita Suomessa. Tähän liittyvät esimerkiksi studiovierailut, portfoliotapaamiset, kansainvälisten kuraattorien, galleristien, agenttien ja kustantajien kutsuminen tapahtumiin sekä erilaiset ammatilliset kohtaamiset konserttien, näyttelyiden ja festivaalien yhteydessä. Kansainvälisten välittäjätahojen ja muiden toimijoiden tuominen Suomeen nähtiin tärkeänä keinona vahvistaa suomalaisten taiteilijoiden näkyvyyttä, edistää uusien yhteistyösuhteiden syntymistä sekä syventää instituutioiden ja ammattilaisten välisiä kansainvälisiä verkostoja.

KANSAINVÄLISEN TOIMINNAN OSAAMINEN, KOULUTUS JA NEUVONTA

Myös koulutuksella, taiteilijoiden osaamisella sekä tarjolla olevalla käytännön tuella on keskeinen rooli taiteilijoiden kansainvälisen toiminnan edellytyksissä. Kehittämistarpeet liittyvät erityisesti kansainvälisyysvalmiuksien vahvistamiseen kaikilla koulutusasteilla sekä siihen, että kansainvälinen toiminta ja siihen liittyvät valmiudet huomioidaan jo opintojen aikana. Vastauksissa nousi esiin tarve keskitetylle, selkeälle ja ajantasaiselle tiedolle kansainväliseen toimintaan liittyvistä mahdollisuuksista, rahoituksesta ja toimintatavoista, jotta taiteilijoiden olisi helpompi hahmottaa erilaisia kansainvälistymisen reittejä ja käytännön edellytyksiä.

Lisäksi tuotiin esiin tarve lisätä käytännön osaamista ja neuvontaa kansainväliseen toimintaan liittyvissä kysymyksissä. Tähän sisältyvät esimerkiksi juridiikkaan, verotukseen, hallintoon ja siihen liittyvään byrokraatiaan, markkinointiin ja verkostoitumiseen liittyvät taidot sekä mahdollisuus saada asiantuntijatukea näissä kysymyksissä. Taiteilijat toivoivat paitsi kansain-

välisen toiminnan käsittelyä alan koulutuksessa, myös koulutusohjelmien ulkopuolisia lyhytkursseja, työpajoja, oppimateriaaleja ja muuta täydennyskoulutusta, jotka tukevat käytännön valmiuksien kehittymistä.

Lisäksi havaittiin tarvetta kielitaidon kehittämiseksi sekä kansainvälisten vaihto-, residenssi-, työpaja- ja opintomahdollisuuksien vahvistamiselle, sillä ne tarjoavat keskeisiä väyliä kansainvälisen kokemuksen kartuttamiseen ja ammatillisten verkostojen rakentamiseen. Vastauksissa korostui myös mentoroinnin, tukiverkostojen sekä urakehitystä tukevan pitkäjänteisen ohjauksen merkitys kansainvälisen toiminnan rakentamisessa. Tässä yhteydessä myös eri toimijoiden – kuten oppilaitosten, järjestöjen ja instituutioiden – rooli tiedonvälittäjinä, tukiverkostojen rakentajina sekä taiteilijoiden kansainvälisyysvalmiuksien vahvistajina nähtiin keskeisenä.

Yhteenveto

Taiteilijoiden kansainvälinen toiminta on yleistä ja monimuotoista

Kansainvälinen toiminta on taiteilijoiden keskuudessa laajaa ja monimuotoista. Valtaosa taiteilijoista on uransa aikana toiminut kansainvälisesti, ja lähes joka toisella kansainvälistä toimintaa oli myös tarkasteluvuonna 2024. Toiminta toteutuu sekä fyysisenä työskentelynä ulkomailla että kansainvälisinä yhteyksinä ja muuna toimintana Suomessa tai Suomesta käsin, sekä niiden yhteen limittymisenä. Kansainvälisyys ei siten ole vain matkustamista, vaan myös Suomessa tehtävä työ voi olla luonteeltaan kansainvälistä. Kansainvälinen toiminta on yleistä kaikilla taiteenaloilla, joskin kirjallisuuden alalla se on keskimäärin vähäisempää, mikä liittyy muun muassa kieleen ja alan erityispiirteisiin. Kansainvälinen toiminta on keskimääräistä yleisempää nuoremmilla, muualla kuin Suomessa syntyneillä sekä muita kieliä kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvilla taiteilijoilla. Kansainvälisessä toiminnassa aktiiviset ja siitä kiinnostuneet taiteilijat keskittyvät jonkin verran muita alueita enemmän pääkaupunkiseudulle, missä myös verkostot, oppilaitokset, organisaatiot ja mahdollisuudet usein ovat.

Taiteilijoiden kansainvälinen liikkuvuus suuntautuu ennen kaikkea Eurooppaan ja liittyy useimmiten taiteen esittämiseen, luomiseen ja verkostoitumiseen. Vuonna 2024 noin kolmannes taiteilijoista työskenteli Suomen ulkopuolella, yleisimmin Pohjoismaissa ja Keski-Euroopassa, erityisesti Ruotsissa, Saksassa, Ranskassa ja Isossa-Britanniassa. Samanaikaisesti merkittävä osa kansainvälisestä toiminnasta tapahtuu Suomessa tai Suomesta käsin ilman matkustamista. Sisällöllisesti kansainvälinen toiminta liittyy useimmiten taiteen julkaiseen esittämiseen tai julkaisemiseen, taiteelliseen työskentelyyn sekä yhteistyöhön. Näkemykset fyysisen liikkumisen välttämättömyydestä jakavat taiteilijoita: osa pitää henkilökohtaisia kohtauksia ratkaisevina, kun taas toiset kokevat esimerkiksi digitaalisten kanavien mahdollistavan kansainvälisen uran myös kotimaasta käsin. Taiteenalojen välillä on asiassa eroja: esimerkiksi esittävässä taiteissa ja musiikissa taiteilijan on usein matkustettava itse esiintymään, toisilla taiteenaloilla taideteos voi matkustaa myös ilman taiteilijaa. Asia ei kuitenkaan ole yksiselitteinen ja taiteilijat pitävät fyysisiä kontakteja arvossa.

Residenssityöskentely on keskeinen kansainvälisen toiminnan muoto, joka tukee erityisesti taiteellista kehittymistä ja verkostoitumista. Yli puolet taiteilijoista on työskennellyt residenssissä ainakin kerran uransa aikana, useammin ulkomailla kuin Suomessa. Residenssien tärkeimpänä merkityksenä nähdään työrauha, keskittyminen taiteelliseen työhön, inspiraatio sekä uusien kontaktien syntyminen. Valtaosa residenssissä olleista kokee niiden lisänsä kansainvälisiä verkostoja, mutta huomattavasti harvempi näkee niiden johtaneen suoraan työtilaisuuksiin tai ansaintamahdollisuuksien paranemiseen. Residenssiin osallistumista rajoittavat erityisesti taloudelliset tekijät, perhetilanne ja residenssien käytännön järjestelyt, mitkä voivat sulkea osan taiteilijoista niiden ulkopuolelle. Taiteilijat toivovatkin lisää taloudellisesti

tuettuja, joustavia ja verkostoitumista tukevia residenssejä, jotta yhä useammalla olisi mahdollisuus hyödyntää niitä myös osana kansainvälistä uraansa.

Kansainvälinen toiminta kiinnostaa laajasti, toimintaa motivoivat sekä taiteellinen kehittyminen että taloudelliset seikat

Kansainvälistyminen näyttäytyy yhtä aikaa houkuttelevana mahdollisuutena mutta myös paineena ja pakkona tilanteessa, jossa kotimaiset työ- ja rahoitusmahdollisuudet koetaan rajallisiksi. Kansainvälinen toiminta kiinnostaa taiteilijoita laajasti ja valtaosa kokee kansainvälisen kokemuksen lisäävän työmarkkina-arvoaan. Sen sijaan pysyvä muutto ulkomaille on harvemmalle realistinen vaihtoehto tai tavoite. Erityisesti nuoret taiteilijat sekä muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvat taiteilijat suhtautuvat kansainväliseen työskenteelyyn myönteisesti ja tärkeänä mahdollisuutena. Samalla taiteilijoiden näkemykset siitä, onko heillä Suomen ulkopuolella paremmat mahdollisuudet kehittyä työurallaan tai löytää koulutustaan vastaavaa työtä, jakautuivat merkittävästi.

Kansainväliseen toimintaan kannustavat ennen kaikkea taiteellinen kehittyminen ja työn sisällöllinen laajentuminen. Keskeisimmät motivaatiotekijät liittyvät uuden oppimiseen, ammatilliseen kehittymiseen, yleisön laajentamiseen sekä kansainväliseen yhteistyöhön. Kansainvälistymisen taloudelliset ja urakehitykseen liittyvät motivaatiotekijät ovat myös merkittäviä, mutta hieman harvemmin ensisijaisia kannustimia. Kansainvälinen toiminta koetaan usein keinoksi löytää uusia näkökulmia, vahvistaa omaa taiteellista identiteettiä ja saada arvostusta, jota kotimaassa ei kokemusten mukaan aina ole saatavissa. Kokonaisuutena kansainvälinen toiminta nähdään sekä mahdollisuutena että osin välttämättömyytenä kotimaisten markkinoiden pienuuden ja taiteellisen työn jatkuvuuden, näkyvyyden ja arvostuksen kannalta.

Kansainvälinen toiminta tuottaa taiteilijoille vaihtelevasti tuloja. Noin kolmannes taiteilijoista sai taiteellisesta työstä tuloja ulkomailta vuonna 2024, ja noin puolet heistä arvioi ulkomailta saatujen tulojen olevan korkeintaan kymmenen prosenttia heidän kokonaistuloistaan. Ulkomailta saadut tulot ja niiden osuus kokonaistuloista vaihteli huomattavasti taiteenalojen välillä. Useimmin niitä saivat musiikin parissa työskentelevät, mutta niiden osuuden arvioivat suurimmaksi esittävien taiteiden aloilla toimivat taiteilijat. Ulkomailta saadut tulot koostuivat useimmiten palkkioista, tekijänoikeuskorvauksista tai muista työkorvauksista.

Kansainvälistä toimintaa estävät rakenteelliset seikat sekä osaamisen ja tuen puute

Taiteilijoiden kansainvälistä toimintaa rajoittavat ennen kaikkea taloudelliset tekijät ja välittäjäportaan puute. Barometrikyselyn perusteella merkittävimmiksi esteiksi nousivat taiteilijoiden henkilökohtainen taloudellinen tilanne, kansainvälistä toimintaa edistävien välittäjätahojen (kuten managerien, agenttien, kustantajien tai galleristien) puute sekä kansainväliseen toimintaan kohdennetun rahoituksen riittämättömyys. Kukin näistä tekijöistä valittiin keskeisten esteiden joukkoon noin puolella vastaajista. Taloudellisten reunaehtojen merkitys näkyy myös siinä, että kansainvälisesti toimineiden osuus on pienin matalimpien tulotasojen ryhmissä. Lisäksi verkostojen puute, perhesyyt tai muu elämäntilanne sekä tuen ja neuvonnan puute rajoittavat toimintaa merkittävästi. Kansainvälinen toiminta kuvattiin usein mahdottomaksi ilman riittävää toimeentuloa, ja apurahojen riittämättömyyden nähtiin estävän pitkäjänteisetä työskentelyä. Kansainvälistyminen näyttyy monille lisäriskinä tilanteessa, jossa myös kotimainen toiminta edellyttää omarahoitusta. Taiteilijat kaipaavatkin vakaampaa rahoitusta itse taiteen tekemiseen ja taiteilijana kehittymiseen, sillä kansainvälinen toiminta ei ole useille irrallinen saareke taiteilijana toimimisessa.

Taiteilijat kokevat tarvitsevansa laajasti lisää osaamista kansainväliseen toimintaan, mutta osaamisvajetta ei voida tarkastella erillään taloudellisista ja rakenteellisista esteistä. Kansainvälistyminen nähdään vaativana kokonaisuutena, johon tarvitaan systemaattista osaamisen vahvistamista. Suurimmat puutteet liittyvät rahoituksen ja tukimuotojen tuntemukseen, taiteen myyntiin, markkinointiin, vientiin sekä teosten levitykseen Suomen ulkopuolelle. Myös kansainväliseen verkostoitumiseen, kohdemarkkinoiden tuntemukseen sekä juridiisiin ja hallinnollisiin kysymyksiin kaivataan lisää osaamista. Tulokset osoittavat, että kansainvälinen toiminta edellyttää taiteellisen osaamisen lisäksi laajaa ammatillista kompetenssia, erityisesti taloudellisten ja organisatoristen kysymysten hallintaa. Samalla välittäjäportaan puute näkyy konkreettisina käytännön ongelmina. Ilman agentteja, galleristeja tai muita edustajia täytyy taiteilijan hoitaa itse myös esimerkiksi markkinointi, hallinnolliset työt ja yhteyksien rakentaminen, mikä vaatii paitsi osaamista, vie myös runsaasti aikaa.

Taidealan koulutuksen antamiin valmiuksiin suhtaudutaan kaksijakoisesti, ja kansainvälisen uran rakentaminen nähdään pitkälti yksilön omalla vastuulla olevaksi prosessiksi. Lähes puolet vastaajista koki, ettei tutkinto ole antanut riittäviä valmiuksia kansainväliseen toimintaan, vaikkakin koulutuksen tarjoamat taiteelliset perustaidot nähtiin tärkeänä pohjana myös kansainväliselle toiminnalle. Suomessa opiskelleet kuvasivat kansainvälisyyden usein melko irralliseksi osaksi opintoja, kun taas ulkomailla opiskelleet kokivat sen useammin osaksi opintojen arkea, erityisesti verkostojen ja kielitaidon näkökulmasta. Kummassakin ryhmässä korostui kuitenkin, ettei koulutus automaattisesti anna valmiuksia rahoituksen, itsensä työllistämisen tai urasuunnittelun kysymyksiin. Samalla osa vastaajista koki, että ulkomailla hankittua osaamista ei aina tunnisteta Suomessa. Kokonaisuutena tulokset korostavat, että kansainvälinen toiminta rakentuu pitkälti yksilön oman aktiivisuuden varaan, mutta sen toteutuminen edellyttää toimivia tukirakenteita, riittävää rahoitusta ja välittäjäverkostoja.

Taloudellinen tuki ja keskeiset rahoittajat ovat ratkaisevassa asemassa taiteilijoiden kansainvälisen toiminnan mahdollistajina. Taiteilijoiden arvioissa säätiöt ja rahastot nousivat selvästi tärkeimmiksi toimijoiksi kansainvälisen toiminnan edistämiseksi, ja Taiteen edistämiskeskus sijoittui toiseksi merkittävimmäksi. Myös kulttuuri- ja tiedeinstituuteilla, ministeriöillä, taiteen tiedotuskeskuksilla, taiteilijajärjestöillä ja kulttuurilaitoksilla on tärkeä, mutta selvästi pienempi rooli. Sen sijaan elinkeino- ja yritysrahoitukseen liittyvien toimijoiden merkitys arvioitiin vähäiseksi. Tulokset korostavat julkisen ja säätiöpohjaisen rahoituksen keskeistä merkitystä taiteilijoiden kansainväliselle toiminnalle. Samalla ne viittaavat siihen, että nykyiset tukirakenteet eivät aina tunnista taiteellista toimintaa, tavoita alan toimijoita tai vastaa alan tarpeita. Esimerkiksi joissakin elinkeino- ja yritystuissa kriteerit ja toimintalogiikat sopivat heikosti pienimuotoiseen tai yksilövetoiseen toimintaan, minkä vuoksi osa taidealan toimijoista jää niiden ulkopuolelle tai ei pysty hyödyntämään niitä.

Kansainvälisen toiminnan potentiaalin hyödyntäminen edellyttää nykyistä vahvempia ja pitkäjänteisempiä tukirakenteita, jotka huomioivat moninaisen toiminnan ja toimijakentän

On tärkeä varmistaa, että kansainvälisen toiminnan alkupisteenä usein toimivat residenssit ja kansainväliset opintokokemukset ovat saavutettavia eri taiteenaloille, eri alueilla asuville ja uransa eri vaiheissa oleville taiteilijoille. Tämä tarkoittaa esimerkiksi riittävää liikkuvuusrahoitusta ja joustavia apurahoja, jotka huomioivat myös perhetilanteen. Lisäksi kaivataan kattavaa tiedotusta sekä matalan kynnyksen hakumahdollisuuksia, jotka eivät edellytä valmiiksi vahvoja kansainvälisiä verkostoja. Samalla residenssien ja opintojen tulisi kytkeytyä paremmin pitkäjänteiseen urakehitykseen. Niiden tulisi antaa valmiuksia ja osaamista esimerkiksi verkostoitumisessa, viestinnässä sekä sopimusasioissa. Yksittäisten jaksojen sijaan tarvitaan jatkuvuutta verkostojen ylläpitoon, yhteistuotantoihin ja uusiin vierailuihin suunnattua tukea, jotta syntyneet kontaktit eivät pääty paluun jälkeen.

Taiteilijoiden näkemykset Suomesta kansainvälisen toiminnan ympäristönä heijastavat ristiriitaa kansainvälisen toiminnan potentiaalin ja toimintaympäristön ja rakenteiden asettamien rajoitteiden välillä. Vakaat olosuhteet, korkea osaaminen ja kokemus taiteellisesta vapaudesta tarvitsevat rinnalleen aktiivisia välittäjäportaan rakenteita kansainvälisten urapolkujen mahdollistamiseksi yhä useammalle taiteilijalle. Samalla kokemukset Suomen taidekentän sulkeutuneisuudesta ja syrjäytyneisyydestä korostavat tarvetta avoimmille ja läpinäkyvämmille rakenteille, jotka tunnistavat myös pienimuotoisen ja pitkäjänteisen työn, vahvistavat välittäjäorganisaatioita sekä tuovat kansainvälisiä toimijoita Suomeen. Maantieteellinen sijainti ja pienet taidemarkkinat edellyttävät sekä fyysisen että digitaalisen liikkuvuuden tukemista, pitkäkestoisia yhteistyömalleja ja alueellisen eriarvoisuuden vähentämistä, jotta kansainvälinen toiminta olisi realistinen vaihtoehto koko maassa.

Taiteilijoiden itse esittämät keskeiset kehittämistarpeet kohdistuvat kolmeen toisiinsa kytkeytyvään kokonaisuuteen: taloudellisiin edellytyksiin, yhteistyöhön ja verkostoihin sekä koulutukseen ja osaamiseen. Kansainvälisen toiminnan mahdollistamiseksi tarvitaan riittävää ja pitkäjänteistä rahoitusta, joka kattaa liikkuvuuden lisäksi myös taiteellisen työn, tuotannon ja yhteistyörakenteiden rakentamisen. Samanaikaisesti korostuu tarve vahvistaa välittäjäporrasta – agentteja, tuottajia, kuraattoreita ja muita toimijoita – sekä luoda mahdollisuuksia kohtaamisiin kansainvälisten ammattilaisten kanssa myös Suomessa. Kolmantena keskeisenä kehittämiskohteena on kansainvälisyysvalmiuksien systemaattinen vahvistaminen koulutuksen, neuvonnan, mentoroinnin ja helposti saatavilla olevan tiedon kautta.

Sammanfattning

Konstnärernas internationella verksamhet är vanlig och mångskiftande

Internationell verksamhet bland konstnärer är omfattande och mångskiftande. Majoriteten har arbetat internationellt under sin karriär, och nästan varannan hade internationell verksamhet även under 2024, året som undersökningen gällde. Verksamheten genomförs både som fysiskt arbete utomlands och som internationella kontakter och annan verksamhet i eller från Finland, samt som en kombination av dessa. Internationell verksamhet är således inte bara resor, utan även arbete som utförs i Finland kan vara internationellt till sin karaktär. Internationell verksamhet är vanlig inom alla konstarter, även om den i genomsnitt är mindre vanlig i litteraturbranschen, vilket bland annat har att göra med språk och branschens särdrag. Internationell verksamhet är vanligare än genomsnittet bland yngre konstnärer, konstnärer födda utanför Finland och konstnärer vars modersmål inte är finska eller svenska. Konstnärer som är aktiva i och intresserade av internationell verksamhet tenderar att i högre grad än andra områden vara koncentrerade till huvudstadsregionen, där också nätverk, läroanstalter, organisationer och möjligheter ofta finns.

Konstnärernas internationella mobilitet riktas främst till Europa och har oftast att göra med framförande och skapande av konst samt nätverkande inom konst. År 2024 arbetade ungefär en tredjedel av konstnärerna utanför Finland, oftast i Norden och Centraleuropa, särskilt i Sverige, Tyskland, Frankrike och Storbritannien. Samtidigt sker en betydande del av den internationella verksamheten i eller från Finland utan resor. Innehållsmässigt handlar internationell verksamhet oftast om offentligt framförande eller publicering av konst, konstnärligt arbete och samarbete. Konstnärerna är delade i sin syn på nödvändigheten av fysisk mobilitet: vissa anser att personliga möten är avgörande, medan andra upplever att till exempel digitala kanaler möjliggör en internationell karriär även från hemlandet. Det finns skillnader på området mellan olika konstarter: till exempel inom scenkonst och musik måste konstnären ofta själv resa för att uppträda, medan konstverk inom andra konstarter kan även resa utan konstnären. Frågan är dock inte entydig, och konstnärerna värdesätter fysiska kontakter.

Residensarbete är en viktig form av internationell verksamhet som särskilt stöder konstnärlig utveckling och nätverkande. Mer än hälften av konstnärerna har arbetat i residens åtminstone en gång under sin karriär, oftare utomlands än i Finland. Residensens viktigaste betydelse anses vara arbetsro, fokus på konstnärligt arbete, inspiration och skapande av nya kontakter. Majoriteten av dem som har varit på residens upplever att de har stärkt sina internationella nätverk, men betydligt färre anser att residens direkt har lett till arbetstillfällen eller förbättrade inkomstmöjligheter. Deltagande i residens begränsas framför allt av ekonomiska faktorer, familjesituation och praktiska arrangemang kring residens, vilket kan utesluta vissa konstnärer. Konstnärerna önskar därför fler ekonomiskt stödda, flexibla residens som främjar nätverkande, så att fler ska ha möjlighet att utnyttja dem också som en del av sin internationella karriär.

Internationell verksamhet intresserar många och motiveras av både konstnärlig utveckling och ekonomiska faktorer

Internationalisering framstår samtidigt som en attraktiv möjlighet men också som en press och ett tvång i en situation där de inhemska arbets- och finansieringsmöjligheterna upplevs som begränsade. Internationell verksamhet intresserar många konstnärer och majoriteten upplever att internationell erfarenhet ökar deras värde på arbetsmarknaden. Däremot är det färre som ser en permanent flytt utomlands som ett realistiskt alternativ eller mål. Särskilt unga konstnärer och konstnärer vars modersmål inte är finska eller svenska är positiva till internationellt arbete och ser det som en viktig möjlighet. Samtidigt hade konstnärerna väsentligt delade åsikter om huruvida de utanför Finland har bättre möjligheter att utvecklas i sin karriär eller hitta arbete som motsvarar deras utbildning.

Framför allt är det konstnärlig utveckling och arbetets innehållsmässiga breddning som uppmuntrar till internationell verksamhet. De viktigaste motivationsfaktorerna är att lära sig nytt, utveckla sig yrkesmässigt, bredda publiken och samarbeta internationellt. De ekonomiska och karriärmässiga motivationsfaktorerna för internationalisering är också betydande, men utgör mer sällan primära drivkrafter. Internationell verksamhet upplevs ofta som ett sätt att hitta nya perspektiv, stärka den egna konstnärliga identiteten och få uppskattning som man inte alltid upplever att man kan få i hemlandet. Sammantaget ses internationell verksamhet både som en möjlighet och i viss mån som en nödvändighet med tanke på den inhemska marknadens ringa storlek och det konstnärliga arbetets kontinuitet, synlighet och uppskattning.

Internationell verksamhet ger konstnärerna varierande inkomster. Omkring en tredjedel av konstnärerna fick inkomster av konstnärligt arbete från utlandet under 2024, och ungefär hälften av dem uppskattade att inkomsterna från utlandet utgjorde högst tio procent av deras totala inkomster. Inkomster från utlandet och deras andel av den totala inkomsten varierade avsevärt mellan olika konstarter. De var vanligast bland dem som arbetade med musik, men deras andel uppskattades vara högst bland konstnärer verksamma inom scenkonst. Inkomster från utlandet bestod oftast av arvoden, upphovsrättsersättningar eller andra arbetsersättningar.

Strukturella faktorer och brist på kompetens och stöd hindrar internationell verksamhet

Konstnärernas internationella verksamhet begränsas framför allt av ekonomiska faktorer och brist på mellanhänder. Enligt barometerenkäten var de största hindren konstnärernas personliga ekonomiska situation, bristen på mellanhänder som främjar internationell verksamhet (såsom managers, agenter, förläggare eller gallerister) samt otillräcklig finansiering för internationell verksamhet. Var och en av dessa faktorer angavs som ett centralt hinder av ungefär hälften av de svarande. Betydelsen av ekonomiska ramvillkor återspeglas också i det faktum att andelen konstnärer som har arbetat internationellt är lägst bland dem med lägst inkomstnivå. Dessutom begränsas verksamheten avsevärt av bristen på nätverk, familjeskäl eller annan livssituation samt bristen på stöd och rådgivning. Internationell verksamhet

beskrevs ofta som omöjlig utan tillräckliga inkomster, och otillräckliga stipendier sågs som ett hinder för långsiktigt arbete. Internationalisering framstår för många som en ytterligare risk i en situation där även inhemsk verksamhet förutsätter egenfinansiering. Konstnärerna behöver därför en mer stabil finansiering för själva skapandet av konst och för att utvecklas som konstnärer, eftersom internationell verksamhet för många inte är något som kan frikopplas från det att verka som konstnär.

Konstnärerna upplever att de behöver mycket mer kompetens för internationell verksamhet, men kompetensbristen kan inte ses isolerat från ekonomiska och strukturella hinder. Internationalisering ses som en utmanande helhet som kräver systematisk kompetensutveckling. De största bristerna gäller kännedom om finansiering och stödformer, försäljning, marknadsföring och export av konst samt spridning av verk utanför Finland. Det behövs också mer kompetens inom internationellt nätverkande, kunskap om målmarknader samt juridiska och administrativa frågor. Resultaten visar att internationell verksamhet utöver konstnärlig kompetens förutsätter bred yrkeskompetens, särskilt hantering av ekonomiska och organisatoriska frågor. Samtidigt återspeglas bristen på mellanhänder i konkreta praktiska problem. Utan agenter, gallerister eller andra representanter måste konstnärerna själva ta hand om till exempel marknadsföring, administrativa uppgifter och uppbyggande av kontakter, vilket inte bara kräver kompetens, utan också tar mycket tid.

Man förhåller sig tudelat till de färdigheter som en konstutbildning ger, och att bygga en internationell karriär ses i stor utsträckning som individens eget ansvar. Nästan hälften av de svarande upplevde att deras examen inte hade gett dem tillräckliga färdigheter för internationell verksamhet, även om de grundläggande konstnärliga färdigheter som utbildningen gav ansågs vara en viktig grund även för internationell verksamhet. De som studerat i Finland beskrev ofta internationalisering som en ganska fristående del av studierna, medan de som studerat utomlands oftare upplevde den som en del av studievardagen, särskilt ur ett nätverks- och språkkunskapsperspektiv. Båda grupperna betonade dock att utbildningen inte automatiskt ger färdigheter i finansiering, egenföretagande eller karriärplanering. Samtidigt upplevde vissa av de svarande att kompetens som förvärvats utomlands inte alltid identifieras i Finland. Sammantaget understryker resultaten att internationell verksamhet i stor utsträckning bygger på individens eget initiativ, men att genomförandet kräver fungerande stödstrukturer, tillräcklig finansiering och nätverk av mellanhänder.

Ekonomiskt stöd och centrala finansiärer spelar en avgörande roll när det gäller att möjliggöra konstnärernas internationella verksamhet. I konstnärernas bedömningar framstod stiftelser och fonder som de klart viktigaste aktörerna i främjandet av internationell verksamhet, och Centret för konstfrämjande placerade sig på andra plats. Även kultur- och vetenskapsinstitut, ministerier, informationscentraler för konst, konstnärsorganisationer och kulturinstitutioner spelar en viktig men klart mindre roll. Däremot bedömdes betydelsen av aktörer inom näringslivs- och företagsfinansiering vara begränsad. Resultaten understryker den centrala betydelsen av offentlig och stiftelsebaserad finansiering för konstnärernas internationella verksamhet. Samtidigt tyder de på att nuvarande stödstrukturer inte alltid identifierar konstnärlig verksamhet, när aktörer inom branschen eller motsvarar branschens

behov. Till exempel i vissa näringslivs- och företagsstöd lämpar sig kriterierna och interventionslogiken dåligt för småskalig eller individdriven verksamhet, vilket innebär att vissa aktörer inom konst hamnar utanför dem eller inte kan dra nytta av dem.

För att kunna utnyttja potentialen i internationell verksamhet krävs starkare och mer långsiktiga stödstrukturer som beaktar verksamhetens och aktörsfältets mångfald

Det är viktigt att se till att residens och internationella studieerfarenheter, som ofta fungerar som utgångspunkt för internationell verksamhet, är tillgängliga för olika konstarter, för konstnärer som bor i olika regioner och för konstnärer som befinner sig i olika skeden av sin karriär. Detta innebär till exempel tillräcklig mobilitetsfinansiering och flexibla stipendier som också tar hänsyn till familjesituationen. Dessutom behövs omfattande information och ansökningsmöjligheter med låg tröskel som inte förutsätter starka internationella nätverk. Samtidigt bör residens och studier kopplas bättre till långsiktig karriärutveckling. De bör ge färdigheter och kompetens i till exempel nätverkande, kommunikation och avtalsfrågor. I stället för enskilda perioder behövs kontinuitet i stöd för underhåll av nätverk, samproduktioner och nya besök, så att de kontakter som knutits inte upphör efter hemkomsten.

Konstnärernas syn på Finland som en miljö för internationell verksamhet speglar en motsättning mellan potentialen i internationell verksamhet och de begränsningar som verksamhetsmiljön och strukturerna medför. Vid sidan av stabila förhållanden, hög kompetens och erfarenhet av konstnärlig frihet behövs aktiva mellanhandsstrukturer för att möjliggöra internationella karriärvägar för allt fler konstnärer. Samtidigt visar upplevelserna av det finländska konstfältet som stängt och marginaliserat på behovet av mer öppna och transparenta strukturer som också identifierar småskaligt och långsiktigt arbete, stärker mellanhandsorganisationer och tar internationella aktörer till Finland. Det geografiska läget och små konstmarknader förutsätter stöd för både fysisk och digital mobilitet, långvariga samarbetsmodeller och minskad regional ojämlikhet för att internationell verksamhet ska vara ett realistiskt alternativ i hela landet.

Centrala utvecklingsbehov som konstnärerna själva har framfört gäller tre sammanlänkade områden: ekonomiska förutsättningar, samarbete och nätverk samt utbildning och kompetens. För att möjliggöra internationell verksamhet behövs tillräcklig och långsiktig finansiering som inte bara omfattar mobilitet utan även konstnärligt arbete, produktion och utveckling av samarbetsstrukturer. Samtidigt understryks behovet av att stärka mellanhandsledet – agenter, producenter, kuratorer och andra aktörer som öppnar upp nätverk – och att skapa möjligheter för möten med internationella professionella även i Finland. Det tredje centrala utvecklingsbehovet är att systematiskt stärka internationaliseringsfärdigheterna genom utbildning, rådgivning, mentorskap och lättillgänglig information.

Summary

International activities of artists are widespread and diverse

International activities among artists are both widespread and diverse. The majority of artists have worked internationally during their careers, and almost every second artist also had international activities in 2024, the year under review. International activities are carried out both as physical work abroad and as international connections and other activities in or from Finland, as well as the overlap of these. Internationality is therefore not only about traveling, as work performed in Finland can also be international in nature. International activities are common in all fields of the arts, although they are less common in the field of literature on average due to factors such as language and the specific characteristics of the field. International activities are more common than average among younger artists, artists born outside Finland, and artists who speak languages other than Finnish or Swedish as their mother tongue. Artists who are active in and interested in international activities tend to concentrate somewhat more in the Helsinki metropolitan area than in other areas due to the presence of networks, educational institutions, organisations and opportunities in the Finnish capital.

The international mobility of artists is primarily directed towards Europe and is most often related to performing, creating and networking. In 2024, about a third of artists worked outside Finland, most commonly in the Nordic countries and Central Europe, especially in Sweden, Germany, France and the United Kingdom. At the same time, a significant part of international activities takes place in or from Finland without traveling. In terms of content, international activities are most often related to the public presentation or publication of art, artistic work and collaborations. Views on the necessity of physical movement divide artists: some consider personal interactions to be crucial, while others, for example, feel that digital channels enable an international career even from home. There are also differences between fields of the arts: for example, in the performing arts and music, artists often have to travel in person to perform, while in other fields, a work of art can also travel without the artist. However, the matter is not unambiguous, and artists value physical contacts.

Residency work is a key form of international activity that particularly supports artistic development and networking. More than half of artists surveyed have worked in a residency at least once during their career, more often abroad than in Finland. The most important significance of residencies is seen as the working peace, ability to concentrate on one's artistic work, inspiration and the creation of new contacts they offer. The majority of artists who have worked in a residency feel that they have increased their international networks, but significantly fewer view them as having led directly to job opportunities or improved earning potential. Participation in residencies is limited in particular by financial factors, family situations and the practical arrangements of the residencies, which can exclude some artists. Artists therefore hope for more financially supported, flexible and networking-supporting residencies so that more artists would have the opportunity to utilise them as part of their international careers.

Broad interest in international activities motivated by both artistic development and financial factors

Internationalisation is viewed as an attractive opportunity, but artists also feel pressure and compulsion in a situation where domestic job and financial opportunities are perceived as limited. Artists express broad interest in international work, and the majority feel that international experience increases their value in the labour market. On the other hand, moving abroad permanently is rarely a realistic option or goal. Young artists in particular, as well as artists whose mother tongue is not Finnish or Swedish, view international work positively and as an important opportunity. At the same time, the views of artists on whether they have better opportunities to develop their careers or find work that matches their education outside of Finland were significantly divided.

Artistic development and expanding the content of their work encourage international activities. The main motivational factors are related to learning new things, professional development, expanding audiences and international collaborations. The financial and career-related motivational factors of internationalisation are also significant yet somewhat less frequently the main incentives. International activities are often seen as a way to obtain new perspectives, strengthen one's own artistic identity and gain appreciation, which, according to the experience of artists, are not always available at home. Overall, international activities are seen as both an opportunity and partly a necessity in terms of the small size of the domestic market and the continuity, visibility and appreciation of artistic work.

International activities generate varying levels of income for artists. Approximately one third of the surveyed artists received income from abroad for their artistic work in 2024, and approximately half of these estimated that income from abroad accounted for at most ten percent of their total earnings. Income from abroad and its share of total earnings varied considerably between the different fields of the arts. Income from abroad was most often received by those working in music, but artists working in the performing arts estimated that their share was the largest. Income from abroad most often consisted of fees, copyright compensation or other compensation for work.

International activities hindered by structural factors and lack of expertise and support

The international activities of artists are primarily limited by economic factors and the lack of mediation services. Based on the survey, the most significant hindrances to international activities were the personal financial situation of artists, the lack of intermediaries (such as managers, agents, publishers or gallerists) to promote international activities, and the lack of funding for international activities. Each of these factors was selected as a key hindrance by approximately half of the respondents. The importance of financial constraints is also reflected in the fact that the share of artists who have worked internationally was smallest among the lowest income groups. In addition, the lack of networks, family reasons or other life situa-

tions, and the lack of advisory services and support significantly limit activities. International activities were often described as impossible without sufficient income, and the lack of grants was seen as preventing longterm work. Internationalisation appears to be an additional risk for many in a situation where activities in Finland also require self-financing. Artists require more stable funding for making art themselves and developing as artists, because for many, international activities are not an isolated island in their work as artists.

Artists feel they need more expertise for international activities, but the skills gap cannot be viewed separately from financial and structural barriers. Internationalisation is seen as something that is demanding and that requires systematic strengthening of expertise. The biggest shortcomings are related to awareness of funding and forms of support and expertise in the sales, marketing, exports and distribution of art outside Finland. More expertise is also needed in international networking, knowledge of target markets, and legal and administrative issues. The results of the survey indicate that international activities require, in addition to artistic expertise, extensive professional skills, especially in the management of financial and organisational issues. At the same time, the lack of an intermediary level is reflected in concrete practical problems. Without agents, gallerists or other representatives, artists must also handle, for example, marketing, administrative work and establishing contacts, which not only requires expertise but is also very time consuming.

Artists express an ambivalent attitude towards the skills provided by an arts education, and building an international career is largely seen as a process that is an individual's own responsibility. Almost half of the respondents felt that their degree had not provided sufficient preparation for international activities, although the basic artistic skills offered by their education were seen as an important basis for international activities as well. Those who studied in Finland often described internationalisation as a rather separate part of their studies, while those who studied abroad more often experienced it as part of everyday life during their studies, especially from the perspective of networks and language skills. However, both groups emphasised that education does not automatically prepare them in issues related to financing, self-employment or career planning. At the same time, some respondents felt that qualifications acquired abroad are not always recognised in Finland. Overall, the results emphasise that international activities are largely based on the activeness of the individual, but their implementation requires functional support structures, sufficient funding and intermediary networks.

Financial support and key funding bodies play a crucial role in enabling the international activities of artists. In the artists' responses, foundations and funds clearly emerged as the most important parties in promoting international activities, and the Arts Promotion Centre Finland (Taike) was ranked second most significant. Cultural and academic institutes, ministries, arts information centres, artist associations, and arts and culture institutions also play an important but clearly smaller role. In contrast, the importance of parties related to business and corporate financing was considered minor. The results highlight the central importance of public and foundation-based funding for the international activities of artists. At the same time, the results suggest that current support structures do not always recognise artistic

activities, reach artists or meet the needs of the arts sector. For example, the criteria and operating logics of some business and corporate support are poorly suited to smallscale or individualised activities, which is why some artists are excluded from them or are unable to utilise them.

Utilising the potential of international activities requires stronger and more long-term support structures that take into account the diversity of activities and the arts sector

It is important to ensure that residencies and international study experiences, which often serve as a starting point for international activities, are accessible to artists working in different fields of the arts, living in different regions and at different stages in their careers. This means, for example, providing sufficient mobility funding and flexible grants that also take into account family circumstances. In addition, comprehensive information and low-threshold application opportunities that do not require strong international networks are needed. At the same time, residencies and studies should be better linked to long-term career development. They should provide skills and expertise in, for example, networking, communication and contractual matters. Instead of short, individual periods, continuity is needed, with support aimed at maintaining networks, coproductions and new visits, so that the contacts created do not end after returning to Finland.

The views of artists on Finland as an operating environment for international activities reflect a conflict between the potential of international activities and the limitations imposed by the operating environment and structures. Alongside factors such as stable conditions, high levels of expertise and experience of artistic freedom, active intermediary structures are required to enable international career paths for more artists. At the same time, the experiences of artists regarding the closed and marginal nature of the Finnish arts sector emphasise the need for more open and transparent structures that also recognise smallscale and long-term work, strengthen mediation services and bring international actors to Finland. The remote geographical location and small size of the art market require support for both physical and digital mobility, long-term collaboration models and reducing regional inequality so that international activities are a realistic option throughout the country.

The key development needs identified by the artists themselves focus on three interconnected areas: economic conditions, collaborations and networks, and education and skills. To enable international activities, sufficient and long-term funding is needed that covers not only mobility but also artistic work, production and the building of collaboration structures. At the same time, there is an emphasis on the need to strengthen the intermediary level – agents, producers, curators and other actors who open networks – and to create opportunities for interactions with international professionals also in Finland. The third key development target is the systematic strengthening of international skills through training, advisory services, mentoring and easily accessible information.

Lähteet

- Herranen, K. & Houni, P. & Karttunen, S. (2013). "Pitäisi laajentaa työalaansa". Kuvataiteilijan ammattirooli ja osaamistarpeet tulevaisuuden työelämässä. Cuporen julkaisu 21. Helsinki: Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissätiö.
- Hirvi, L. (2015). "A suitcase full of art". Transnational Mobility among Berlin-based Visual Artists from Finland. *Ethnologia Europaea, Journal of European Ethnology*, 45:1, 98–113.
- Hirvi-Ijäs, M., Sokka, S., Rensujeff, K. & Kurlin, A. (2019). Taiteen ja kulttuurin barometri 2018. Taiteilijoiden ja taiteen liikkuvuus. Cuporen verkkojulkaisu 51. Kulttuuripoliittikan tutkimuskeskus Cupore.
- Karhunen, P. (2013). Maahanmuuttajataiteilijat taiteen tukijärjestelmässä. Helsinki: Taiteen edistämiskeskus.
- Karttunen, S. (2005). Taidetoimikuntalaitoksen kansainväliset avustukset. – Taiteilijoiden liikkuvuuden ja vierastalojen tuki 2000–2004. Työpapereita – Working Papers 43. Taiteen keskustoimikunta – Tutkimusyksikkö.
- Karttunen, S. (2006). Kuvataiteilijoiden koulutusurat. Ammattiopinnot Suomessa ja ulkomailla. Tilastotietoa taiteesta n:o 37. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.
- Karttunen, S. (2009). "Kun lumipallo lähtee pyörimään". Nuorten kuvataiteilijoiden kansainvälistyminen 2000-luvun alussa. Tutkimusyksikön julkaisu N:o 36. Helsinki: Taiteen keskustoiminta.
- Karttunen, S., Lahtinen, E. & Seirala, V. (2019). Selvitys Taiteen edistämiskeskuksen liikkuvuusapurahoista: Tavoitteet, jakautuminen, hallinnointi ja kehittämistarpeet. Cuporen työpapereita 10. Kulttuuripoliittikan tutkimuskeskus Cupore.
- Karttunen, S., Lahtinen, E., Valkama, H. & Leppänen, A. (2023). Ulkomaalaistaustaiset taiteilijat Suomessa. Moninaisuusraportti 2023. Cuporen verkkojulkaisu 75. Kulttuuripoliittikan tutkimuskeskus Cupore.
- Koivunen, H. (2004). Onko kulttuurilla vientiä? Selvitysmiehen raportti. Opetusministeriön julkaisu 2004: 22. Helsinki: Opetusministeriö.
- Kontkanen, R. & Saukkonen, P. & Mitchell, R. (2012). Vientiä, vaihtoa, vaikuttavuutta. Selvitys kulttuuri- ja tiedeinstituuttien merkityksestä. Cuporen verkkojulkaisu 12. Helsinki: Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissätiö.
- Kulturanalys Norden (2023). Kultursektorns återhämtning och förändring i spåren av covid-19-pandemin. Nordisk kulturfakta 2023:03. Nordiska ministerrådet publikationer.
- Kupoli (1992). Kulttuuripoliittikan linjat. Komiteanmietintö 1992:36. Helsinki: Opetusministeriö.

Lummpuro, M. (toim.) (2023). Taide, kulttuuri ja moninainen Suomi Opetus- ja kulttuuriministeriön toimenpideohjelma moninaisuuden edistämiseksi taiteen ja kulttuurin alalla. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2023:28.

Manninen, M. (2025). Kansainvälistyminen suomalaisten populaarimusiikin festivaalien näkökulmasta. Kulttuuripolitiikan tutkimuksen vuosikirja 9/2025.

Muikku, J. (2012). Suomalaisen klassisen musiikin vientiselvitys. Tunnuslukuja ja tutkimuksia 1. Helsinki: Music Finland.

Naumanen, M., Vainikainen, S., Valkokari, K. (2023). Tilannekuva luovien alojen ja tapahtuma-alan liiketoiminnasta. Raportti 4/2023, Helsinki: Business Finland.

Ojanperä, M. (2014). Kirjailija viennissä: kirjailijoiden kokemukset suomalaisen kirjallisuuden viennistä. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Taiteiden ja kulttuurin tutkimuksen laitos. Tammikuu 2014.

Oksanen-Särelä, K. (2012). Muotoilun kansainvälistyminen. Tuki, esteet ja mahdollisuudet. Helsinki: Taiteen keskuustoimikunta.

OKM (2017). Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan strategia 2025. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:20.

OKM (2021). Taide, kulttuuri ja moninainen Suomi: Kulttuuripolitiikka, maahanmuuttajat ja kulttuurisen moninaisuuden edistäminen -työryhmän loppuraportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:2.

Opetusministeriö (2002). Taide on mahdollisuuksia. Ehdotus valtioneuvoston taide- ja taiteilijapoliittiseksi ohjelmaksi. Taide- ja taiteilijapoliittinen toimikunta TAO. Opetusministeriö 2002.

Raatikainen, O. (2013). Taiteen välittävän portaan toimialaselvitys. Musiikin, kirjallisuuden, tanssin ja kuvataiteen välittäjäporras 2012. Tunnuslukuja ja tutkimuksia 3. Helsinki: Music Finland.

Rajakari, P. (toim.) (2012). Pohjan tähdet. Suomalaisen valokuvan ja liikkuvan kuvan kansainvälistyminen. Suomen valokuvataiteen museon julkaisuja 30. Helsinki: Suomen valokuvataiteen museo.

Ruusuvirta, M., Lahtinen, E., Rensujeff, K. & Kurlin Niiniahio, A. (2022). Taiteen ja kulttuurin barometri 2021: Tulevaisuuden taiteentekijät. Cuporen verkkojulkaisuja 69. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore.

Sokka, S., Renko, V. & Lahtinen, E. (2020). Toimialojen edistäjät ja toiveiden tynnyrit: Taiteen tiedotuskeskusten toiminta ja asema. Cuporen verkkojulkaisuja 60. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore.

Taiteen edistämiskeskus (Haettu 16.12.2025). Taitee kehittää kansainvälistä toimintaansa. [Uutinen]. <https://www.taite.fi/fi/uutiset/taitee-kehittaa-kansainvalista-toimintaansa>

Valtioneuvosto (2023a). Vahva ja välittävä Suomi. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023. Helsinki: Valtioneuvoston julkaisuja 2023:58.

- Valtioneuvosto (2023b). Suurtaapahtumastrategia 2023–2033: Elävä ja kansainvälisesti kiinnostava suurtaapahtumien Suomi. Helsinki: Valtioneuvoston julkaisuja 2023:22.
- Valtioneuvosto (2024). Kulttuuripoliittinen selonteko. Valtioneuvoston julkaisuja 2024:55.
- Valtioneuvosto (2025). Luovan talouden kasvustrategia. Valtioneuvoston julkaisuja 2025:61.
- Vihinen, E. (2012). Taiteilijaresidenssit kuva - taideviennin edistäjinä. Selvitys Suomen New Yorkin kulttuuri-instituutin residenssitoiminnasta. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu.
- Violainen, J. & Karttunen, S. (2016). Viennistä vuoropuheluun, vaikutteista verkostoihin: Selvitys suomalaisen nykyaikaisen kansainvälistymisestä. Tutkimusta ja tietoa 1/2016. Frame-säätiö.
- Waenerberg, A. (2005). Glimpses from the history of travel among artists. *Arsis* 3/05, 4–6.

Liite 1. Barometrin kyselylomake

Taiteen ja kulttuurin barometri 2025

Taiteilijoiden kansainvälinen toiminta

PAKOLLISET KENTÄT ON MERKITTY (KYSYMYS ON PAKOLLINEN.)
JA NE PITÄÄ TÄYTTÄÄ LOMAKKEEN LÄHETTÄMISEKSI.

HYVÄ VASTAANOTTAJA,

Taiteen ja kulttuurin barometri on vuosittain toteutettava kyselytutkimus, jonka tavoitteena on kartoittaa taiteilijoiden näkemyksiä ajan-kohtaisista taidepoliittisista kysymyksistä. Barometrin toteuttavat yhteistyössä Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore ja Taiteen edistämiskeskus (Taike). Kysely on suunnattu eri taiteenaloilla toimiville ammattitaiteilijoille.

Tämänkertaisen barometrin teemana on taiteilijoiden kansainvälinen toiminta. Kansainvälisellä toiminnalla tarkoitamme:

- toimintaa, jossa taiteilija toimii tai työskentelee fyysisesti Suomen ulkopuolella joko lyhytaikaisesti tai pysyvämminkin sekä
- toimintaa, jossa taiteilija toimii tai työskentelee kansainvälisesti Suomessa tai Suomesta käsin ilman, että hän itse matkustaa Suomen rajojen ulkopuolelle.

Kysely on avoin kaikille ammattitaiteilijoille, ja toivomme vastauksia myös taiteilijoilta, joilla kansainvälistä toimintaa on vain vähän tai ei lainkaan.

Kysely sisältää neljä kysymysosiota sekä taustakysymykset. Osiot käsittelevät taiteilijoiden kansainvälistä toimintaa (osio A), kansainvälisen toiminnan merkityksiä ja esteitä (osio B), koulutusta ja osaamista sekä niiden suhdetta kansainväliseen toimintaan (osio C) sekä aiheeseen liittyvää rahoitusta ja tukea (osio D).

Kunkin osion lopussa olevaan vastaustilaan voit kirjoittaa huomiotasi aiheesta sekä palautetta tutkijoille. Lomaketta ei tarvitse täyttää kerralla: voit painaa sivun lopussa olevaa ”Tallenna ja jatka myöhemmin” -painiketta.

Kyselyn päätteeksi voit osallistua arvontaan. Kaikkien yhteystietonsa antaneiden kesken arvotaan 10 Museokorttia. Jos sinulla on jo Museo-kortti, voit tällä palkinnolla jatkaa vuodella sen voimassaoloaikaa.

Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti, eikä niihin yhdistetä sähköpostiosoitettasi. Tulokset raportoidaan niin, ettei yksittäistä vastaajaa pysty tunnistamaan.

Taiteen ja kulttuurin barometrin tietosuojaselosteen voit lukea [täältä](#).

Toivomme vastauksia 30.9.2025 mennessä.

Kiitos vastauksistasi!

Johanna Tuukkanen

johtaja

Kulttuuripolitiikan tutkimus-
keskus Cupore

Kaisa Rönkkö

johtaja

Taiteen edistämiskeskus

LISÄTIETOJA

Minna Ruusuvirta

erikoistutkija, Cupore

minna.ruusuvirta(at)cupore.fi

Kaija Rensujeff

erityisasiantuntija, Taike

kaija.rensujeff(at)taike.fi

A. Taiteilijoiden kansainvälinen toiminta

Kansainvälisellä toiminnalla tarkoitamme sekä a) toimintaa, jossa taiteilija **toimii tai työskentelee fyysisesti Suomen ulkopuolella** lyhytaikaisesti tai pysyvämminkin että b) toimintaa, jossa **taiteilija toimii kansainvälisesti Suomessa tai Suomesta käsin** ilman, että hän itse matkustaa Suomen rajojen ulkopuolelle.

Onko sinulla ollut taiteilijana kansainvälistä toimintaa? Voit valita useita vaihtoehtoja.

	Vuonna 2024	Ennen vuotta 2024
Kyllä, toimin tai työskentelin Suomen ulkopuolella	☐	☐
Kyllä, toimin tai työskentelin kansainvälisesti Suomessa tai Suomesta käsin	☐	☐
Ei	☐	☐
En osaa sanoa	☐	☐

Missä toimit tai työskentelit Suomen ulkopuolella vuonna 2024? Voit valita useita vaihtoehtoja.

- Aasiassa (sis. Lähi-Itä)
- Afrikassa
- Etelä-Amerikassa
- Euroopassa
- Oseaniassa
- Pohjois-Amerikassa (sis. Väli-Amerikka)

Missä maassa tai maissa? Aasia (sis. Lähi-Itä)

50 / 3000

Maakohtaiset listaukset sisältävät YK:n jäsenvaltiot ja tarkkailijajäsenet sekä eräitä muita maita jotka ovat tulleet tunnustetuksi useiden valtioiden toimesta. Maat, joiden alueita kuuluu kahteen eri mantereeseen, on esitetty molempiin mantereisiin liittyvissä listauksissa. Voit lisäksi vastata "Muu", jos olet esimerkiksi työskennellyt itsehallinnollisella alueella joka kuuluu maantieteellisesti toiseen mantereeseen kuin valtion muut osat.

☐ Afganistan	☐ Jemen	☐ Pakistan
☐ Armenia	☐ Jordania	☐ Palestiina
☐ Azerbaidžan	☐ Kambodža	☐ Qatar
☐ Bahrain	☐ Kazakstan	☐ Saudi-Arabia
☐ Bangladesh	☐ Kiina	☐ Singapore
☐ Bhutan	☐ Kirgisia	☐ Sri Lanka
☐ Brunei	☐ Pohjois-Korea (Korean demokraattinen kansantasavalta)	☐ Syyria
☐ Egypti	☐ Etelä-Korea (Korean tasavalta)	☐ Tadžikistan
☐ Filippiinit	☐ Kuwait	☐ Taiwan
☐ Georgia	☐ Laos	☐ Thaimaa
☐ Indonesia	☐ Libanon	☐ Turkki
☐ Intia	☐ Malediivit	☐ Turkmenistan
☐ Irak	☐ Malesia	☐ Uzbekistan
☐ Iran	☐ Mongolia	☐ Venäjä
☐ Israel	☐ Myanmar	☐ Vietnam
☐ Itä-Timor	☐ Nepal	☐ Yhdistyneet arabiemiraatit
☐ Japani	☐ Oman	☐ Muu

Missä maassa tai maissa? Afrikka

50 / 3000

Maakohtaiset listaukset sisältävät YK:n jäsenvaltiot ja tarkkailijajäsenet sekä eräitä muita maita jotka ovat tulleet tunnustetuksi useiden valtioiden toimesta. Maat, joiden alueita kuuluu kahteen eri mantereeseen, on esitetty molempiin mantereisiin liittyvissä listauksissa. Voit lisäksi vastata "Muu", jos olet esimerkiksi työskennellyt itsehallinnollisella alueella joka kuuluu maantieteellisesti toiseen mantereeseen kuin valtion muut osat.

☐ Algeria	☐ Komorit	☐ Päiväntasaajan Guinea
☐ Angola	☐ Kenia	☐ Ruanda
☐ Benin	☐ Keski-Afrikan tasavalta	☐ Sambia
☐ Botswana	☐ Kongon demokraattinen tasavalta	☐ São Tomé ja Príncipe
☐ Burkina Faso	☐ Lesotho	☐ Senegal
☐ Burundi	☐ Liberia	☐ Seychellit
☐ Djibouti	☐ Libya	☐ Sierra Leone
☐ Egypti	☐ Länsi-Sahara	☐ Somalia
☐ Eritrea	☐ Madagaskar	☐ Sudan
☐ Etelä-Afrikka	☐ Malawi	☐ Swazimaa
☐ Etelä-Sudan	☐ Mali	☐ Tansania
☐ Etiopia	☐ Marokko	☐ Togo
☐ Gabon	☐ Mauritania	☐ Tšad
☐ Gambia	☐ Mauritius	☐ Tunisia
☐ Ghana	☐ Mosambik	☐ Uganda
☐ Guinea	☐ Namibia	☐ Zimbabwe
☐ Guinea-Bissau	☐ Niger	☐ Muu
☐ Kamerun	☐ Nigeria	
☐ Kap Verde	☐ Norsunluurannikko	

Missä maassa tai maissa? Etelä-Amerikka

Maakohtaiset listaukset sisältävät YK:n jäsenvaltiot ja tarkkailijajäsenet sekä eräitä muita maita jotka ovat tulleet tunnustetuksi useiden valtioiden toimesta. Maat, joiden alueita kuuluu kahteen eri mantereeseen, on esitetty molempiin mantereisiin liittyvissä listauksissa. Voit lisäksi vastata "Muu", jos olet esimerkiksi työskennellyt itsehallinnollisella alueella joka kuuluu maantieteellisesti toiseen mantereeseen kuin valtion muut osat.

 Argentiina Botivia Brasilia Chile Ecuador Guyana Kolumbia Paraguay Peru Uruguay Suriname Venezuela Muu

Missä maassa tai maissa? Eurooppa

Maakohtaiset listaukset sisältävät YK:n jäsenvaltiot ja tarkkailijajäsenet sekä eräitä muita maita jotka ovat tulleet tunnustetuksi useiden valtioiden toimesta. Maat, joiden alueita kuuluu kahteen eri mantereeseen, on esitetty molempiin mantereisiin liittyvissä listauksissa. Voit lisäksi vastata "Muu", jos olet esimerkiksi työskennellyt itsehallinnollisella alueella joka kuuluu maantieteellisesti toiseen mantereeseen kuin valtion muut osat.

☐ Alankomaat	☐ Kypros	☐ San Marino
☐ Albania	☐ Latvia	☐ Serbia
☐ Andorra	☐ Liechtenstein	☐ Slovakia
☐ Azerbaidžan	☐ Liettua	☐ Slovenia
☐ Belgia	☐ Luxemburg	☐ Sveitsi
☐ Bosnia ja Hertsegovina	☐ Malta	☐ Tanska
☐ Bulgaria	☐ Moldova	☐ Tšekki
☐ Espanja	☐ Monaco	☐ Tšekki
☐ Georgia	☐ Montenegro	☐ Turkki
☐ Irlanti	☐ Norja	☐ Ukraina
☐ Islanti	☐ Pohjois-Makedonian tasavalta	☐ Unkari
☐ Iso-Britannia	☐ Portugali	☐ Valko-Venäjä
☐ Italia	☐ Puola	☐ Vatikaani
☐ Itävalta	☐ Ranska	☐ Venäjä
☐ Kazakstan	☐ Romania	☐ Viro
☐ Kreikka	☐ Ruotsi	☐ Muu
☐ Kroatia	☐ Saksa	

Missä maassa tai maissa? Oseania

Maakohtaiset listaukset sisältävät YK:n jäsenvaltiot ja tarkkailijajäsenet sekä eräitä muita maita jotka ovat tulleet tunnustetuksi useiden valtioiden toimesta. Maat, joiden alueita kuuluu kahteen eri mantereeseen, on esitetty molempiin mantereisiin liittyvissä listauksissa. Voit lisäksi vastata "Muu", jos olet esimerkiksi työskennellyt itsehallinnollisella alueella joka kuuluu maantieteellisesti toiseen mantereeseen kuin valtion muut osat.

☐ Australia	☐ Nauru	☐ Tonga
☐ Fidži	☐ Papua-Uusi-Guinea	☐ Tuvalu
☐ Kiribati	☐ Palau	☐ Uusi-Seelanti
☐ Marshallinsaaret	☐ Salomoninsaaret	☐ Vanuatu
☐ Mikronesia	☐ Samoa	☐ Muu

Missä maassa tai maissa? Pohjois-Amerikka (sis. Väli-Amerikka)

Maakohtaiset listaukset sisältävät YK:n jäsenvaltiot ja tarkkailijajäsenet sekä eräitä muita maita jotka ovat tulleet tunnustetuksi useiden valtioiden toimesta. Maat, joiden alueita kuuluu kahteen eri mantereeseen, on esitetty molempiin mantereisiin liittyvissä listauksissa. Voit lisäksi vastata "Muu", jos olet esimerkiksi työskennellyt itsehallinnollisella alueella joka kuuluu maantieteellisesti toiseen mantereeseen kuin valtion muut osat.

☐ Antigua ja Barbuda	☐ Grenada	☐ Nicaragua
☐ Bahama	☐ Guatemala	☐ Panama
☐ Barbados	☐ Haiti	☐ Saint Kitts ja Nevis
☐ Belize	☐ Honduras	☐ Saint Lucia
☐ Costa Rica	☐ Jamaika	☐ Saint Vincent ja Grenadiinit
☐ Dominica	☐ Kanada	☐ Trinidad ja Tobago
☐ Dominikaaninen tasavalta	☐ Kuuba	☐ Yhdysvallat
☐ El Salvador	☐ Meksiko	☐ Muu

Tarkenna, mitä teit Suomen ulkopuolella vuonna 2024? Voit valita useita vaihtoehtoja.

- Taiteen julkinen esittäminen tai julkaiseminen ja niihin liittyvä toiminta (näyttelyt, esitykset, konsertit, festivaalit, messut, kilpailut jne.)
- Taiteen luominen ja siihen liittyvä taiteellinen työskentely (sis. residenssit)
- Taiteen markkinointi, myynti ja vienti
- Kansainvälisen taiteen tai taiteilijoiden tuominen Suomeen
- Asiantuntijatyö (esim. opetus- ja ohjaustyö, tutkimus)
- Toiminta taidealan järjestöissä tai verkostoissa
- Opinnot ja kouluttautuminen
- Yhteistyö ja verkostoituminen
- Tutustuminen ja vierailut taidekohteisiin
- Muu toiminta, mikä? _____

Millaista kansainvälistä toimintaa sinulla oli Suomessa tai Suomesta käsin vuonna 2024?

- Taiteen julkinen esittäminen tai julkaiseminen Suomen ulkopuolella tai niihin liittyvä toiminta ilman, että matkustin itse ulkomaille
- Taiteen julkinen esittäminen Suomessa (kansainväliset näyttelyt, esitykset, konsertit, festivaalit, messut, kilpailut jne.)
- Taiteen luominen ja siihen liittyvä taiteellinen työskentely kansainvälisesti (sis. residenssit)
- Taiteen markkinointi, myynti ja vienti ulkomaille
- Kansainvälisen taiteen tai taiteilijoiden tuominen Suomeen
- Kansainvälinen asiantuntijatyö (esim. opetus- ja ohjaustyö, tutkimus)
- Toiminta taidealan kansainvälisissä järjestöissä tai verkostoissa
- Kansainväliset opinnot tai kouluttautuminen
- Kansainvälinen yhteistyö ja verkostoituminen
- Muu toiminta, mikä? _____

Tarkenna halutessasi millaista kansainvälistä toimintaa teit vuonna 2024.

Kuvaile lyhyesti, miten kansainvälinen toimintasi sai alkunsa?

Oliko sinulla taiteilijana kansainvälistä medianäkyvyyttä vuonna 2024?

Kyllä, millaista:

Ei

En osaa sanoa

Oliko sinulla vuonna 2024 edustajia tai tahoja, joka edistivät kansainvälistä toimintaasi taiteilijana (manageri, agentti, kustantaja, galleristi yms.)??

Kyllä, edustajia tai tahoja Suomen ulkopuolella

Kyllä, edustajia tai tahoja Suomessa

Ei

En osaa sanoa

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Olisin halukas työskentelemään Suomen ulkopuolella.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Pidän Suomen ulkopuolelle muuttoa omalla kohdallani todennäköisenä vaihtoehtona.

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Kansainvälinen ura taiteilijana ei edellytä läsnäoloa Suomen ulkopuolella.

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Kansainvälinen toiminta taiteilijana ei kiinnosta minua.

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Oletko koskaan ollut taiteilijaresidenssissä?

☐ Kyllä, Suomessa	☐ Kyllä, Suomen ulkopuolella	☐ En	☐ En osaa sanoa
--	---	-----------------------------	--

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Residenssityöskentely on ollut minulle tärkeää taiteilijana kehittymisen kannalta.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Residenssityöskentely on lisännyt kansainvälisiä kontaktejani ja verkostojani.

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Residenssityöskentely on lisännyt kansainvälisiä työmahdollisuuksiani.

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Residenssityöskentely on edistänyt ansainnan mahdollisuuksiani kansainvälisesti.

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

Tässä voit antaa lisätietoja osion kysymyksiin liittyen:

B. Kansainvälisen toiminnan merkitys ja esteet

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Kansainvälisen näkyvyyden tavoittelemineen on minulle tärkeää.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Koen painetta ja pakkoa pyrkiä kansainvälistymään taiteilijana.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Suomen ulkopuolella minulla olisi paremmat mahdollisuudet kehittyä työurallani.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Suomen ulkopuolella on paremmat mahdollisuudet löytää koulutustani vastaavaa työtä.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kansainvälinen kokemus lisää työmarkkina-arvoani.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Koen, että Suomessa on vaikea hyödyntää kansainvälistä osaamistani.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Kuinka paljon seuraavat tekijät motivoivat ja kannustavat sinua kansainväliseen toimintaan taiteilijana?

	Erittäin paljon	Melko paljon	Vähän	Ei lainkaan	En osaa sanoa
Taiteilijana kehittyminen	☐	☐	☐	☐	☐
Ansainnan ja myynnin kasvattaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Uuden oppiminen	☐	☐	☐	☐	☐
Yleisön laajentaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Kysyntä ja kiinnostus kansainvälisillä taidemarkkinoilla	☐	☐	☐	☐	☐
Menestys ja meritoituminen	☐	☐	☐	☐	☐
Kansainvälinen yhteistyö ja kumppanuudet	☐	☐	☐	☐	☐
Henkilökohtaiset syyt (perhesuhteet, äidinkieli, kotimaa tms.)	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä?	☐	☐	☐	☐	☐

Estävätkö jotkin asiat kansainvälistä toimintaasi taiteilijana? Valitse enintään 5 tärkeintä.

☐ Kansainväliseen toimintaan kohdennetun rahoituksen puute	☐ Toimeentuloon ja työehtoihin liittyvät erot eri maiden välillä (sosiaaliturva, verotus, palkkaus)
☐ Kansainvälisen toiminnan neuvonnan ja tuen puute	☐ Kansainvälisen kokemuksen heikko arvostus Suomessa
☐ Tiedon ja osaamisen puute	☐ Oman kiinnostuksen tai motivaation puute
☐ Ajan puute	☐ Perhesyyt tai muu elämäntilanne
☐ Kielitaidon puute	☐ Matkustamisen hiilijalanjälki
☐ Uskalluksen puute	☐ Globaali epävarmuus (turvallisuusuhat, kauppasodat, poliittinen ilmapiiri, yms.)
☐ Verkostojen ja kontaktien puute	☐ Muu, mikä?
_____
☐ Henkilökohtainen taloudellinen tilanne	
☐ Kansainvälistä toimintaa edistävien tahojen puute (manageri, agentti, kustantaja, galleristi, jälleenmyyjä yms.)	☐ Ei esteitä

Millaisena ympäristönä näet Suomen taiteilijoiden kansainväliselle toiminnalle?

Tässä voit antaa lisätietoja osion kysymyksiin liittyen:

C. Koulutus, osaaminen ja kansainvälisyys

Oletko suorittanut taidealan tutkinnon?

Kyllä, Suomessa

Kyllä, muualla kuin Suomessa (pl. vaihto-opiskelu)

En

En osaa sanoa

Millaisia valmiuksia tutkintosi antoi kansainväliseen toimintaan taiteilijana?

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä? Kaipaen lisää tietoa ja osaamista:

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Kansainvälisen toiminnan tuki- ja rahoitusmuodoista ja niiden hyödyntämisestä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kansainvälisestä verkostoitumisesta ja yhteistyöstä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Työskentelystä kansainvälisissä ja monikulttuurisissa yhteisöissä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Taiteen kansainvälisestä jakelusta ja levittämisestä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Myyntistä, markkinoinnista ja viennistä Suomen ulkopuolelle	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kohdemaiden toimintakulttuurista ja markkinoista	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Taiteen kansainväliseen myyntiin ja esittämiseen liittyvästä hallinnosta (tullit, sopimukset, lainsäädäntö)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Työntekijän oikeuksista ja velvollisuuksista kansainvälisessä toiminnassa (sosiaaliturvamaksut, työehdot, työn verotus)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kansainvälisen toiminnan aloittamisesta	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jostain muusta, mistä:	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Tässä voit antaa lisätietoja osion kysymyksiin liittyen:

D. Kansainvälisen toiminnan rahoitus ja tuki

Minkä suuruiset olivat kokonaistulosi ennen veroja vuonna 2024 (sisältäen apurahat, palkinnot, tuet yms.)?

☐ Alle 10 000 euroa	☐ 30 000–39 999 euroa	☐ 100 000 euroa tai enemmän
☐ 10 000–19 999 euroa	☐ 40 000–49 999 euroa	
☐ 20 000–29 999 euroa	☐ 50 000–99 999 euroa	

Saitko taiteilijan työstä tuloja ulkomailta (Suomen ulkopuolelta) vuonna 2024?

☐ Kyllä	☐ En	☐ En osaa sanoa

Saitko taiteilijan työstä tuloja ulkomailta (Suomen ulkopuolelta) vuonna 2024?

☐ Palkka	☐ Työkorvaus tai palkkio	☐ Apuraha
☐ Tulot omasta yrityksestä	☐ Tekijänoikeuskorvaus	☐ Muu tulo, mikä?
-

Arvioi, kuinka suuri osa kokonaistuloistasi vuonna 2024 tuli ulkomailta saadusta taiteilijan työn tuloista (%):

prosenttia: _____

Mihin asioihin erityisesti kaipaisit taloudellista tukea edistämään kansainvälistä toimintaasi taiteilijana?

Valitse enintään kolme tärkeintä.

☐ Matkustaminen ja liikkuvuus	☐ Kansainvälinen verkostoituminen ja yhteistyö
☐ Kansainvälinen työskentely	☐ Markkinointi ja myynti ulkomaille
☐ Kansainväliset tuotannot	☐ Välittäjäportaana hyödyntäminen (esim. agentti, manageri, kuraattori)
☐ Viennin edistäminen	☐ En ole kiinnostunut kansainvälisestä toiminnasta
☐ Tuonnin edistäminen	☐ Muu, mikä?
☐ Kouluttautuminen tai opinnot	
-

Arvioi seuraavien tahojen merkitystä kansainvälisen toimintasi edistämisessä:

	Erittäin tärkeä	Melko tärkeä	Ei kovin tärkeä	Ei lainkaan tärkeä	En osaa sanoa
Taiteen edistämiskeskus	☐	☐	☐	☐	☐
Säätiöt ja rahastot	☐	☐	☐	☐	☐
Taiteen tiedotuskeskukset	☐	☐	☐	☐	☐
Suomen kulttuuri- ja tiedeinstituutit	☐	☐	☐	☐	☐
Oppilaitokset	☐	☐	☐	☐	☐
Taiteilijajärjestöt	☐	☐	☐	☐	☐
Taide- ja kulttuurilaitokset	☐	☐	☐	☐	☐
Opetus- ja kulttuuriministeriö	☐	☐	☐	☐	☐
Ulkoministeriö (sis. lähetystöt)	☐	☐	☐	☐	☐
Työ- ja elinkeinoministeriö	☐	☐	☐	☐	☐
Business Finland	☐	☐	☐	☐	☐
Joku muu, mikä?	☐	☐	☐	☐	☐

Mitkä näet keskeisimpinä asioina taiteilijoiden kansainvälisen toiminnan edistämisessä ja mahdollistamisessa? Listaa 1-5 asiaa:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Tässä voit antaa lisätietoja osion kysymyksiin liittyen:

E. Taustatiedot

Millä taiteenalalla toimit? Voit valita useita. Kysymys on pakollinen.

☐ Arkkitehtuuri	☐ Monitaide, kuvaile tarkemmin:	☐ Taidejournalismi
☐ Elokuvataide	_____	☐ Tanssitaide
☐ Esitystaide	☐ Muotoilu	☐ Teatteritaide
☐ Kirjallisuus	☐ Musiikki	☐ Valokuvataide
☐ Kuvataide	☐ Pelitaide	☐ Valo- ja äänitaide
☐ Kuvitus ja sarjakuvataide	☐ Performanssitaide	☐ Muu, mikä, kuvaile tarkemmin:
☐ Mediataide	☐ Sirkustaide	_____

Taiteilija-ammattisi vuonna 2024. Voit listata useampia.

Oletko jäsenenä jossakin taiteilijajärjestössä?

☐ Kyllä	☐ En	☐ En osaa sanoa
--------------------------------	-----------------------------	--

Sukupuoli

☐ Nainen	☐ Mies	☐ Muu
---------------------------------	-------------------------------	------------------------------

Minä vuonna olet syntynyt?

Äidinkieli

☐ Suomi	☐ Ruotsi	☐ Saame	☐ Muu, mikä? _____
--------------------------------	---------------------------------	--------------------------------	---

Asuinpaikkasi postinumero

Oletko syntynyt Suomessa?

Kyllä

En

Mikä on koulutuksesi?Taidealan toisen asteen tutkinto
(opistotaso)Taidealan alempi
korkeakoulututkinto (kandidaatti)

Muun alan tutkinto, mikä?

Taidealan amk-tutkinto

Taidealan ylempi
korkeakoulututkinto (maisteri)

Taidealan ylempi amk-tutkinto

Taidealan tohtorin tutkinto

Ei tutkintoa

Työmarkkina-asemasi vuonna 2024. Voit valita useita.Palkansaaja,
osa-aikaisessa määräaikaisessa työsuhteessaTyökorvauksen saaja, verokortilla
(ei palkansaaja eikä yrittäjä)Palkansaaja,
osa-aikaisessa vakinaisessa työsuhteessaTyöskentelyyn tarkoitettun apurahan saaja
(ml. kohdeapuraha työskentelyyn)Palkansaaja,
kokoaikaisessa määräaikaisessa työsuhteessa

Työtön työnhakija

Palkansaaja,
kokoaikaisessa vakinaisessa työsuhteessa

Työvoimapolitiisessa tai vastaavassa koulutuksessa

Yrittäjä, toiminimi

Vanhempainvapaalla tai hoitovapaalla

Yrittäjä, osakeyhtiö

Varusmies- tai siviilipalveluksessa

Yrittäjä, kommandiittiyhtiö

Päätoiminen opiskelija

Yrittäjä, avoin yhtiö

Eläkeläinen

Yrittäjä, osuuskunta

Jokin muu, mikä?

Mikä oli yrityksesi työntekijöiden määrä vuonna 2024?

- Yksinyrittäjä 10-49 työntekijää 250 työntekijää tai enemmän
- Alle 10 työntekijää 50-249 työntekijää

Koetko kuuluvasi johonkin vähemmistöön?

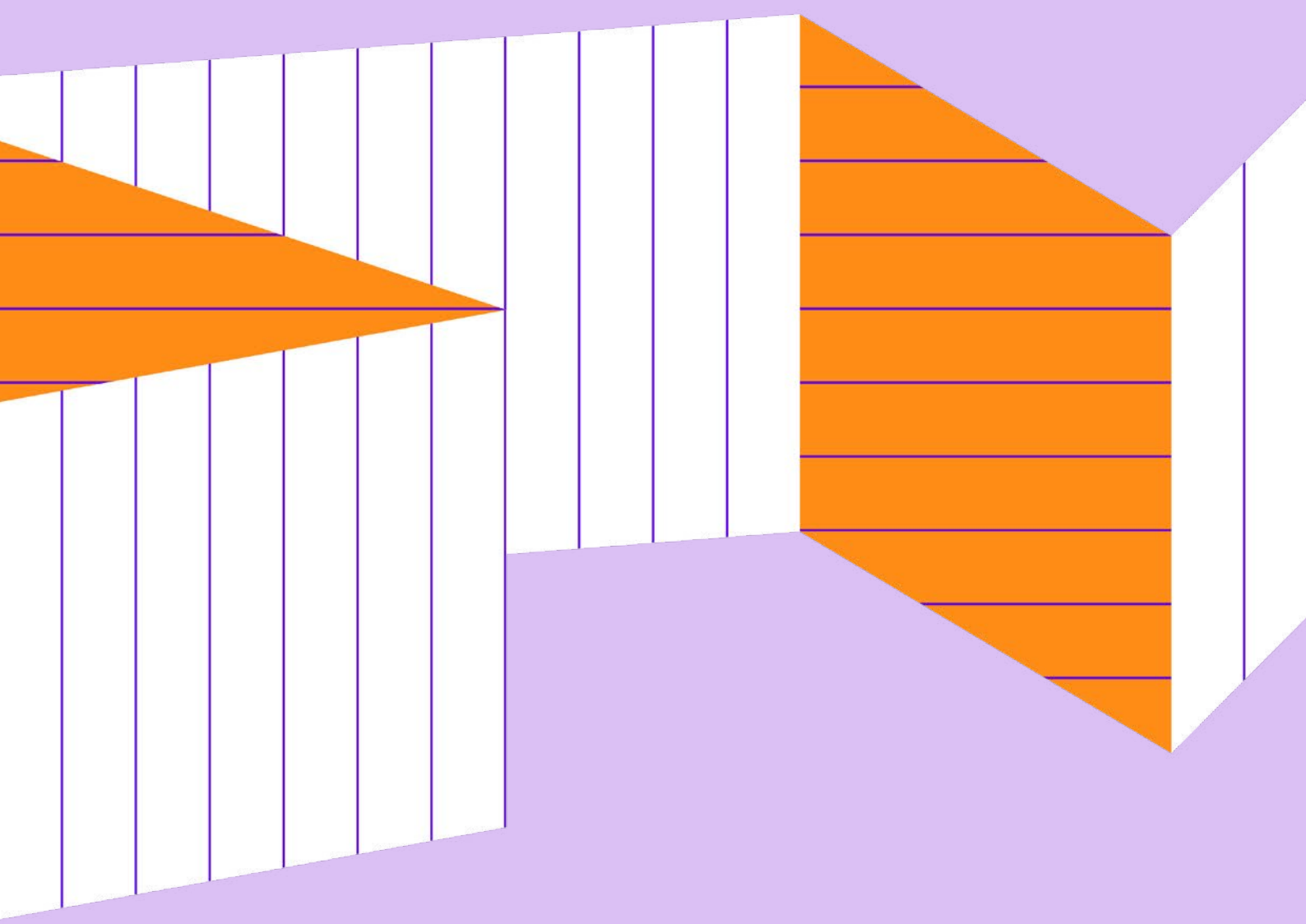
- Kyllä En En osaa sanoa En halua sanoa

Jos kyllä, tarkenna halutessasi millä perusteella:

- Alkuperä (etninen tai kansallinen tausta)
- Kieli
- Uskonnollinen tai aatteellinen vakaumus
- Seksuaalinen suuntautuminen, sukupuoli-identiteetti tai sukupuolen ilmaisu
- Vammaisuus tai toimintakyky
- Jokin muu, mikä? _____

Muistathan lähettää vastauksen painamalla Lähetä-painiketta.

Voit osallistua arvontaan lomakkeen lähettämisen jälkeen.

CUPORE

Kulttuuripolitiikan
tutkimuskeskus